

ONDERWIJSVISITATIE

Toegepaste psychologie

Een onderzoek naar de kwaliteit van de professioneel gerichte bacheloropleiding Toegepaste psychologie aan de Vlaamse hogescholen

The logo for VLHORA, consisting of the letters 'V L H O R A' in white, bold, sans-serif font. The 'V' is on a light gray background, and the remaining letters are on a black background.

V L H O R A

V l a a m s e H o g e s c h o l e n r a a d

1 maart 2012

De onderwijsvisitatie Toegepaste psychologie

Ravensteingalerij 27, bus 3
1000 Brussel
tel.: 02 211 41 90
info@vlhora.be

Exemplaren van dit rapport kunnen tegen betaling verkregen worden
op het VLHORA-secretariaat.

Het rapport is ook elektronisch beschikbaar op
<http://www.vlhora.be> > evaluatieorgaan > visitatierapporten > huidige ronde

Wettelijk depot: D/2012/8696/3

voorwoord

De visitatiecommissie brengt met dit rapport verslag uit over haar oordelen en de daaraan ten grondslag liggende motivering, conclusies en aanbevelingen die resulteren uit het onderzoek dat zij heeft verricht naar de onderwijskwaliteit van de professioneel gerichte bacheloropleiding Toegepaste psychologie in Vlaanderen.

De visitatiecommissie heeft hierbij de visitatieprocedure *Handleiding Onderwijsvisitaties VLIR|VLHORA, september 2008* gevolgd, waarbij zij niet enkel aanbevelingen en suggesties formuleert in het kader van de continue kwaliteitsverbetering van het hoger onderwijs, maar ook een oordeel geeft in het kader van de accreditatie van de opleiding.

De visitatie en dit rapport passen in de werkzaamheden van de hogescholen en van de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) met betrekking tot de kwaliteitszorg van het hogescholenonderwijs, zoals bepaald in artikel 93 van decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs.

Met dit rapport wordt de bredere samenleving geïnformeerd over de wijze waarop de hogescholen en meer bepaald de betrokken opleiding omgaat met de kwaliteit van haar onderwijs. Toch is het rapport in de eerste plaats bedoeld voor de hogeschool die de opleiding aanbiedt. Op basis van de bevindingen van het rapport kan de hogeschool nu en in de nabije toekomst actie nemen om de kwaliteit van het onderwijs in de opleiding te handhaven en verder te verbeteren. De lezer moet er zich echter terdege bewust van zijn dat het rapport slechts een momentopname biedt van het onderwijs in de opleiding en dat de rapportering van de visitatiecommissie slechts één fase is in het proces van kwaliteitszorg.

De VLHORA dankt allen die meegewerkt hebben aan het welslagen van dit proces van zelfevaluatie en visitatie. De visitatie was niet mogelijk geweest zonder de inzet van al wie binnen de hogescholen betrokken was bij de voorbereiding en de uitvoering ervan. Tevens is de VLHORA dank verschuldigd aan de voorzitter, de leden en de secretaris van de visitatiecommissie voor de betrokkenheid en deskundige inzet waarmee zij hun opdracht hebben uitgevoerd.

Marc Vandewalle
secretaris-generaal

Bert Hoogewijs
voorzitter

inhoudsopgave

voorwoord.....	3
inhoudsopgave	5
deel 1.....	7
hoofdstuk 1 de onderwijsvisitatie Toegepaste psychologie.....	9
1.1 inleiding	9
1.2 de betrokken opleidingen	9
1.3 de visitatiecommissie	9
1.3.1 samenstelling	9
1.3.2 taakomschrijving.....	10
1.3.3 werkwijze.....	10
1.3.4 oordeelsvorming	11
1.4 indeling van het rapport.....	12
hoofdstuk 2 het domeinspecifiek referentiekader Toegepaste psychologie.....	13
2.1 inleiding	13
2.2 domeinspecifieke competenties	13
2.2.1 gehanteerde input	13
2.2.2 domeinspecifieke competenties	13
2.3 besluit.....	15
hoofdstuk 3 de opleidingen in vergelijkend perspectief.....	17
onderwerp 1 doelstellingen van de opleiding.....	17
facet 1.1 niveau en oriëntatie	17
facet 1.2 domeinspecifieke eisen	18
onderwerp 2 programma	18
facet 2.1 relatie doelstelling en inhoud	18
facet 2.2 eisen professionele en academische gerichtheid	19
facet 2.3 samenhang	19
facet 2.4 studieomvang	19
facet 2.5 studielast.....	19
facet 2.6 afstemming vormgeving - inhoud.....	20
facet 2.7 beoordeling en toetsing	20
facet 2.8 masterproef.....	21
facet 2.9 toelatingsvoorwaarden.....	21
onderwerp 3 inzet van personeel.....	21
facet 3.1 kwaliteit personeel	21
facet 3.2 eisen professionele gerichtheid	22
facet 3.3 kwantiteit personeel	22
onderwerp 4 voorzieningen	23
facet 4.1 materiële voorzieningen.....	23
facet 4.2 studiebegeleiding.....	23
onderwerp 5 interne kwaliteitszorg	24
facet 5.1 evaluatie resultaten.....	24
facet 5.2 maatregelen tot verbetering	24
facet 5.3 betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	24
onderwerp 6 resultaten.....	25
facet 6.1 gerealiseerd niveau	25

facet 6.2 onderwijsrendement	25
hoofdstuk 4 vergelijkende tabel kwaliteitsaspecten	27
deel 2.....	31
hoofdstuk 1 Hogeschool West-Vlaanderen.....	33
hoofdstuk 2 Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen	69
hoofdstuk 3 Lessius Antwerpen	105
bijlagen	141

algemeen deel

Hoofdstuk 1 De onderwijsvisitatie Toegepaste psychologie

1.1 inleiding

In dit rapport brengt de visitatiecommissie verslag uit van haar bevindingen over de onderwijskwaliteit van de professioneel gerichte bacheloropleiding Toegepaste psychologie, die zij in het voorjaar van 2011 in opdracht van de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) heeft onderzocht.

Dit initiatief past in de werkzaamheden van de hogescholen en van de VLHORA met betrekking tot de kwaliteitszorg van het hogescholenonderwijs, zoals bepaald in artikel 93 van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen.

1.2 de betrokken opleidingen

De opleiding Toegepaste psychologie wordt door 3 hogescholen aangeboden. De visitatiecommissie bezocht op:

- 29, 30 en 31 maart 2011	Hogeschool West-Vlaanderen
- 25, 26 en 27 mei 2011	Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen
- 16, 17 en 18 maart 2011	Lessius Antwerpen

1.3 de visitatiecommissie

1.3.1 samenstelling

De visitatiecommissie werd samengesteld conform de procedure van de *Handleiding Onderwijsvisitaties VLIR|VLHORA, september 2008*. Meer in het bijzonder werden de richtlijnen van de Erkeningscommissie Hoger Onderwijs met betrekking tot de onafhankelijkheid van de commissieleden opgevolgd. De visitatiecommissie werd samengesteld door het bestuursorgaan van de VLHORA in haar vergadering van 4 februari 2011.

De visitatiecommissie:

Voorzitter en domeindeskundige:	Noël Derdaele
Onderwijsdeskundige:	Wim Van Den Noortgate
Domeindeskundige:	Nikola Verschueren
Domeindeskundige:	An de Decker
Student:	Kristien Noblesse (bezoek Howest en KATHO)
	Jacintha Dijkstra (bezoek Lessius)

Voor een kort curriculum vitae van de commissieleden, zie bijlage 1.

Vanuit de VLHORA werden een projectbegeleider en een secretaris aangesteld. Voor de visitatie van de opleiding Toegepaste psychologie waren dit:

Projectbegeleider:	Sofie Landuyt (tot maart 2011)
	Dries Froyen (vanaf maart 2011)

1.3.2 taakomschrijving

De commissie geeft op basis van het zelfevaluatie-rapport van de opleiding en de gesprekken ter plaatse:

- een oordeel over de onderwerpen en facetten uit het accreditatiekader van de NVAO;
- een integraal oordeel over de opleiding;
- suggesties om waar mogelijk te komen tot kwaliteitsverbetering.

1.3.3 werkwijze

De visitatie van de opleiding Toegepaste psychologie aan de hogescholen gebeurde conform de werkwijze zoals die is vastgelegd in de *Handleiding Onderwijsvisitaties VLIR|VLHORA, september 2008*.

Voor de beschrijving van de werkwijze van de visitatiecommissie worden vier fasen onderscheiden.

- fase 1, de installatie van de commissie;
- fase 2, de voorbereiding;
- fase 3, het visitatiebezoek;
- fase 4, de schriftelijke rapportering.

Fase 1 De installatie van de visitatiecommissie

Op 16 maart 2011 werd de visitatiecommissie officieel geïnstalleerd.

De installatievergadering stond in het kader van een kennismaking, een gedetailleerde bespreking van het visitatieproces aan de hand van de *Handleiding Onderwijsvisitaties VLIR|VLHORA, september 2008* en een toelichting van het ontwerp van domeinspecifieke referentiekader. Daarnaast werden een aantal praktische afspraken gemaakt, onder meer met betrekking tot het bezoekschema, de bezoekdagen en de te lezen eindwerken en/of stageverslagen.

Fase 2 De voorbereiding

De visitatiecommissie heeft een domeinspecifiek referentiekader voor de opleiding opgesteld en aan de opleidingen bezorgd.

Elk commissielid heeft het zelfevaluatie-rapport en de bijlagen bestudeerd, de geselecteerde eindwerken gelezen en haar/zijn argumenten, vragen en voorlopig oordeel vastgelegd in een checklist, waarvan de secretaris een synthese heeft gemaakt. De synthese werd uitvoerig besproken en beargumenteerd door de commissieleden. Op basis van de bespreking en de door de commissieleden opgestuurde vragenlijsten, inventariseerde de secretaris kernpunten en prioriteiten voor de gesprekken en het materialenonderzoek bij de visitatie.

De VLHORA heeft een bezoekschema ontwikkeld dat desgevallend aangepast werd aan de specifieke situatie van de opleiding. Het bezoekschema werd opgenomen als bijlage 4. Tijdens de visitatie werd gesproken met een representatieve vertegenwoordiging van alle geledingen die bij de opleiding betrokken zijn. Tijdens de visitatie werd bijkomend informatiemateriaal bestudeerd en werd een bezoek gebracht aan de instelling met het oog op de beoordeling van de accommodaties en de voorzieningen voor de studenten. Tijdens de visitatie werd voor de verdere bevraging gebruik gemaakt van de synthese van de checklist en de vragenlijsten.

Binnen het bezoekprogramma werden een aantal overlegmomenten voor de commissieleden voorzien om de bevindingen uit te wisselen en te komen tot gezamenlijke en meer definitieve (tussen)oordelen. Na de gesprekken met de vertegenwoordigers van de opleiding hebben de visitatieleden hun definitief (tussen)oordeel per facet en per onderwerp gegeven.

Op het einde van het visitatiebezoek heeft de voorzitter een korte mondelinge rapportering gegeven van de ervaringen en bevindingen van de visitatiecommissie, zonder expliciete en inhoudelijk waarderende oordelen uit te spreken.

De secretaris heeft in samenspraak met de voorzitter en de commissieleden, op basis van het zelfevaluatie-rapport, de checklisten en de motiveringen een ontwerp opleidingsrapport opgesteld. Het ontwerp-rapport geeft per onderwerp en per facet het oordeel en de motivering van de visitatiecommissie weer. Daarnaast werden - waar wenselijk en/of noodzakelijk - aandachtspunten en eventuele aanbevelingen voor verbetering geformuleerd.

Het ontwerp opleidingsrapport werd aan de hogescholen gezonden voor een reactie. De reactie van de opleiding op het ontwerp opleidingsrapport werd door de commissie in een slotvergadering besproken. De visitatiecommissie stelde ook een vergelijkend gedeelte op. Hierin worden de belangrijkste conclusies en aanbevelingen van de visitatie vergelijkenderwijs weergegeven. Tevens werden de oordelen per onderwerp, per facet en per hogeschool in een vergelijkende tabel weergegeven.

Het vergelijkende deel en de vergelijkende tabel worden samen met het antwoord van de visitatiecommissie op de reactie van de opleiding en het definitieve opleidingsrapport aan de hogeschool toegezonden.

Het vergelijkende deel, de vergelijkende tabel, de definitieve opleidingsrapporten en de bijlagen worden samengebracht in het visitatierapport van de professioneel gerichte bacheloropleiding Toegepaste psychologie.

1.3.4 oordeelsvorming

De commissie legt in een eerste fase een oordeel per facet vast. Daarna legt de commissie een oordeel per onderwerp vast op basis van de oordelen van de facetten die van het onderwerp deel uitmaken.

In de oordelen per onderwerp wordt steeds een overzicht gegeven van de oordelen per facet. In geval van een compensatie van facetten, wordt het oordeel op onderwerpniveau gevolgd door een motivering en aangevuld met de weging die de commissie hanteerde in de oordeelsvorming op onderwerpniveau. In de overige gevallen wordt voor de motivering van het oordeel op onderwerpniveau verwezen naar de argumentatie bij de facetten.

De oordelen per facet en per onderwerp hebben betrekking op alle locaties, afstudeerrichtingen en varianten. Daar waar er een onderscheid in het oordeel per afstudeerrichting en/of locatie en/of variant nodig is, wordt dit aangegeven in het rapport.

De commissie houdt in haar beoordeling rekening met accenten die de opleiding eventueel zelf legt, met het domeinspecifieke referentiekader en met de benchmarking ten opzichte van de gelijkaardige opleidingen in andere instellingen van hoger onderwijs.

Alle oordelen en wegingen volgen de beslisregels zoals geformuleerd in de *Handleiding Onderwijsvisitaties VLIR|VLHORA, september 2008*. Op het niveau van de facetten volgen de oordelen een vierpuntenschaal: “onvoldoende”, “voldoende”, “goed” en “excellent”. Op het niveau van de onderwerpen en op het niveau van de opleiding in haar geheel geeft de commissie een antwoord op de vraag of er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn. Hierbij kan het oordeel “voldoende” of “onvoldoende” luiden.

1.4 indeling van het rapport

Het rapport bestaat uit twee delen. In het eerste deel beschrijft de visitatiecommissie in hoofdstuk 2 het domeinspecifiek referentiekader op basis waarvan zij de gevisiteerde opleidingen heeft beoordeeld. In hoofdstuk 3 worden de belangrijkste conclusies en bevindingen van de commissie per facet vergelijkenderwijs weergegeven en tot slot worden in hoofdstuk 4 de toegekende scores in tabelvorm samengevat.

In het tweede deel van het rapport brengt de commissie verslag uit over de gevisiteerde opleidingen. Voor elke afzonderlijke hogeschool en dus voor elke afzonderlijk gevisiteerde opleiding kan u een deelrapport terugvinden. De deelrapporten bevatten de aanbevelingen die de commissie doet ten aanzien van elke afzonderlijke hogeschool en zijn gemakshalve geordend naar alfabetische volgorde van de benaming van de hogescholen.

Hoofdstuk 2 Het domeinspecifiek referentiekader Toegepaste psychologie

2.1 inleiding

Voor iedere (groep van) opleiding(en) wordt een domeinspecifiek referentiekader ontwikkeld dat door de commissie gebruikt wordt bij de beoordeling van opleidingen. De visitatiecommissie is verantwoordelijk voor de opmaak van het domeinspecifiek referentiekader. De VLHORA als evaluatieorgaan geeft de procedure¹ aan voor de opstelling ervan.

Het referentiekader is niet bedoeld om een ideale opleiding te schetsen. Respect voor de eigenheid van een opleiding en voor de diversiteit binnen eenzelfde opleiding over de instellingen heen, veronderstelt immers dat in de eerste plaats wordt nagegaan of elke opleiding erin slaagt haar eigen doelstellingen te realiseren en dit zowel inhoudelijk als procesmatig. Dit belet niet dat wordt nagegaan of elke opleiding aan een aantal minimeisen voldoet, die aan de betreffende opleiding worden gesteld vanuit het vakgebied en/of de relevante beroepspraktijk.

2.2 domeinspecifieke competenties

2.2.1 gehanteerde input

referentiekaders van de opleidingen

- Hogeschool West-Vlaanderen
- Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen
- Lessius Antwerpen

andere brondocumenten

- Het Decreet van de Vlaamse Gemeenschap op de Structuur van het Hoger Onderwijs in Vlaanderen van 2003 (het Structuurdecreet)
- Opleidingsprofiel Assistenten in de psychologie van de Vlaamse Onderwijsraad
- The European Diploma in Psychology by the European Federation of Psychologists' associations

2.2.2 domeinspecifieke competenties

algemene beroepsgerichte competenties

De beginnende beroepsbeoefenaar:

- kan teamgericht constructief samenwerken met en zich aanpassen aan een internationale, multiculturele en/of multidisciplinaire beroepsomgeving, daarbij relaties uitbouwend met collega's en zich met hen inzetten voor de ontplooiing van de organisatie waar hij deel van uitmaakt en de actualisatie van het beroep dat hij uitoefent.
- heeft kennis van de verschillende relevante deskundigheidsgebieden en disciplines, legt contacten met andere organisaties en zet bruikbare ondersteunende netwerken op.

¹ De procedure voor het opstellen van het domeinspecifiek referentiekader is beschikbaar op de website van de VLHORA www.vlhora.be onder de rubriek visitatie & accreditatie.

- gebruikt beroepsspecifieke inzichten en vereisten bij het zelfstandig en planmatig oplossen van een grote variëteit aan authentieke (en dus complexe) professionele problemen, bij het uitvoeren van uiteenlopende en authentieke beroepsopdrachten en het toepassen van aangepaste oplossingsstrategieën.
- houdt in zijn psychologisch handelen rekening met professionele, wettelijke en ethische codes, beseft de maatschappelijke verantwoordelijkheid inherent aan zijn beroepspraktijk, toont begrip en betrokkenheid ervoor en participeert aan de ontwikkeling en bijsturing van deze codes.
- stelt zich op als inter- en multiculturele actor en houdt daarbij rekening met de maatschappelijke en interculturele diversiteit en de daarmee vervlochten sociale en ethische dimensies, ze tegemoet komend met een oplossings- en kwaliteitsgerichte houding en in staat er een beargumenteerde mening over te geven.
- schat zijn eigen denken en handelen in verschillende omstandigheden in, heeft inzicht in eigen sterktes en zwaktes, kan empathisch inschatten hoe anderen zich zullen gedragen en wat hijzelf en anderen nodig hebben om goed te functioneren binnen een organisatie.
- betoont inter-persoonlijke sensitiviteit met oog, zorg en respect voor gevoelens, bevattingsvermogen en opvattingen van anderen en stelt zich positief en tolerant op t.o.v. verschillen in behoeften en zienswijzen.

beroepsspecifieke competenties

De beginnende beroepsbeoefenaar:

- kan als **psychodiagnosticus** op kritische wijze zowel zelfstandig als in teamverband
 - een psychodiagnostisch stappenplan uitvoeren waaronder exploratie van de vraag,
 - een probleemanalyse doorvoeren en toetsbare hypothesen genereren,
 - op zelfstandige wijze relevante informatie verzamelen via wetenschappelijk onderbouwde methoden,
 - de onderzoeksstrategie opstellen en uitvoeren,
 - komen tot een integratieve verwerking van de resultaten,
 - rapporteren met aanknopingspunten voor indicatiestelling.
- zorgt vanuit een psychodiagnostische besluitvorming en een beroepsspecifieke deskundigheid als **psychologisch dienstverlener** voor
 - psychologische begeleiding aan hulpvragers,
 - heldere en objectieve informatie, zowel schriftelijk als mondeling, in de taal van de cliënt,
 - het uitbouwen van een begeleidingsrelatie met de betrokken cliënt,
 - hulp aan de cliënt om inzicht te verwerven in zichzelf en zijn situatie, prioriteiten te stellen en zo gezamenlijk een op maat geschreven ontwikkelings- en beleidsplan uit te werken en door te voeren, rekening houden met een complexiteit van elkaar beïnvloedende factoren,
 - ondersteuning bij veranderingsprocessen en opvolging van de voortgang van het veranderingsproces, met aandacht voor hervulpreventie en weerstand tot verandering, en
 - professionele bemiddeling tussen de betrokken partijen en/of individuen.
- kan als **organisator-communicator** van activiteiten en projecten binnen het psychologische werkveld optreden en
 - vanuit een innovatieve ingesteldheid tot nieuwe ontwikkelingen en een haalbaar plan van aanpak komen, en
 - de nodige praktische stappen voor de uitvoering ervan correct kunnen inschatten, plannen en communiceren.
- is als **trainer-coach**
 - gericht individuen of groepen kunnen trainen, coachen en opleiden, met het oog op het ondersteunen van de professionele of persoonlijke ontwikkeling,
 - in staat cliënten enthousiast te maken voor en aan te zetten tot het bereiken van relevante ontwikkelingsdoelen, en

- kan hiervoor het meest geschikte begeleidingstraject opmaken en uitvoeren.
- is als **preventieactor**
- in staat om risicogedrag, -groepen en –situaties te detecteren en te analyseren
 - actief gericht op het voorkomen en inperken van psychosociale problemen en het bevorderen van het psychische welbevinden, en
 - preventieve interventies te realiseren en waar nodig door te verwijzen naar geschikte hulpverlenende instanties.

2.3 besluit

De commissie heeft vastgesteld dat alle drie de opleidingen gezamenlijk een competentieprofiel hebben opgesteld. Ze heeft zich daarom in eerste instantie gebaseerd op het profiel zoals opgesteld door de drie opleidingen. De commissie vraagt de opleidingen om tijdens de visitatie aan te geven hoe ze zich verhouden tegenover de volgende aanpassingen:

De commissie heeft een aantal beroepsspecifieke competenties naar algemene competenties verschoven omdat zij van oordeel was dat deze als algemene competenties ook van elke beginnende beroepsbeoefenaar mogen worden verwacht.

De rollen interculturele actor, professioneel teamspeler en reflector zijn niet als zodanig behouden. De competenties die hierin vervat zaten zijn verplaatst naar de algemene competenties, omdat zij volgens de commissie geen specifieke 'rollen' uitmaken, maar eerder als algemene competenties kunnen beschouwd worden.

Afhankelijk van het werkgebied waar een beginnende professionele bachelor Toegepaste psychologie zal worden tewerkgesteld, kan hij/zij in meer of mindere mate een van volgende rollen opnemen: psychodiagnosticus, psychologisch dienstverlener, organisator-communicator, trainercoach en preventieactor. De competenties verbonden aan deze rollen dienen daarom volgens de commissie tevens aan bod te komen in de opleiding Toegepaste psychologie.

Hoofdstuk 3 De opleiding in vergelijkend perspectief

Woord vooraf

In dit hoofdstuk geeft de visitatiecommissie in vergelijkend perspectief een overzicht van haar bevindingen over de opleidingen professionele bachelor Toegepaste psychologie in Vlaanderen. De commissie besteedt bij de vergelijking vooral aandacht aan elementen die haar het meest in het oog gesprongen zijn of die zij belangrijk acht. Het is niet de bedoeling van de commissie om de individuele opleidingsrapporten in detail te herhalen. Waar relevant zal de commissie voorbeelden van goede praktijk aanhalen.

De visitaties vonden plaats in het academiejaar 2010-2011. De zelfevaluatie-rapporten dateerden van eind 2009 en werden door alle opleidingen aangevuld met updates in de maanden voorafgaand aan de visitaties.

In dit hoofdstuk wordt een algemeen beeld geschetst van de drie opleidingen. Dit gebeurt formeel aan de hand van de tabellen die per facet de scores weergeven van de drie opleidingen. Daarnaast treft men, eveneens per onderwerp en per facet, een algemene beschrijving aan van de vaststellingen in de drie opleidingen.

Tot het Onderwijsdecreet van 4 april 2003 bestond de opleiding als een optie van Sociaal werk, met een eigen diploma, namelijk 'gegradueerde Assistent in de Psychologie'. Van dan af werd ze omgevormd tot Bachelor in de Toegepaste psychologie. Ze behoort nu in de diverse hogescholen tot uiteenlopende departementen. Twee opleidingen bieden drie afstudeerrichtingen aan, nl. School- en pedagogische psychologie, Arbeids- en organisatiepsychologie en Klinische psychologie. In een hogeschool wordt de opleiding ook onder de vorm van afstandsonderwijs aangeboden en is een verkorte leerroute voorzien. Over de specifieke eigenheden van deze programma's wordt in dit hoofdstuk weinig gerapporteerd: meer informatie kan gevonden worden in het desbetreffende opleidingsrapport.

Zoals uit de samenvattende tabel blijkt, voldoen alle opleidingen voor professionele bachelor Toegepaste psychologie in Vlaanderen aan de basiskwaliteit.

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie

De opleidingen hebben – naast de in het decreet voorgeschreven algemene en beroepsgerichte competenties – samen een aantal beroepsspecifieke competenties geformuleerd en deze ondergebracht in acht rollen die passen binnen een systeemtheoretisch model met daarbinnen vier subsystemen: de beroepsbeoefenaar zelf, de cliënt, het team en de samenleving. De drie opleidingen beschrijven twee kernrollen: de psychodiagnosticus en de psychologische dienstverlener.

De commissie waardeert het dat de opleidingen de gedragsindicatoren van hun competentieprofiel hebben vergeleken met de vijf Dublindescriptoren en dat zij samen tot een door alle opleidingen gedragen associatieoverstijgend gemeenschappelijk opleidingsprofiel zijn gekomen. De invulling ervan in het curriculum verschilt van opleiding tot opleiding, maar beantwoordt aan de eisen om tot een beginnend professioneel gerichte bachelor in de Toegepaste psychologie opgeleid te worden.

Op het vlak van internationalisering dienen de doelstellingen in alle opleidingen nog wel explicieter in het opleidingsprofiel te worden weergegeven.

In het landschap van de psychologische wetenschappen en van de gedragswetenschappen in het algemeen heeft de opleiding een specifieke plaats in te nemen en het is aangewezen dat de opleidingen aandacht blijven hebben voor de eigen profilering van de bachelor Toegepaste psychologie.

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

De opleidingen hebben zich bij het ontwerpen van de acht rollen en de 42 competenties laten inspireren door diverse binnen- en buitenlandse bronnen en stakeholders. De onderwijskundige invulling ervan verloopt verschillend van hogeschool tot hogeschool. Het is evenwel aangewezen – ook in het kader van de eigen profilering van de opleiding – dat verder overleg zou plaatsvinden over de resultaten en bevindingen van deze verschillende implementaties.

Zoals bevestigd door diverse stakeholders is het competentieprofiel erg ambitieus en dient het hanteerbaarder te worden gemaakt. De aanzet daartoe door de commissie in het domeinspecifiek referentiekader zou hiervoor een vertrekbasis kunnen zijn. Een opleiding heeft wel zijn curriculum fundamenteel aangepast aan het afgesproken opleidingsprofiel, wat ertoe leidt dat het voor alle betrokkenen ook gemakkelijker als denkkader kan opgenomen worden.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie doelstelling en inhoud

De opleidingen hebben heel wat initiatieven genomen om de inhoud van het programma zo uit te werken dat de doelstellingen effectief haalbaar zijn. Door geregelde verbetermaatregelen worden inhoud en voortdurend aangepast aan nieuwe, evoluerende inzichten. Toch is het nodig om op een bepaald ogenblik ook een fase van consolidatie te voorzien.

De vertaling van het opleidingsprofiel in trajecten en opleidingsonderdelen verloopt niet rimpelloos. In een opleiding werd dit verregaand en met voldoeninggevend resultaat nagestreefd. Een andere had het - onder impuls van het hogeschoolbestuur om tot een generalistischere opleiding te komen voor alle sociaal-agogische opleidingen – moeilijk om tegemoet te komen aan het gezamenlijk geformuleerde opleidingsprofiel. Dit vermits de beroepsspecifieke competenties moeten worden aangeboden binnen een beperkter domeinspecifiek programma.

Vertrekkend vanuit de rollen en competenties hebben de opleidingen gezocht naar de invulling ervan in hun bestaande programma's. Algemeen gezien blijkt de implementatie van het ambitieuze opleidingsprofiel in de realiteit een moeilijke opgave. Het verdient aanbeveling om – samen met en in openheid voor (specialisten uit) het werkveld – te komen tot een eenvoudiger, realistischer en hanteerbaarder stramien en na te gaan hoe de rollen en competenties kunnen eigen gemaakt worden tijdens de opleiding en welke opleidingsonderdelen daartoe behouden, aangepast of voorzien moeten worden. Dit houdt een proces van 'veranderingsmanagement' in, waarvoor de opleidingen de nodige competenties in huis zouden moeten hebben.

De aandacht voor de internationale dimensie binnen de opleidingen kan beter, vooral wat betreft de internationale ervaring van de studenten en lectoren. De contacten zijn in de meeste gevallen beperkt tot enkele geprivilegieerde instituten, vooral gericht op een internationale ontmoeting of een traditionele studiereis.

Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid

De programma's hebben voldoende aandacht voor het bijbrengen van beroepsspecifieke vaardigheden en sluiten meestal aan bij de recente ontwikkelingen binnen het vakgebied.

Alle opleidingen trachten hun programma sterk professioneel te richten via het aanwenden van verschillende werkvormen. De praktijkgerichtheid volgt ook uit de stages waarbij de begeleiding over het algemeen goed is. Toch vraagt dit aspect - naast de actualisering - blijvende aandacht en is een brede oriëntatie ook met betrekking tot stage en bachelorproef noodzakelijk om studenten gedifferentieerde werkveldervaringen te laten opdoen. Een opleiding dient te waken over de gelijkvormigheid en gelijkwaardigheid van opzet, begeleiding en evaluatie van stages en bachelorproeven in de verschillende trajecten die ze aanbiedt.

Het gebruik van meer anderstalige literatuur bij de studenten dient gestimuleerd en er dient aandacht besteed aan de integratie van recente en ook anderstalige wetenschappelijke literatuur in het studiemateriaal.

De commissie heeft in alle opleidingen een aantal eindwerken geanalyseerd en stelt vast dat de optiek al naargelang de opleidingen nogal verschillend is qua doelstelling en invulling. Dit is op zichzelf geen probleem als hierover duidelijkheid bestaat bij alle betrokkenen én als de praktijkgerichtheid en de wetenschappelijke onderbouwing maar gegarandeerd blijft.

Facet 2.3 Samenhang

De programma's zijn over het algemeen logisch opgebouwd, van algemeen naar gespecialiseerd, van kennisverwerving naar meer praktijk. In een opleiding is dit sterk en inventief uitgebouwd. Parallel daarmee wordt het zelfstandig werken progressief meer belangrijk geacht en gestimuleerd.

Binnen een opleiding is blijvende aandacht nodig voor een gecoördineerde benadering van aanpassingen en verbeteringen aan het curriculum met aandacht voor de samenhang, het opsplitsen van opleidingsonderdelen en de volgtijdelijkheid, zeker binnen flexibele leertrajecten. Het is belangrijk hierbij oog te hebben voor de diversiteit aan instromende studenten en voor de extra belasting die dit met zich meebrengt voor de lectoren.

Voor wat betreft de doorstroming naar een masteropleiding hebben alle opleidingen afspraken vastgelegd en zijn schakelprogramma's voorzien. Deze doorstroming is - zeker voor een opleiding – een opvallend veel voorkomend fenomeen. De commissie vraagt ervoor te waken dat dit niet leidt tot een uitholling van de waarde van opleiding, waarbij de waarde van de opleiding gereduceerd wordt tot een goede voorbereiding voor een masteropleiding, in plaats van een waardevolle en volwaardige opleiding op zich.

Facet 2.4 Studieomvang

De drie opleidingen voldoen aan het formeel criterium van 180 studiepunten verdeeld over drie opleidingsjaren van 60 studiepunten.

Facet 2.5 Studielast

Voor alle drie de opleidingen is er een duidelijk verschil tussen de begrote en de gemeten studietijd. Het achterhalen van de studielast blijft voor alle opleidingen moeilijk. Dit is te wijten aan verschillende factoren. In eerste instantie zijn de methoden voor studietijdmetingen in alle opleidingen voor verbetering vatbaar. Ook de besluiten die uit deze metingen getrokken worden, zijn te weinig structureel opgenomen binnen de kwaliteitszorg op het niveau van de opleiding. Voor een opleiding heeft dit te maken met het feit dat de centraal georganiseerde bevragingen van ondermaatse kwaliteit zijn, bij een andere opleiding dat de centraal georganiseerde metingen

moeilijk kunnen worden aangevuld door eigen metingen en men binnen de opleiding weinig feedback over de resultaten van de centraal georganiseerde metingen krijgt. Verder is de responsgraad niet steeds voldoende. Informele bevragingen en contacten leveren ook input, maar zijn als meting niet altijd betrouwbaar. Tenslotte blijft het blijkbaar moeilijk om het begrip 'studielast' eenduidig over te brengen naar de studenten en speelt het ogenblik van de meting ook een rol.

Toch proberen de opleidingen in het kader van verbetertrajecten met de input rekening te houden die consistent vanuit de verschillende betrokkenen wordt meegegeven. Zo worden er bijvoorbeeld in een opleiding concrete maatregelen genomen om de verdeling van de studielast over de drie opleidingsjaren te optimaliseren. Algemeen kan men stellen dat de studielast niet te zwaar is en dat de studeerbaarheid mits de nodige inzet gegarandeerd is.

Voor de betreffende opleidingen adviseert de commissie om werk te maken van goed doordachte en betrouwbare studietijdmetingen, met duidelijke input van de opleidingen en tijdige, adequate feedback om aldus een nauwkeuriger beeld te krijgen van de bestede studietijd per opleidingsonderdeel en om snelle aanpassingen mogelijk te maken.

Facet 2.6 Afstemming vormgeving - inhoud

Alle opleidingen hebben een goede afstemming tussen vormgeving en inhoud voor de meeste opleidingsonderdelen gerealiseerd. De meest courante onderwijsvormen zijn hoorcolleges, werkcolleges, practica, projectwerk, begeleid zelfstandig leren, elektronisch leren en stages. De gehanteerde didactische werkvormen sluiten over het algemeen aan bij de doelstellingen. In de loop van de opleidingsjaren krijgen actieve werkvormen een meer beduidende plaats wat uiteindelijk uitmondt in een stage en eindwerk. Dit hangt ook samen met de evolutie van nadruk op kennisverwerving, over vaardigheidstraining tot integratie van de verworven competenties.

Het valt op dat de vertrouwdheid van lectoren en hun gedrevenheid om van nieuwe media gebruik te maken dikwijls bepalend is voor de keuze van de werkform. De commissie raadt aan om door aangepaste navorming alle lectoren vertrouwd te maken met die werkvormen die voor hun opleidingsonderdeel het meest geschikt zijn.

Het tijdig beschikbaar zijn van leermateriaal dient voor een enkele opleiding in bepaalde periodes nog wel een aandachtspunt te zijn.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Het viel de commissie op dat alle opleidingen veel aandacht besteden aan een goede organisatie van de toetsingen en het actief betrekken van de studenten hierbij. In een opleiding lag het initiatief voor het opstellen van het examenrooster zelfs bij de studenten zelf. De organisatie en het verloop van de examens bij de drie opleidingen is naar behoren geregeld. Een examensecretariaat en -commissie, examenrichtlijnen proefexamens, gedifferentieerde evaluatievormen in functie van het opleidingsonderdeel, externe beoordelaars, de ombudsdienst, ... dragen ertoe bij om evaluaties adequaat te laten gebeuren.

Een echt 'toetsingsbeleid' zou ertoe kunnen bijdragen dat de kwaliteit van de evaluaties nog toeneemt. Dit zou onder meer de afstemming tussen beoordelaars voor diverse opleidingsonderdelen, zeker voor stages en bachelorproeven vergemakkelijken.

Er wordt ook naar gestreefd de evaluaties competentiegericht te maken, al mist de commissie in een opleiding inzichtvragen, zeker voor daartoe geëigende opleidingsonderdelen.

Na de examens krijgen de studenten voldoende feedback over hun resultaten. Goede feedback, zeker indien die na de eerste periode of het eerste semester gegeven wordt, zal bijdragen aan de verhoging van het soms lage slaagpercentage.

Facet 2.8 Masterproef

Niet van toepassing.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

De opleidingen hanteren de decretaal voorziene toelatingsvoorwaarden voor de bacheloropleiding: diploma secundair onderwijs.

Alle opleidingen spannen zich in om via verschillende kanalen hun opleiding objectief voor te stellen, te promoten en instromers te begeleiden: informatievoorziening op de websites, brochures, SID-ins, competentieverkenning, introductiedagen, openles- en opencampusdagen, instapcursussen, leerstijlbepalingen, studievaardigheidstests, studietrajectgesprekken, ...

De opleidingen hebben meestal voldoende aandacht aan de zijdelingse instroom. De procedures voor EVC en EVK zijn in samenwerking met de associatiepartners uitgewerkt en worden op een aanvaardbare wijze toegepast.

Zij hebben eveneens een actief flexibiliseringsbeleid waarbij de studietrajectbegeleider een belangrijke rol speelt: flexibele regelingen voor functiebeperkingen of voor studenten met een sociaaleconomisch moeilijke achtergrond, taalcoaching, individuele trajectbegeleiding voor de niet-reguliere student, ... Daarnaast bieden bepaalde opleidingen zowel afstandsonderwijs, verkorte leerroutes als een aanvulprogramma aan.

Toch dringt de commissie bij een opleiding aan om meer oog te hebben voor de niet ASO-instromers die het meeste kans maken op mislukken. Voor bepaalde opleidingen dient het vrijstellingenbeleid ook aangepast voor gelijkwaardige of sterk-aanverwante opleidingen.

Onderwerp 3 Inzet van personeel

Facet 3.1 Kwaliteit personeel

De drie opleidingen beschikken over competent en gemotiveerd personeel. Ondanks de algemeen grote werkdruk is er een sterk gevoel van 'ownership', wat zich vertaalt in een grote betrokkenheid en begeleidingscultuur. Toch viel het de commissie op dat in een opleiding deze grote betrokkenheid resulteerde in een grote diversiteit van raden, werkgroepen en commissies, wat enerzijds de werkdruk vergrootte en anderzijds de coherentie en doorzichtigheid in de besluitvorming bemoeilijkte.

De commissie raadt de drie opleidingen aan om een gestructureerd personeelsbeleid te ontwikkelen, dat zowel op vlak van bemannen, als voor opleiding en evaluatie een strategie en procedures voorziet die ook in de realiteit worden opgevolgd.

Alle opleidingen richten zich bij de aanwerving van nieuwe lectoren vooral op academisch geschoolden. De commissie dringt er op aan om door middel van een meer gerichte aanwerving de diversiteit in de profielen en de

diploma's te verhogen. Zeker voor praktijkgerichte opleidingsonderdelen kan de inbreng van bachelors de profilering van de opleiding versterken.

Voor twee opleidingen beveelt de commissie aan om de functie van opleidingscoördinator meer uit te bouwen tot een leidinggevende functie, met meer autonomie voor de eigen opleiding.

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

De opleidingen hebben personeelsleden met voldoende praktijkervaring, alhoewel het opdoen van actuele en relevante praktijkervaring een aandachtspunt moet blijven, waaraan ook tegemoet kan worden gekomen door nog meer (gast-)lectoren vanuit het werkveld in te zetten. Verder moet men oog blijven hebben voor nieuwe ontwikkelingen in het werkveld betreffende permanente vakinhoudelijke professionalisering. Meestal wordt op de vraag van individuele personeelsleden tot vorming en nascholing soepel ingespeeld al is er weinig ruimte voor structurele professionalisering gezien het zware takenpakket van de OP-leden. Dit leidt volgens de commissie tot teveel ad hoc navorming. De mix aan competenties van de lectoren dient hierbij bewaakt, zodat in voorkomend geval, alle afstudeerrichtingen evenwaardig uitgebouwd kunnen worden.

In twee opleidingen dient er meer ruimte vrijgemaakt om aan gediversifieerd en gedifferentieerd toegepast onderzoek en aan maatschappelijke dienstverlening te doen.

Al hebben alle opleidingen oog voor contact met de beroepspraktijk, dan blijft deze in twee opleidingen toch nog teveel beperkt tot contacten naar aanleiding van stagebezoeken of bachelorproeven. Ook via een actiever engagement in alumni- en beroepsverenigingen zou men én aan de betrokkenheid met het werkveld én aan de profilering van de opleiding tegemoet kunnen komen.

De internationale docentenuitwisseling dient in alle opleidingen nog verruimd en versterkt, want die is op dit ogenblik in alle opleidingen té fragmentarisch, eenzijdig en weinig gesystematiseerd.

Facet 3.3 Kwantiteit personeel

De werkdruk wordt in alle opleidingen als zeer hoog ervaren. Deze perceptie komt voort uit de vele eisen die gesteld worden aan het personeel om het gewone curriculum te realiseren (het lesgeven met steeds arbeidsintensievere werkvormen, het begeleiden van projectwerk, de stages en eindwerken en de flexibilisering), de verwachtingen op het terrein van maatschappelijke dienstverlening en van praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek. De student-docentratio is voor alle opleidingen ook vrij hoog, wat de nood aan een optimale en adequate uitbreiding van het aantal OP-leden bewijst. In de huidige bezetting is er wel een evenwicht tussen voltijdse en deeltijdse functies en betreffende gender. De commissie stelde echter vast dat alle opleidingen zelf aan de werkdruk zouden kunnen sleutelen met een aantal initiatieven. Consolidatie van het curriculum en van de stabielere toewijzing van opleidingsonderdelen is er voor een bepaalde opleiding een van. Voor een andere opleiding zou het vereenvoudigen van de veelheid aan overlegorganen een oplossing kunnen bieden. Een bezinning over het adequaat zijn van de laagdrempelige toegang tot OP-leden zou voor alle opleidingen soelaas kunnen bieden. Een opleiding wil na een enquête over de 'work-life-balance' bij het personeel, gepaste verbetermaatregelen nemen, maar deze hebben nog niet tot afdoende resultaten geleid.

Zeker in twee opleidingen is ook extra administratieve ondersteuning noodzakelijk, omdat nu veel administratief werk door het OP en de opleidingscoördinator dient uitgevoerd te worden.

Onderwerp 4 Voorzieningen

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

Slechts een opleiding beschikt over voldoende ruimtes in een locatie om alle opleidingsonderdelen efficiënt te kunnen organiseren. Voor de twee andere zijn in de toekomst verbeteringen gepland, maar voor een van deze is duidelijkheid hieromtrent op korte termijn aangewezen. De bestaande onderwijsruimtes zijn voldoende multimediaal uitgerust met ondermeer dataprojectiesystemen, internetaansluiting en multimediacomputer. De uitrusting op het gebied van ICT en digitale leeromgevingen is voldoende voor alle opleidingen.

Tot spijt van de commissie voldeden niet alle drie de opleidingen op het vlak van opleidingspecifieke faciliteiten, zoals een testotheek en gespreks-, observatie- en oefenruimtes. Ze dringt er dan ook op aan om in de betreffende opleidingen prioriteit te geven aan de noodzakelijke investeringen. Voor een opleiding mag de uitbouw van de testotheek wel als excellent geciteerd worden.

De mediatheken waren goed uitgerust wat hun inrichting, uitrusting en uitleenmogelijkheden betreft en er was voldoende budget beschikbaar om op vraag van de opleidingen in de nodige didactische hulpmiddelen te voorzien. De commissie vraagt evenwel om oog te blijven hebben voor de actualisatie van handboeken en testen voor alle domeinen.

De commissie vraagt erover te waken dat OP-leden in een rustige omgeving kunnen werken en dat gesprekken in een besloten sfeer kunnen plaatsvinden.

Facet 4.2 Studiebegeleiding

Het laagdrempelig contact tussen lectoren en studenten, is een belangrijk aspect van de studiebegeleiding in alle opleidingen en wordt door de studenten en afgestudeerden als dusdanig ook aangegeven. Studiebegeleiding is trouwens voor alle opleidingen een prioriteit, conform hun onderwijsvisie waarin de student centraal staat. De drie opleidingen hebben dan ook allen voldoende geïnvesteerd in een adequate studiebegeleiding op maat vertrekkende bij de abiturienten, over de diverse studentengroepen tot de afhakers en schoolverlaters. De tevredenheid van de studenten over de studiebegeleiding is voor alle opleidingen positief. Toch ziet de commissie nog een aantal aandachtspunten. Zo dient in een opleiding een uitbreiding te worden voorzien van de personeelsmiddelen voor de dienst studiebegeleiding, terwijl in een andere opleiding de bekendheid en toegankelijkheid van de ombudsdienst dient verbeterd te worden evenals de afbakening van de verschillende functies binnen deze dienst. In de derde opleiding dient de studie- en studentenbegeleiding gericht op de kwetsbare studentengroepen te worden georganiseerd, en ook gesteund op systematiek in plaats van enkel vraaggestuurd.

De commissie wil er wel op wijzen dat deze laagdrempeligheid, naast de vermelde positieve connotatie, ook zijn nadelen inhoudt, namelijk een substantiële verhoging van de werkdruk voor het OP, maar ook een negatieve invloed op de studenten op vlak van het aankweken van zelfredzaamheid omdat ze teveel 'gepamperd' worden. In een opleiding wordt wel een aanzet gegeven om gradueel meer beroep te doen op de zelfredzaamheid van de studenten.

Alle opleidingen hebben een nauwe samenwerking met de departementale diensten en de diensten van sociale voorzieningen die de studenten begeleiden bij sociale, medische en psychologische problemen. Toch is de afbakening van bevoegdheden tussen de verschillende diensten (opleiding, departement, hogeschool, associatie) niet altijd duidelijk en is ze volgens de commissie voor verbetering vatbaar.

Internationalisering wordt meestal goed begeleid zowel voor de eigen studenten in het buitenland als voor de buitenlandse studenten.

Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

De kwaliteitszorg wordt meestal centraal en departementaal aangestuurd. Aan de hand van een geheel van meetinstrumenten op hogeschool-, departementaal- en/of soms op opleidingsniveau worden gegevens verzameld. Alle hogescholen werken aan een 'bevragingmatrix' om structureel overbevraging in te dijen, wat door de commissie wordt verwelkomd.

Voor alle opleidingen heeft deze centralistische sturing het nadeel dat zij weinig of geen inbreng hebben bij de bevragingen en dikwijls niet, te laat of niet adequaat geïnformeerd worden over de resultaten. De responsgraad blijft trouwens voor alle opleidingen een pijnpunt, waarvoor nog geen gepaste oplossing is gevonden. De input vanuit focusgroepen zou de resultaten van de bevragingen ook kunnen verrijken. Een grotere betrokkenheid en impact van de opleidingen in het kwaliteitsbeleid met het oog op het tot stand komen van een gedragen kwaliteitscultuur is dus dringend noodzakelijk. Het 'cascade-systeem' op vlak van kwaliteitszorg – van hogeschool over departement tot opleiding – werkt slechts in een opleiding gestroomlijnd.

Alle opleidingen hanteren een IKZ-instrument en zijn vertrouwd met het PDCA-denken en -handelen. Documenten waarin meetbare doelstellingen en streefcijfers worden geformuleerd, hoe men ze wil meten en bereiken, zijn echter eerder schaars. In een opleiding is dit echter wel goed uitgewerkt.

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

De commissie stelt vast dat in alle opleidingen, en gedragen door gedreven personeelsleden, de intentie leeft om door verbeteracties de kwaliteit van de opleiding te optimaliseren. Daartoe is het wel noodzakelijk dat op basis van betrouwbare metingen en evaluaties, de resultaten systematisch worden onderzocht en indien nodig omgezet in verbeteringsplannen en -acties met prioriteit voor belangrijke en zwakke aspecten en met de visie en doelstellingen van de opleiding als leidraad.

De opvolging van verbeteracties is voor verbetering vatbaar, net als het ingrijpen wanneer streefdoelen niet gehaald worden. De commissie beveelt aan deze opvolging te systematiseren. Twee opleidingen bleven daarbij totnogtoe steken in de DO-fase.

De commissie vraagt dat een opleiding meer ruimte en middelen zou krijgen om het kwaliteitsplan op het niveau van de opleiding verder te kunnen uitwerken en opleidings specifieke en gestructureerde maatregelen te kunnen nemen ter verbetering van de interne kwaliteitszorg.

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

In het algemeen bestaat er een intentie tot participatiecultuur wat blijkt uit de overlegorganen die in alle opleidingen geïnstalleerd werden. Toch blijkt het volgens de commissie niet voor de hand liggend om de studenten, personeelsleden en eigenlijk alle stakeholders ook actief te betrekken bij de kwaliteitszorg. Daarom dringt de commissie er op aan dat intensiever en gesystematiseerd werk zou worden gemaakt van een structurele betrokkenheid van de studenten, maar ook van de alumni en van het werkveld bij de interne

kwaliteitszorg op het niveau van de opleiding. De commissie pleit voor een echte overlegcultuur waarbij bottom-up communicatie mogelijk is, er geluisterd en rekening gehouden wordt met de inbreng van alle betrokkenen zodat er mogelijkheid is tot beïnvloeding van de besluitvorming. De commissie vraagt in een opleiding, daar waar er overlap is, in het aantal werkgroepen te snoeien, zonder afbreuk te doen aan de cultuur van medezeggenschap.

In dat licht kan een afstemming met het werkveld over rollen en competenties voor alle partijen een verrijkende oefening zijn. De informele wijze waarop het werkveld totnogtoe bijdraagt aan de kwaliteitszorg via de contacten met het stageveld en de betrokkenheid bij de eindwerken heeft volgens de commissie te weinig effect. Vooral voor een opleiding vraagt commissie de functionele autonomie van de opleiding te respecteren en bottom-up impact toe te laten. De alumniwerking is in alle opleidingen nog te embryonaal aanwezig. Zij zou nochtans kansen bieden om oud-studenten en hun beroepenveld bij de opleiding te betrekken en heel wat synergiën kunnen teweegbrengen met positieve resultaten voor stages, eindwerken en toegepast onderzoek. Hetzelfde geldt voor de verdere ondersteuning bij de uitbouw van de beroepsvereniging.

Onderwerp 6 Resultaten

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Uit de gesprekken met het werkveld en de afgestudeerden heeft de commissie een grote tevredenheid afgeleid. De pasafgestudeerden zijn professionele praktijkmensen die beantwoorden aan de vraag van het werkveld in de verschillende bedrijfstakken, die snel inzetbaar zijn en voldoende theoretische en generalistische achtergrond hebben. Ook attitudes als zelfstandigheid en verantwoordelijkheidszin zijn getraind en behoren tot hun competenties. Kanttekeningen zijn er evenwel te maken bij verwerving van de competenties van de kernrol van 'psychodiagnosticus' in een opleiding, de te sterke theoretische onderbouwing in het programma bij een andere, en de blijvende aandacht voor de nodige opleidingspecifieke competenties in de derde.

De eindwerken zijn doorgaans van een goed niveau. Een kritische beschouwing over het geleverde werk ontbreekt meestal wel in de eindwerken. Gezien het belang van de stage en eindwerk is hier bijsturing en bewaking nodig, zeker in een van de opleidingen.

Alle opleidingen bieden een gewaardeerde uitstroombegeleiding.

De internationalisering scoort in twee opleidingen matig. Uit onder andere de gesprekken met de studenten die wel aan een uitwisselingsprogramma hebben deelgenomen blijkt nochtans de competentieverrijking die zij hieruit gehaald hebben. Ook de lectorenmobiliteit is nog niet echt uitgebouwd en relatief eenzijdig te noemen. De commissie moedigt aan zowel de studenten- als lectorenmobiliteit gediversifieerd verder uit te bouwen.

De commissie vraagt de professioneel gerichte finaliteit binnen de opleiding te bewaken om uitholling van het diploma tegen te gaan. Daartoe suggereert de commissie tenslotte ook om met de andere professionele bacheloropleidingen Toegepaste psychologie te blijven investeren in de organisatie van de beroepsvereniging ter ondersteuning van de profilering van het diploma.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Al worden geen streefcijfers geformuleerd, toch is de commissie positief over de grondige analyse van de slaagcijfers, de doorstroom en de drop-outs. Dit is des te belangrijker omdat de slaagcijfers – vooral in het eerste jaar – eerder laag zijn en de drop-out hoog, behalve in een opleiding. De commissie stelt vast dat een aantal initiatieven wordt genomen om de slaagkansen te verhogen, maar dat die niet altijd succesvol zijn.

De commissie vraagt specifiek voor een opleiding om na te gaan hoe de slaagkansen kunnen worden verhoogd en de drop-out kan worden verlaagd, meer in het bijzonder voor studenten met minder 'sterke' vooropleidingen.

Al is het werkveld over het algemeen nog té weinig bekend met het profiel van de bachelor Toegepaste psychologie, het is op het vlak van rendement alleszins positief te noemen dat voor alle opleidingen een kleine helft vrij snel in het brede werkdomein een job vindt en een gewaardeerde inbreng kan leveren vanuit zijn specifieke gedachtegoed en invalshoek.

Hoofdstuk 4 Vergelijkende tabel kwaliteitsaspecten

De oordelen van de commissie op de zes onderwerpen en de daarbij horende facetten wordt in een vergelijkende tabel weergegeven. De commissieleden hebben per facet een score op een vierpuntschaal (onvoldoende, voldoende, goed, excellent) en per onderwerp een score op een tweepuntschaal (onvoldoende, voldoende) weergegeven.

De toekenning van het oordeel slaat op het geheel van het facet en het onderwerp en is onderbouwd met argumenten. De oordelen moeten gelezen worden in samenhang met de tekst in de deelrapporten per instelling. Deze tabellen dienen dan ook met de nodige omzichtigheid te worden benaderd.

Verklaring van de scores op facetniveau

E	Excellent: de opleiding realiseert voor het facet een niveau waardoor de ze zowel in Vlaanderen als internationaal als een voorbeeld van goede praktijk kan functioneren.
G	Goed: het niveau van de opleiding stijgt voor het facet boven de basiskwaliteit uit.
V	Voldoende: de opleiding beantwoordt voor dit facet aan de basisstandaard of basisnorm voor respectievelijk een professionele bachelor, academische bachelor of master.
O	Onvoldoende: de opleiding presteert voor het facet beneden de gestelde verwachting en er is voor dit punt beleidsaandacht is.
NVT	Het facet is voor beoordeling van de opleiding niet van toepassing .
OKE	Wordt vermeld bij het facet studieomvang indien de opleiding voldoet aan de decretale eisen omtrent de studieomvang.

Verklaring van de scores op onderwerpniveau

V	Voldoende: de visitatiecommissie geeft hiermee aan dat de opleiding op onderwerpniveau voldoet aan de basiskwaliteit.
O	Onvoldoende: de visitatiecommissie geeft hiermee aan dat de opleiding op onderwerpniveau niet voldoet aan de basiskwaliteit.

Verklaring van de gebruikte afkortingen in de tabel en opsomming van de gevisiteerde afstudeerrichtingen, locaties en eventuele varianten zoals brugopleiding, anderstalige opleiding, ...

Howest Hogeschool West-Vlaanderen

- professioneel gerichte bacheloropleiding Toegepaste psychologie

KATHO Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen

- professioneel gerichte bacheloropleiding Toegepaste psychologie
 - Arbeids- en organisatiepsychologie (A&O)
 - Schoolpsychologie en pedagogische psychologie (SPP)
 - Klinische psychologie (KLP)

Lessius A Lessius Antwerpen

- professioneel gerichte bacheloropleiding Toegepaste psychologie
 - Arbeids- en organisatiepsychologie (A&O)
 - Schoolpsychologie en pedagogische psychologie (SPP)
 - Klinische psychologie (KLP)

Toegepaste psychologie	Howest	KATHO	Lessius A
ONDERWERP 1	V	V	V
Facet 1.1: Niveau en oriëntatie	G	G	G
Facet 1.2: Domeinspecifieke eisen	G	V	V
ONDERWERP 2	V	V	V
Facet 2.1: Relatie doelstellingen en inhoud	G	V	V
Facet 2.2: Eisen professionele en academische gerichtheid	V	V	G
Facet 2.3: Samenhang	G	O	G
Facet 2.4: Studieomvang	OKE	OKE	OKE
Facet 2.5: Studietijd	V	V	V
Facet 2.6: Afstemming vormgeving en inhoud	G	G	G
Facet 2.7: Beoordeling en toetsing	G	G	V
Facet 2.8: Masterproef	NVT	NVT	NVT
Facet 2.9: Toelatingsvoorwaarden	G	G	G
ONDERWERP 3	V	V	V
Facet 3.1: Kwaliteit personeel	G	V	G
Facet 3.2: Eisen professionele en academische gerichtheid	V	V	V
Facet 3.3: Kwaliteit personeel	V	G	O
ONDERWERP 4	V	V	V
Facet 4.1: Materiële voorzieningen	O	G	V
Facet 4.2: Studiebegeleiding	G	V	V
ONDERWERP 5	V	V	V
Facet 5.1: Evaluatie resultaten	G	V	O
Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering	G	V	V
Facet 5.3: Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	V	O	V
ONDERWERP 6	V	V	V
Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	V	G	G
Facet 6.2: Onderwijsrendement	G	V	V

opleidingsrapporten

Hoofdstuk 1 Hogeschool West-Vlaanderen

Algemene toelichting bij de professioneel gerichte bacheloropleiding Toegepaste psychologie aan de Hogeschool West-Vlaanderen

De opleiding behoort tot de Hogeschool West-Vlaanderen (Howest). De hogeschool behoort tot de associatie Universiteit Gent en is opgedeeld in drie departementen op twee locaties: het departement Academische bachelors en masters te Kortrijk, het departement Professionele bacheloropleidingen Howest Kortrijk en het departement Professionele bacheloropleidingen Howest Brugge. De professionele bacheloropleiding Toegepaste psychologie behoort tot het laatstgenoemde departement en wordt aangeboden op de campus Sint-Jorisstraat. Op deze campus worden tevens de bacheloropleidingen Kleuteronderwijs, Lager onderwijs, Secundair onderwijs en Sociaal werk aangeboden.

De opleiding startte in 1991 en werd oorspronkelijk aangeboden door het HRIPB (Hoger Rijksinstituut voor Paramedische beroepen) in Oostende onder de naam 'assistent in de Psychologie' als een afstudeerrichting van de opleiding Sociaal werk. In 1994 werd de opleiding een optie van Sociaal werk, met een eigen diploma 'gegradueerde assistent in de Psychologie'. In 1996 ging het HRIPB op in Howest. Naar aanleiding van het Onderwijsdecreet van 4 april 2003 werd de opleiding 'gegradueerde assistent in de Psychologie' losgekoppeld van de opleiding Sociaal werk, en veranderde de naam in 'Bachelor in de Toegepaste psychologie'. In september 2008 verhuisde de opleiding naar de campus Sint-Jorisstraat in Brugge.

De opleiding biedt geen afstudeerrichtingen aan. Tijdens het academiejaar 2010-2011 waren 254 studenten ingeschreven aan de opleiding.

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de professioneel gerichte bachelor

Beoordelingscriteria:

De opleidingsdoelstellingen zijn er op gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken en een ingesteldheid tot levenslang leren;
- het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk;
- het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Het oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De Hogeschool West-Vlaanderen formuleert als missie om praktijkgericht en kwaliteitsvol hoger onderwijs te verstrekken, dat nauw aansluit bij de beroepsmatige en maatschappelijke noden. Naast het opleiden van studenten heeft de opleiding naar eigen zeggen aandacht voor het vormen van sociale vaardigheden, hecht ze belang aan de internationale dimensie in het programma en wil ze aanzetten tot levenslang leren. De commissie is van mening dat de uitgewerkte visie en het strategische plan van de hogeschool doorsijpelen naar de doelstellingen van de opleiding.

De commissie stelt vast dat de opleiding haar doelstellingen heeft afgetoetst met het decreet en dat ze ermee in overeenstemming zijn. De algemene en de algemeen beroepsgerichte competenties uit het decreet zijn door de opleiding vertaald en gespecificeerd naar de afgestudeerde bachelor Toegepaste psychologie. Daarnaast heeft de opleiding samen met de twee andere opleidingen Toegepaste psychologie in Vlaanderen een opleidingsprofiel opgesteld dat de beroepsspecifieke competenties bevat (zie facet 1.2).

Het opleidingsprofiel wordt opgedeeld in acht rollen. De acht rollen passen binnen een systeemtheoretisch model met daarin vier subsystemen: de beroepsbeoefenaar zelf, de cliënt, het team en de samenleving. De drie opleidingen beschrijven twee kernrollen: de psychodiagnosticus en de psychologische dienstverlener. Deze kernrollen zijn volgens de opleidingen onlosmakelijk met elkaar verbonden en beïnvloeden elkaar wederzijds, maar kunnen niettemin van elkaar onderscheiden worden. Daarnaast beschrijven de drie opleidingen vier rollen die volledig binnen een subsysteem vallen: de reflector binnen het subsysteem beroepsbeoefenaar, de professionele teamspeler binnen het team, de trainer-coach in de relatie tot de cliënt en de interculturele actor binnen de samenleving. Tot slot beschrijven de opleidingen de preventieactor en de organisator-communicator, die zich op de grensgebieden van respectievelijk cliënt-samenleving en beroepsuitoefenaar-team bevinden. Per rol hebben de opleidingen een aantal competenties omschreven.

De commissie waardeert het dat de opleiding de gedragsindicatoren van haar competentieprofiel heeft vergeleken met de vijf Dublindescriptoren. De opleiding kwam hierbij tot de vaststelling dat de gedragsindicatoren vooral passen binnen de descriptoren 'toepassen van kennis en inzicht', 'oordeelsvorming' en 'communicatie', en in mindere mate binnen de descriptoren 'kennis en inzicht' en 'leervaardigheden'. De commissie waardeert de vergelijking met de Dublindescriptoren, maar stelt vast dat er geen argumenten voor verschilpunten zijn en

eventuele gevolgen van de vergelijking niet worden toegelicht. Ze suggereert verdere analyses uit te voeren en conclusies te formuleren in verder overleg met de andere opleidingen in Vlaanderen over het opleidingsprofiel.

De internationale component zit enigszins in de rol van interculturele actor, die rekening moet houden met diverse culturen en maatschappelijke achtergronden. Ook in de algemene beroepsgerichte competenties wordt het competentiedomein 'teamgericht kunnen werken' ingevuld als 'met anderen in een internationale, multiculturele en/of multidisciplinaire beroepsomgeving kunnen samenwerken'. De opleiding geeft aan dat de hogeschool als doelstelling vooropstelt dat 'alle studenten in de loop van hun studie rechtstreeks in contact komen met de internationale dimensie van hun toekomstige beroep'. De commissie waardeert deze ambitieuze doelstelling. Ze suggereert deze ambities nog explicieter in het opleidingsprofiel van de opleiding te vertalen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie suggereert de ambities op het vlak van internationalisering nog explicieter in het opleidingsprofiel te vertalen.

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

Beoordelingscriteria:

- De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, ingeval van gereguleerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake.
- Voor professioneel gerichte bacheloropleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Zoals al vermeld in facet 1.1 is het competentieprofiel tot stand gekomen in overleg met de andere opleidingen Toegepaste psychologie in Vlaanderen. Het Vlaams Overleg Toegepaste Psychologie (VOTP) koos volgens de opleiding voor een associatieoverstijgend gemeenschappelijk opleidingsprofiel om vijf redenen: om de doelgerichtheid te vergroten, de herkenbaarheid te vergroten, als uiting van kwaliteitszorg, als uitgangspunt voor schakelprogramma's en als vertrekpunt voor internationale samenwerking. De commissie waardeert het dat het opleidingsprofiel via gezamenlijk overleg tot stand is gekomen.

De werkgroep, samengesteld uit vertegenwoordigers van de drie opleidingen Toegepaste psychologie in Vlaanderen en van de beroepsvereniging, heeft de volgende bronnen geraadpleegd: de handleiding voor het ontwerpen van een algemeen opleidingsprofiel (geschreven in opdracht van de Stuurgroep Onderwijs van de Associatie K.U.Leuven), het beroepsprofiel en opleidingsprofiel van de VLOR, het profiel van de professionele bachelor in de Toegepaste psychologie (Lessius Antwerpen en KATHO) en het onderzoeksrapport 'Competentieprofielen' (Howest) zoals tot stand gekomen bij de bamahervorming, de internationale richtlijnen voor het gebruik van tests, het *European Diploma in Psychology*, de competentieprofielen van de equivalente opleidingen aan de Nederlandse hogescholen en de opleidingsprofielen van aanverwante sociaalagogische opleidingen. Verder onderschrijft de opleiding de deontologische code voor psychologen, zoals opgesteld door de commissie Ethiek en deontologie van de Belgische Federatie van Psychologen.

De werkgroep heeft de acht rollen omschreven, onder andere op basis van het vacatureonderzoek en de alumnibevraging. Vervolgens werd de relevantie van de acht rollen met competenties en gedragsindicatoren afgetoetst bij medewerkers en de werkveldcommissie van de drie opleidingen. Het opleidingsprofiel is verder getoetst aan de onderzoeksopdrachten en de maatschappelijke dienstverlening binnen de drie hogescholen. Momenteel loopt de implementatiefase waarbij elke hogeschool autonoom onderwijskundige invulling kan geven aan het gezamenlijk opgestelde opleidingsprofiel. De commissie vraagt ook tijdens de implementatiefase geregeld overleg met de andere opleidingen Toegepaste psychologie te organiseren, met als doel het opleidingsprofiel 'levend' te houden en de mogelijkheid tot aanpassing aan te moedigen.

De commissie is van mening dat de rollen 'reflector', 'intercultureel actor' en 'professioneel teamspeler' weliswaar belangrijke competenties omvatten voor de professionele bachelor Toegepaste psychologie, maar niet noodzakelijk als domeinspecifieke rollen hoeven te worden omschreven. Tijdens de gesprekken blijkt dat er oorspronkelijk ook bij de opleiding reserves waren tegen het opnemen van reflector, intercultureel actor en professioneel teamspeler als aparte rollen in het competentieprofiel. Anderzijds erkent de opleiding ook het belang van deze rollen voor de bachelor Toegepaste psychologie.

De commissie is verder van mening dat de 42 vooropgestelde competenties een erg ambitieus opleidingsprofiel vormen. Ook het werkveld beschouwt, tijdens de gesprekken met de commissie, het totaal aan competenties als onrealistisch. De commissie vraagt de hanteerbaarheid van en de veelheid aan competenties te verbeteren. Uit de gesprekken blijkt dat de opleiding hier op een pragmatische manier mee omgaat. De opleiding maakt onderscheid tussen kern- en systeemcompetenties. De gedragsstudie en de gedragsbeoordeling behoren volgens de opleiding tot de kerncompetenties, vermits ze tot de basis voor de beroepsuitoefening van elke Bachelor Toegepaste psychologie behoren. De systeemcompetenties krijgen, afhankelijk van de concrete beroepsuitoefening, meer of minder gewicht. Tijdens de gesprekken werd duidelijk dat binnen deze opleiding vooral ingezet wordt op de competenties van de rollen 'communicator' en 'psychologisch dienstverlener'. De commissie vraagt dit, met het oog op de profilering naar de andere opleidingen Toegepaste psychologie in Vlaanderen, nog meer voor het voetlicht te brengen.

De opleiding heeft het opleidingsprofiel vergeleken met het Nederlandse opleidingsprofiel. Ook in het Nederlandse competentieprofiel worden rollen omschreven aan de hand van competenties. De Nederlandse rollen 'gedragsbeoordelaar' en 'gedragsadviseur' komen qua competenties sterk overeen met de Vlaamse rollen 'psychodiagnosticus' en 'psychologisch hulpverlener'. Verder staan bij de overige rollen in het Vlaamse competentieprofiel over het algemeen meer competenties beschreven dan in het Nederlandse profiel. Het gaat met name over: motiveren, opleiding, adequaat doorverwijzen, communiceren van een actieplan, aan netwerking doen, empathisch inschatten, feedback geven en ontvangen. Tot slot komen de rollen 'reflector' en 'interculturele actor' niet als aparte rollen voor in het Nederlandse profiel. De commissie waardeert deze internationale benchmarking die heeft plaatsgevonden, maar ziet mogelijkheden voor verdere vergelijkingen. Ze suggereert daarom de resultaten van de benchmarking te gebruiken in verder overleg met de andere opleidingen in Vlaanderen over het opleidingsprofiel.

Toekomstige studenten vernemen de opleidingsdoelstellingen tijdens SID-inbeurzen, infodagen en opendeurdagen. De doelstellingen staan beschreven in de studiegids die alle startende studenten meekrijgen. Studenten kunnen de studiegids ook te allen tijde raadplegen via het elektronische leerplatform. Tijdens de onthaalweek worden de doelstellingen overlopen en toegelicht. De commissie stelt tijdens de gesprekken met studenten vast dat ze bekend zijn met de rollen. De rollen worden vanaf de start van de opleiding in iedere taak betrokken. Uit de gesprekken blijkt dat voor de studenten de rollen een houvast zijn ter verduidelijking van de taak van de bachelor in de toegepaste psychologie in het werkveld. Ook de afzonderlijke competenties worden actief gebruikt, onder andere in het reflectieportfolio. De opleiding heeft in het nieuwe curriculum de traditionele namen van opleidingsonderdelen bovendien vervangen door modules met namen die verwijzen naar de rollen (zie ook facet 2.1). Deze doorgedreven vertaling van het competentiegericht onderwijs doorheen het curriculum wordt door de commissie erg gewaardeerd. De commissie is positief over de bekendmaking en bekendheid van het opleidingsprofiel onder de studenten.

De opleidingscommissie, waarin het werkveld vertegenwoordigd is, werd systematisch betrokken bij het tot stand komen van de doelstellingen. Stagementoren vernemen de doelstellingen in een stagebrochure. De commissie stelt tijdens de gesprekken met het werkveld vast dat alle betrokkenen bekend zijn met de doelstellingen, en dat de rollen effectief gebruikt worden bij de beoordeling en evaluatie. Het werkveld spreekt waardering uit voor de opdeling in rollen om de competenties inzichtelijk te maken.

De opleiding profileert zich ten overstaan van de andere Vlaamse opleidingen Toegepaste psychologie door een brede afstudeermodaliteit aan te bieden zonder afstudeerrichtingen. Dit blijkt voor veel studenten een motivatie om de opleiding bij Howest te volgen. Ze geven aan dat ze tot op het einde van de opleiding vrij willen zijn in hun keuze voor een werkveld. De opleiding stelt wel vier werkvelden voorop: de klinische psychologie, de school- en pedagogische psychologie, de arbeids- en organisatiepsychologie en de revalidatiepsychologie. Verder benadrukt de opleiding de praktijkgerichte benadering. De commissie stelt vast dat de studenten en het werkveld de praktijkgerichte visie van de opleiding waarderen (zie ook facet 6.1).

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt de opleiding om in vervolgoverleg met de twee andere opleidingen en in afstemming met en openheid voor het werkveld, na te gaan of het opleidingsprofiel vereenvoudigd kan worden.

Oordeel over onderwerp 1, doelstellingen van de opleiding: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 1.1, niveau en oriëntatie:	goed
facet 1.2, domeinspecifieke eisen:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordelingscriteria:

- Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.
- De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.
- De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding heeft een competentiematrix opgesteld om de relatie tussen de opleidingsdoelstellingen en de doelstellingen op het niveau van de opleidingsonderdelen inzichtelijk te maken. De commissie waardeert de opmaak van een competentiematrix, maar stelt vast dat enkel de beroepsspecifieke competenties in de matrix zijn opgenomen. Om recht te doen aan de algemene en de algemene beroepsgerichte competenties vraagt de commissie deze ook op te nemen in de competentiematrix.

De opleiding heeft recent een volledig nieuw curriculum uitgewerkt. Volgens de commissie heeft ze hierbij terdege werk gemaakt van de implementatie van alle rollen in dit nieuwe curriculum. Het is de commissie duidelijk dat de rollen fungeren als kapstokken waaraan het programma wordt opgehangen. De commissie waardeert de gedurfde en consequente vertaling van het competentieprofiel in het nieuwe curriculum, en meent dat deze hervorming het behalen van de doelstellingen bevordert. Tegelijk vraagt ze te waken over de werkbaarheid van de rollen en de veelheid aan competenties (zie ook facet 1.2). Verder stelt ze vast dat de doelstellingen in sommige modulefiches sterk zijn uitgewerkt, maar voor andere modules veel minder. De commissie vraagt alle modulefiches op een gelijkaardige manier uit te werken.

De opleiding biedt in de eerste twee semesters modules aan betreffende de psychologische en sociale kernprocessen van 'gezonde' cliëntsysteem. Naast basiskennis komen het verwerven van persoonlijke vaardigheden in het omgaan met mensen en het vormen van een onderzoeksgerichte attitude aan bod, alsook het leren functioneren in groep. Verdere toelichting en het inoefenen van vaardigheden vinden plaats tijdens de practica. In de twee volgende semesters ligt de focus op het 'anders zijn', met aandacht voor het pathologische, voor preventie en voor diversiteit. In de laatste fase van de opleiding kan de student, volgens de opleiding, door middel van de keuzemodules, de stage en de bachelorproef een eigen richting geven aan de verdieping en verruiming van zijn/haar competenties. In ieder semester biedt de opleiding een @work-module aan, waarin de integratie van de verschillende rollen aan bod komt via werkvormen en inhouden die rechtstreeks verband houden met de praktijk. Daarnaast hecht de opleiding veel belang aan persoonlijke reflectie. In de @work-modules houdt de student een reflectieportfolio bij waarin hij/zij de vooruitgang per competentiegebied bijhoudt. Dit laat de OP-leden toe de evolutie van de student te volgen, en het motiveert de student om zijn/haar vooruitgang te expliciteren. Per semester organiseert de opleiding een inleidende bijeenkomst en supervisiemomenten om toelichting te geven bij het doel en de uitwerking van het portfolio. De commissie is van mening dat het programma toelaat de doelstellingen van de opleiding te bereiken. Ze vraagt de opleiding echter erover te blijven waken dat de rol van psychodiagnosticus ook na semester 3 voldoende invulling krijgt, zodat de studenten deze kernrol verder kunnen verdiepen (zie ook facet 6.1).

De algemene diensten hebben procedures voor curriculumherziening opgesteld. Het opleidingsteam doet een voorstel dat voor advies besproken wordt met de opleidingscommissie, waarin ook vertegenwoordigers van het

werkveld betrokken zijn. De dienst Onderwijs controleert en adviseert het voorstel, waarna de aanpassing ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de departementsraad en ter bekrachtiging wordt voorgelegd aan het bestuurscollege. De commissie stelt vast dat de opleiding bij curriculumherzieningen rekening houdt met studenten- en alumnibevragingen, participatievergaderingen en studietijdmetingen. De opleiding organiseert jaarlijks curriculumdagen waarop de resultaten uit enquêtes aan bod komen en plannen voor aanpassingen met alle medewerkers besproken worden. Verder worden de modules gedragen door een team van OP-leden. Overleg over de modules vindt wekelijks plaats met het moduleteam. Binnen het moduleteam worden de modulefiches gemaakt, en wordt overlegd over het gebruik van werk- en evaluatievormen. De commissie stelt vast dat de medewerkers streven naar een voortdurende verbetering van het programma. Ze raadt de opleiding echter aan om na deze ingrijpende curriculumhervorming een periode van stabiliteit in te bouwen, zodat de hervorming volledig kan worden voldragen.

De commissie stelt vast dat Howest hoge ambities heeft op het vlak van internationalisering. Zo kreeg Howest het *Extended European University Charter* van de Europese Commissie voor het beleidsplan 2007-2013. Daarnaast werd ook de *European Quality in Mobility Award* aan een Howest-Leonardo da Vinci-project toegekend. De ambitie van de hogeschool vertaalt zich op opleidingsniveau in een aantal initiatieven om studenten een interculturele ervaring te laten opdoen. De opleiding was in het academiejaar 2010-2011 gastheer van de *International Conference on Applied Psychology* (ICAP). Doordat alle studenten in semester 4 deelnemen aan ICAP, is de opleiding op iedere editie vertegenwoordigd. In het tweede jaar worden studenten in het kader van de rol 'interculturele actor' enthousiast gemaakt voor een buitenlandervaring. In de module 'interculturele actor@work' geven studenten studie- en opvoedingsondersteuning aan kinderen uit kansarme gezinnen. Daarnaast is er de interculturele wetenschapsweek, waarin er aandacht is voor de confrontatie met andere culturen in de eigen woon- en studieomgeving. De commissie is echter van mening dat de meeste projecten kortdurend zijn of passen binnen diversiteit en interculturaliteit, wat niet hetzelfde is als internationalisering. In de gesprekken met de commissie erkent de opleiding dat internationalisering nog te weinig aan bod komt in het programma, en geeft ze aan dat dit sinds kort een prioriteit is.

De commissie stelt inderdaad vast dat de opleiding recent extra inspanningen doet om studenten een internationale ervaring te laten opdoen. Ze zet bijvoorbeeld in op het informeren van studenten maar vooral ook de ouders. Studenten blijven volgens de opleiding immers voor een groot deel afhankelijk van de bereidheid van de ouders om financieel bij te dragen aan een buitenlandervaring. Jaarlijks organiseert het departement een infoavond 'Internationalisering', waarop studenten en ouders uitgenodigd worden. Verder wil de opleiding meer inzetten op buitenlandse stages, het opzetten van een internationaal semester in samenwerking met andere opleidingen, en wil ze nagaan wat VLIR-UOS aan mogelijkheden biedt. De commissie moedigt de opleiding aan deze initiatieven verder uit te bouwen.

De opleiding heeft een aantal vakoverschrijdende elementen in het programma ingebouwd. Zo nemen in semester 5 alle studenten deel aan 'InterDis'. Dit is een interdisciplinair leertraject waarbij studenten uit verschillende opleidingen van de Associatie Universiteit Gent in kleine teams vragen en problemen uit de praktijk bespreken. De commissie is van mening dat dit waardevolle initiatief bijdraagt aan de profilering van de opleiding ten opzichte van andere aanverwante opleidingen.

Recent heeft de opleiding de keuzemogelijkheden ingeperkt, met als doel het generalistische karakter van de opleiding te bewaren. Binnen de module 'Love2Learn' in het derde jaar kan de student voor een totaal van 9 studiepunten drie partims kiezen uit een aantal keuzemogelijkheden; of een student neemt opleidingsonderdelen op van het schakelprogramma master Psychologie van de UGent. De commissie is echter van mening dat de ruimte voor het opnemen van keuzeopleidingsonderdelen alsook het aanbod zelf te beperkt zijn. Een concreet voorbeeld is het ontbreken van keuzeopleidingsonderdelen betreffende schoolpsychologie, wat een grondige theoretische verdieping binnen dit werkveld ernstig bemoeilijkt. De commissie vraagt daarom bij de verdere implementatie van het nieuwe curriculum de keuzemogelijkheden uit te breiden, waarbij volgens de commissie ook de mogelijkheid dient geëxploreerd te worden om modules in te richten die beroepsspecifieke talenkennis (Frans en/of Engels) nastreven.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt meer concrete inhoud te geven aan internationalisering binnen de opleiding.

De commissie vraagt bij de verdere implementatie van het nieuwe curriculum de keuzemogelijkheden uit te breiden.

De commissie raadt de opleiding aan om een periode van stabiliteit in te bouwen, zodat de ingrijpende hervorming van het curriculum volledig kan worden voldragen.

Facet 2.2 Eisen professionele gerichtheid van het programma

Beoordelingscriteria:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, de kunstpraktijk en/of (toegepast) onderzoek.
- Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/de discipline.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat studenten al vanaf het eerste semester kennismaken met het werkveld in de module 'competentieverkenning 1'. Studenten die net een stage hebben gedaan, informeren eerstejaarsstudenten op een stagebeurs over hun ervaringen. Eerstejaars krijgen daarnaast de kans een dag mee te lopen met een stagestudent tijdens een kijkstage. In het derde semester komen de studenten voor het eerst echt actief in aanraking met het werkveld. Tijdens het partim 'klinische psychologie' treden ze op als studieondersteuner van een kansarm kind, onder begeleiding van betrokken professionals. In semester 4 participeren de studenten als beginnende professional aan een stage naar keuze van tien weken. In het laatste semester is een stage van zestien weken gepland (cf. infra). Verder worden in bijna alle modules praktijkcases gebruikt, zoals praktijksimulaties en rollenspelen, scoren en interpreteren van testmateriaal, en deelname aan 'InterDis' (zie facet 2.1). Tot slot worden vanaf semester 3 gastsprekers uit de praktijk uitgenodigd om over nieuwe evoluties en de link met de dagelijkse beroepspraktijk te spreken. De commissie is van mening dat het programma zeer praktijkgericht is en toelaat verbanden te leggen met en voor te bereiden op de actuele beroepspraktijk. De commissie vraagt erover te waken dat de studenten voldoende theoretische bagage meekrijgen om in de praktijk aan de slag te kunnen.

De opleiding biedt twee langdurige stages aan. De commissie stelt vast dat de student vrij is in de keuze van de stageplaats, maar dat men er sterk op aandringt dat beide stages op dezelfde stageplek plaatsvinden. De student kan kiezen uit een stagedatabank die digitaal ter inzage is of zelf een stageplaats aanbrengen. De opleiding bezoekt voorafgaand nieuwe stageplaatsen om na te gaan of de vooropgestelde doelstellingen er realiseerbaar zijn. Om de keuze voor een stageplaats zo bewust mogelijk te laten verlopen, wordt van de student verwacht dat hij/zij zelf contact opneemt met de stageplaats. Uit de gesprekken met de studenten blijkt dat ze deze eerste oefening op het solliciteren als positief ervaren. Tijdens gesprekken met studenten komt verder naar voren dat ze de visie van de opleiding om de twee stages op dezelfde plek te doen, soms als beperkend ervoeren. De keuze voor de eerste stage dient ook al vroeg in de opleiding gemaakt te worden, en is erg bepalend voor het verdere verloop van de studie. De commissie stelt vast dat de opleiding recent extra inspanningen doet om de student te ondersteunen bij het kiezen van de stageplek. De opleiding geeft aan dat het koppelen van de stages is ingegeven vanuit de vraag van het werkveld, dat ervaart dat studenten pas ten volle doorgroeien op een

stageplaats als ze het werk en de collega's gedurende een langere tijd ervaren. Een stage moet volgens de commissie echter vooral een leermoment zijn voor de studenten, waarop ze nog niet hoeven te renderen. Door de profilering van de opleiding als zijnde een opleiding zonder afstudeerrichting, trekt zij een aanzienlijk aandeel studenten aan dat zich generalistisch wil ontplooiën en ervaringen wil opdoen in diverse werkvelden. De keuze van de opleiding dat beide stagemomenten in principe op eenzelfde plaats dienen plaats te vinden, staat in contrast met deze generalistische profilering. De koppeling van de stages, en in de meeste gevallen ook het onderwerp van de bachelorproef aan de stage (cf. infra), leidt al vroeg in de opleiding tot een doorgedreven specialisatie. De commissie erkent dat deze keuze voordelen kan hebben, maar is toch van mening dat de student zelf de keuze moet kunnen maken tussen verdieping versus verbreding in de praktijkervaring. De commissie vraagt de opleiding daarom te overwegen haar brede oriëntatie ook met betrekking tot de stage en de bachelorproef door te trekken.

De stagementoren worden jaarlijks uitgenodigd om hen te informeren over de doelstellingen van de stage. Ze krijgen het stagevademeccum mee, dat geldt als een handleiding voor de stagementoren. De stagebegeleiding binnen de opleiding gebeurt door een OP-lid. Daarnaast staat de stagecoördinator in voor de praktische regelingen van de stage. Uit gesprekken met het werkveld blijkt dat de opleiding het stageproces goed opvolgt. Kort na aanvang van de stage neemt de stagebegeleider telefonisch contact op met de stagementor voor een eerste check. Verder dient de student wekelijks een stagedagboek en een reflectie door te sturen. Hierdoor blijft de stagebegeleiding op de hoogte van het verloop en worden eventuele moeilijkheden snel gedetecteerd. Gedurende de stage wordt een aantal supervisiemomenten ingelast, die plaatsvinden op de hogeschool. De commissie is van mening dat de opleiding in voldoende mate waakt over de kwaliteit van de stages.

De commissie stelt vast dat de opleiding inspanningen doet om, in overleg met de stagementoren, zo veel mogelijk rollen aan bod te laten komen. De opleiding benadrukt ook dat, ook al doen de studenten twee stages op dezelfde locatie, ze erover waakt dat de studenten zich kunnen blijven ontwikkelen.

De stage in het vierde semester duurt tien weken (minimaal 36 uur per week) en omvat 15 studiepunten. De student zal initieel vooral observeren, gevolgd door het uitvoeren van taken onder nauwe supervisie. De opleiding verwacht dat de student zich in semester 3 voorbereidt op de stage. De stage in het laatste semester duurt zestien weken en omvat 24 studiepunten. Ter voorbereiding van de tweede stage stelt de student in semester 5 een SWOT-analyse op. Tijdens deze stage ligt meer nadruk op het zelfstandig kunnen uitvoeren van stageopdrachten.

Verspreid over de laatste twee semesters moeten de studenten een bachelorproef uitwerken. De voorbereiding van de bachelorproef start al op het eind van het vierde semester met het invullen van een bachelorproefformulier, waarin de studenten aangeven wat ze in de bachelorproef wensen uit te werken. In het vijfde semester volgen de studenten vijf bachelorproefseminaries en schrijven ze de literatuurstudie van de bachelorproef. De seminars vinden plaats in kleine groepen van een vijftiental studenten, en zetten aan tot het inhoudelijk voorbereiden van het overleg met de bachelorproefbegeleider. Na ieder seminarie maakt de student een 'seminarieverslag'. De bachelorproefbegeleider, met wie de student een afspraak maakt voor overleg, leest dit na. Op het eind van dit overleg vult de begeleider het 'permanente begeleidings- en beoordelingsverslag' in. De student maakt op zijn/haar beurt een 'begeleidingsverslag'. De drie verslagen bewaart de student in een logboek. Het uitvoeren van het praktijkonderdeel van de bachelorproef en het schrijven van de bachelorproef zelf in semester zes worden begeleid op drie supervisiemomenten, samen met andere studenten die een gelijkaardig onderzoeksopzet gebruiken. De opleiding verwacht daarnaast van de student dat hij/zij op eigen initiatief individuele begeleiding aanvraagt bij de bachelorproefbegeleider. Dit dient minimaal twee keer te gebeuren. De commissie is van mening dat de structuur voor de begeleiding van de bachelorproef goed is uitgewerkt. Uit de gesprekken met de studenten bleek echter dat de praktische implementatie ervan sterk afhankelijk is van het betrokken OP-lid. De commissie vraagt de opleiding om toe te zien op de correcte uitvoering van de richtlijnen door alle OP-leden voor een consequente en kwaliteitsvolle begeleiding van de bachelorproef.

De commissie stelt vast dat het concept van de literatuurstudie voor de bachelorproef adequaat uitgewerkt is, al

zou het gebruik van anderstalige bronnen in de literatuurstudie van de bachelorproef nog meer kunnen worden gestimuleerd. De commissie heeft echter bedenkingen bij de invulling van het praktijkaspect van de bachelorproef. De opleiding is van mening dat de studenten actief moeten worden betrokken bij toegepast onderzoek, en dat ze het proces van het opstellen van een onderzoeksvraag tot het trekken van conclusies minstens één keer moeten doorlopen. De commissie vraagt zich echter af of het nodig is om te streven naar een *empirisch* onderzoek in elke bachelorproef. In veel bachelorproeven wordt volgens de commissie een onderzoek uitgevoerd dat weinig toegevoegde waarde heeft voor het werkveld en methodologisch niet steeds aan de standaarden voldoet. De commissie stelt vast dat het onderwerp van de bachelorproef meestal gekoppeld is aan de stage, maar dat dit geen garantie is voor een zinvolle onderzoeksvraag. Ook het werkveld geeft aan meer nut te zien in meer toegepast onderzoek of maatschappelijke dienstverlening. De opleiding geeft aan dat recent het concept van de bachelorproef is herbekeken, en dat meer vrijheid wordt gelaten bij de invulling van het praktische gedeelte van de bachelorproef. De commissie vraagt bij het (her)evalueren van het concept van de bachelorproef voorop te stellen welke competenties de studenten dienen te verwerven en hoe ze die het beste kunnen bereiken.

De commissie stelt vast dat het studiemateriaal actueel is. Ze vraagt wel om het gebruik van meer anderstalige literatuur te stimuleren bij de studenten, en te waken over de integratie van wetenschappelijke literatuur in het studiemateriaal.

De commissie stelt vast dat een aantal OP-leden betrokken is in maatschappelijke dienstverlening. Ze is van mening dat de terugkoppeling hiervan naar de studenten sterker kan. Ze raadt de OP-leden aan hun ervaringen met dienstverlening niet enkel als praktijkvoorbeeld in de les te gebruiken, maar de studenten ook daadwerkelijk te laten participeren aan dergelijke projecten. De commissie denkt hierbij bijvoorbeeld aan een project waarbij studenten studiebegeleiding geven aan kansarme kinderen. Ze vraagt de opleiding meer dergelijke projecten te integreren binnen de opleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt de opleiding te overwegen haar visie op een brede oriëntatie ook met betrekking tot de stage en de bachelorproef door te trekken, en de studenten meer de kans te geven om werkveldervaringen op te doen op verschillende stagelocaties.

De commissie vraagt de opleiding om toe te zien op de correcte uitvoering van de richtlijnen ter begeleiding van de bachelorproef door alle OP-leden.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordelingscriterium:

- Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend opleidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

In het nieuwe curriculum biedt de opleiding opleidingsonderdelen aan in modules en partims (delen van modules), in plaats van in opleidingsonderdelen (zie ook facet 2.1 en 2.6). De acht rollen worden trapsgewijs geïntroduceerd. De opleiding maakt een onderscheid tussen modules die vallen binnen 'BATP under Construction' en die inleidend of uitdiepend zijn, versus modules die behoren tot 'BATP@work' en die uitdiepend of gespecialiseerd zijn. Daarnaast biedt ze modules aan die meer ruimte laten voor de integratie van

verschillende rollen. Naarmate de student vordert in de opleiding wordt in een module minder leerstof aangeboden op inleidend niveau en vaker op uitdiepend of gespecialiseerd niveau.

De commissie waardeert de overzichtelijke weergave van het programma. Ze stelt vast dat de volgtijdelijkheid adequaat wordt doorgedreven en op consequente wijze bewaakt wordt, bijvoorbeeld betreffende gesprekstechnieken, en dat er tegelijkertijd inspanningen worden gedaan om studievertraging te voorkomen, zoals het aanbod ter remediëring van de gespreksvaardigheden. Op de jaarlijkse curriculumdagen evalueert de opleiding de samenhang binnen het programma mede op basis van de resultaten van de bevestigingen.

Tijdens de gesprekken blijkt wel dat de theoretische kennis van een aantal opleidingsonderdelen, bijvoorbeeld binnen het werkveld A&O, te laat komt voor de eerste stage. De commissie suggereert de opleiding na te gaan of studenten voldoende theoretische bagage hebben om hun eerste stageopdracht aan te vangen.

De trajectbegeleider waakt over de samenhang van de individuele leertrajecten. Uit gesprekken met de studenten bleek tevredenheid over de zorg waarmee de individuele trajecten werden samengesteld. Ondanks de waakzaamheid voor de volgtijdelijkheid bleek het programma voldoende flexibel om rekening te kunnen houden met individuele noden. Ongeveer 34 procent van de studenten wijkt af van het modeltraject.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.4 Studietoegang

Beoordelingscriterium:

- De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studietoegang, bachelor: tenminste 180 studiepunten

Oordeel van de visitatiecommissie: oké

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De professioneel gerichte bacheloropleiding bestaat uit 3 studiejaar van elk 60 studiepunten. In totaal wordt dus een opleidingsprogramma georganiseerd van 180 studiepunten. De opleiding voldoet hiermee aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studietoegang van een professioneel gerichte bachelor.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.5 Studielast

Beoordelingscriteria:

- De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet.
- Het programma is studeerbaar doordat factoren, die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren zoveel mogelijk worden weggenomen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding werkt voor het in kaart brengen van de studietijd met de techniek van het tijdschrijven. Hierbij noteren studenten wekelijks voor enkele modules hoeveel tijd ze spenderen aan verplichte opdrachten en het verwerken van leerstof. De opleiding heeft recent een *webbased* tool ontwikkeld waarop de studenten op een eenvoudige manier hun studietijd kunnen invullen. Bij non-respons wordt een automatische herinneringsmail verstuurd. Resultaten worden automatisch gegenereerd, en verstuurd naar betrokken OP-leden en kwaliteitsmedewerkers. Betrokken OP-leden volgen de respons van de studenten op en motiveren studenten eraan deel te nemen. Het doel is om alle modules minstens eenmaal om de zes jaar te meten. De resultaten van de studietijdmeting worden besproken met de participatiecommissie en worden vergeleken met de resultaten uit studentenenquêtees in verband met studielast. De commissie is van mening dat de opleiding een degelijke methode van studietijdmeting hanteert, waarbij verschillende bronnen worden geraadpleegd en tot convergentie gebracht.

De resultaten van de studietijdmetingen in het academiejaar 2009-2010 geven aan dat de gemiddelde studietijd tussen de 20 en 25 uur per studiepunt zit, wat iets lager is dan de norm van 25 tot 30 uur per studiepunt. De studentenvertegenwoordigers gaven echter aan dat studenten hun studietijd niet altijd consequent invullen en vaak een te lage inschatting maken. Tijdens de curriculumdagen wordt besproken of modules moeten worden verzwaaard, of het aantal studiepunten dient te worden aangepast. In het academiejaar 2010-2011 ligt de gemiddelde studietijd iets hoger. De commissie vraagt de nodige inspanningen te doen om deze trend verder te zetten.

De commissie stelt vast dat de opleiding zicht heeft op studiebelemmerende factoren. Uit het overleg met de participatiecommissie, maar ook via informele kanalen, leert de opleiding dat studenten onder andere moeilijkheden hebben met de planning van de vele deadlines voor opdrachten. Sinds kort biedt de opleiding in het eerste jaar een schema aan van alle deadlines om de overstap van het humaniora naar het hoger onderwijs te vergemakkelijken. Verder geven studenten tijdens gesprekken met de commissie aan dat de verspreiding van cursusmateriaal via LEHO soms erg gefragmenteerd verloopt, namelijk per les in plaats van per module. De commissie suggereert al het leermateriaal van een module vanaf de start van het semester beschikbaar te stellen op LEHO.

Verder kon de commissie een heel aantal studiebevorderende factoren vaststellen: de uurroosters met weinig springuren, de inspraak van studenten bij het opstellen van examenroosters, de examenbank, de departementale studietoets, de sms-dienst ter verwittiging bij afwezigheid van een OP-lid en de nieuwe roostersoftware waardoor het les- en lokalenrooster beschikbaar zijn via internet.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt de opleiding bijkomende maatregelen te nemen om de gemiddelde studietijd binnen de norm te krijgen.

De commissie vraagt de opleiding na te gaan welke bijkomende maatregelen ze kan nemen om de vooropgestelde responsgraad van de studietijdmetering te verhogen.

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordelingscriteria:

- Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.
- De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Sinds het academiejaar 2007-2008 zijn alle opleidingen binnen de hogeschool modulair en competentiegericht ingevuld. De opleiding stelt als didactisch concept 'krachtige leeromgevingen' voorop: een variatie aan contexten, werkvormen en werkmiddelen moeten bij de student adequate leerprocessen activeren en voldoende motivatie opwekken. Volgens de opleiding maakt Het moduleteam, een bewuste keuze voor de context, de werkvorm en de werkmiddelen, op basis van de te verwerven competentie en de doelgroep. Overleg over het gebruik van de werkvormen vindt plaats tijdens de curriculumdagen. De commissie is positief over het didactisch concept van de opleiding, waarin ze een duidelijke visie gerealiseerd ziet.

De opleiding hanteert volgens de commissie een waaier aan werkvormen. Op de modulefiches staat aangegeven welke werkvormen en -middelen per partim gehanteerd worden. De commissie stelt vast dat in de eerste fase van de opleiding vooral hoorcolleges en onderwijsleergesprekken voorkomen, met als hoofddoel kennisoverdracht. Maar ook het aanleren van vaardigheden, onder andere via rollen- en simulatiespel, komt in de eerste fase van de opleiding aan bod. Later in de opleiding wordt in toenemende mate gebruikgemaakt van casestudies en werkplekleren. Integratie van kennis, vaardigheden en attitudes komt onder andere aan bod tijdens het maken van opdrachten. De commissie is over het algemeen positief over de variatie aan werkvormen. Ze stelt wel vast dat de opleiding zeer veel reflectieopdrachten oplegt. Uit de gesprekken met de studenten blijkt dat hierdoor net het omgekeerde effect bereikt wordt: studenten geven aan datgene in te vullen waarvan ze weten dat het verwacht wordt dat ze dit invullen. De commissie vraagt om reflectieopdrachten spaarzamer en gericht in te zetten.

De kwaliteit van de gebruikte leermiddelen en het gebruik van het elektronische leerplatform worden jaarlijks bevraagd bij de studenten. In sommige modules worden handboeken gebruikt. Waar mogelijk werken verschillende OP-leden cursussen uit waarin de leerinhouden op een competentiegerichte manier worden uitgewerkt. Cursussen worden niet op papier afgedrukt, maar staan beschikbaar op het elektronisch leerplatform. De commissie stelt vast dat de elektronische leeromgeving meer gebruikt kan worden om interactie onder studenten, en tussen studenten en OP-leden te stimuleren. Een aantal OP-leden heeft er een discussieforum op geopend, maar uit de gesprekken met de OP-leden blijkt dat het gebruik hiervan eerder beperkt is.

De commissie merkt op dat er een aanzienlijk verschil is in de abstractiegraad van de leerstof/lessen en de verwachte mate van abstractievermogen op de examens. De zeer concrete, weinig abstracte manier van lesgeven en de leerinhoud maximaliseren de toegankelijkheid voor alle studenten, maar spreken onvoldoende de sterkere studenten aan. Studenten en alumni geven aan bepaalde opdrachten of leerinhouden als onvoldoende uitdagend, zelfs soms kinderachtig te ervaren. De commissie is zich er terdege van bewust dat het een aanzienlijke uitdaging is de lessen af te stemmen op de brede instroom van studenten, gaande van BSO tot ASO, maar vraagt toch zowel de sterke als de meer kwetsbare studenten voldoende aan te spreken doorheen de opleidingsonderdelen, eventueel met gediversifieerde opdrachten.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt de opleiding erover te waken zowel de sterke als de meer kwetsbare studenten voldoende aan te spreken doorheen de opleidingsonderdelen.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordelingscriterium:

- Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Binnen de hogeschool worden ieder jaar drie examenperiodes georganiseerd, inclusief de tweede examenkans op het einde van het academiejaar. Periodegebonden evaluaties worden gecombineerd met permanente evaluatie.

De opleiding heeft naar eigen zeggen aandacht voor competentiegericht evalueren, in lijn met haar didactisch concept rond competentiegericht leren. De commissie stelt vast dat de opleiding een variatie aan evaluatievormen hanteert, waaronder schriftelijke en mondelinge examens, permanente evaluatie, presentaties, verslagen, portfolio, *self*, *peer* en co-assessment. De commissie is verder positief over het overleg binnen de opleiding betreffende het gebruik van de evaluatievormen tijdens de curriculumdagen.

Examenrichtlijnen staan beschreven in het Onderwijs- en Examenreglement (OER), dat beschikbaar is op de website en het digitale leerplatform. De examenrichtlijnen worden mondeling toegelicht tijdens de onthaalweek in het eerste en het tweede semester. Op aanvraag krijgt de student een papieren versie. Verder bevatten ook de studiegids en -fiches informatie omtrent de evaluatie, specifiek per module. Om de studenten vertrouwd te maken met de evaluatievorm per module, geeft het OP-lid tijdens de lessen voorbeeldvragen en staan voorbeeldvragen ter beschikking op een examenbank. Bovendien wordt een maand voor het examen een voorbeeldexamen ter beschikking gesteld via het elektronisch leerplatform. De commissie is positief over de initiatieven van de opleiding om de studenten voor te bereiden op de examens.

Anderzijds bleek tijdens de gesprekken met de studenten dat ze het niveau van de examens soms als hoger ervaren dan ze op basis van de lessen hadden verwacht. Mogelijk tracht de opleiding, als gevolg van de diverse instroom, de lessen toegankelijker te maken voor studenten met minder voorkennis. De commissie vraagt de opleiding erover te waken dat het niveau van de leerstof die ze aanbiedt en de overdracht ervan tijdens de lessen toelaat zich gericht voor te bereiden op de examens (zie ook facet 2.6).

Hierbij aansluitend is de commissie van mening dat het niveau van de examens wisselvallig is. Verder richten de examenvragen zich vooral op reproductie, van onder andere definities, waardoor de theoretische kennis niet echt tot inzicht wordt gebracht. De commissie vraagt de opleiding het minimumniveau van de examens te verhogen en meer inzichtvragen in de examens op te nemen.

Studenten krijgen de kans zelf hun examenrooster op te stellen. De studentenvertegenwoordigers werken een voorstel uit, rekening houdend met een aantal richtlijnen vanuit de opleiding. De hele studentengroep dient dit voorstel te bespreken en goed te keuren. Daarna wordt het met de opleidingsverantwoordelijken besproken in de opleidingsparticipatieraad en waar nodig bijgestuurd. Een maand voor de aanvang van de examens wordt het

definitieve examenrooster goedgekeurd. De commissie is positief over de verregaande inspraak van de studenten bij het tot stand komen van de examenroosters.

Tijdens de examenperiode wordt een permanent examensecretariaat ingericht voor alle administratieve taken die met de organisatie van de examens gepaard gaan. Het examensecretariaat is gedurende de examenperiode bovendien permanent bereikbaar op gsm.

Om de kwaliteit van de toetsing te waarborgen, worden bij de evaluatie van een aantal modules – waaronder toegepaste psychologie 3 en 5, stage 4, vraagstukken, ontwikkelingen en tendensen, communicatie 5, stage 6 en bachelorproef 6 – externe beoordelaars betrokken. Bij de evaluatie van de @work-modules worden meerdere interne beoordelaars betrokken. Idem voor modules waar verschillende OP-leden met kleine groepen werken. Bij sommige evaluaties worden video-opnames gemaakt zodat, indien nodig, ook andere beoordelaars kunnen worden betrokken.

Op basis van gedragsindicatoren, gelinkt aan deelcompetenties, stelt de opleiding meetbare en objectieve evaluatiecriteria op. Verder heeft de opleiding een kwalitatieve schaal opgesteld, waarin per examencijfer voor een module uitgedrukt wordt welke graad van competentiebeheersing ertegenover staat. Het cijfer voor een module is daarbij niet noodzakelijk een gewogen gemiddelde van de onderliggende partims. Indien van het gewogen gemiddelde wordt afgeweken, dient het deliberatieteam dit te motiveren. De commissie is positief over de transparante verdeling van de punten, alsook de beschrijving van een kwalitatieve schaal ter interpretatie van de punten.

Jaarlijks wordt een examencommissie samengesteld. Deze bestaat uit alle betrokken lesgevers, onder voorzitterschap van het departementshoofd. De examencommissie deliberiert en beslist over de examencijfers van alle modules. De geschillen- en beroepsprocedure is volledig uitgewerkt in het OER. Studenten kunnen klachten en problemen voorleggen aan de ombudspersoon, de voorzitter van de examencommissie of de opleidingscoördinator. De ombudspersoon wordt in het begin van het academiejaar aangesteld, en functioneert ook tijdens het jaar als ombudspersoon. De ombudspersoon is geen OP-lid bij de betrokken opleiding. Hij/zij stelt zich ieder jaar voor tijdens de onthaalweek. Tijdens de deliberaties is de ombudspersoon aanwezig als waarnemer.

De commissie waardeert het dat de opleiding na iedere examenperiode individuele feedbacksessies voor de niet-geslaagde studenten en collectieve feedbacksessies voor de geslaagde studenten organiseert.

Het toetsgebeuren wordt jaarlijks per module en per evaluator bevraagd in de studentenenquête, voorafgaand aan de feedbackmomenten. Aanpassingen aan het examenreglement worden toegelicht op de jaarlijkse interne onderwijsstudiedag.

De opleiding heeft in het stagevadecum afspraken beschreven tussen de student en de opleiding, en tussen de opleiding en de stageplek. De samenstelling van het eindcijfer voor de eerste stage in het vierde semester bestaat uit 130 punten en wordt omgezet naar 20 punten. Een eerste supervisieopdracht bestaat uit 10 punten. Het meewerken aan de stagebeurs en de kijkstage beslaan 20 punten. Het indienen van de zelfreflectieverslagen en het stagedagboek, samen met het volledige stageverslag, telt voor 20 punten. Tijdens het eindgesprek met de stagementor worden de overige 80 punten verdeeld. Voor de tweede stage in het zesde semester worden 240 punten bekomen. Tien punten worden toegekend op basis van het reflectieverslag. Ook in deze stage tellen medewerking aan de stagebeurs en de kijkstage voor 20 punten. Tien punten worden toegekend voor het administratieve luik: het indienen van de stagedagboeken en de reflectieverslagen. Het leeuwendeel van 200 punten wordt toegekend op basis van de evaluatie van de stagepraktijk zelf, in overleg met de stagementor. Uit de stageverslagen die de commissie kon inkijken, blijkt dat het niveau adequaat is. De commissie waardeert het verder dat de beoordeling van de stage in de stagebeoordelingsformulieren gebeurt aan de hand van de acht rollen, en op basis van functioneringsgesprekken en evaluatiegesprekken. Wel merkt de commissie op dat het gewicht van de beoordeling van de stagementor op de eindbeoordeling erg groot is. De commissie vraagt daarom erover te waken dat alle stagementoren met hetzelfde referentiekader werken.

Voor de beoordeling van de bachelorproef hanteert de opleiding een sjabloon met evaluatiecriteria. De beoordeling komt tot stand door een weging van de score van twee externe beoordelaars en twee interne beoordelaars. De beoordeling van de literatuurstudie van de bachelorproef bestaat voor 50 procent uit de permanente evaluatie van het proces en voor 50 procent uit de literatuurstudie zelf. De permanente evaluatie is gebaseerd op de inhoud van het logboek. De literatuurstudie wordt beoordeeld aan de hand van de evaluatiecriteria zoals vermeld in 'Instructies voor het schrijven van de paper'. In het tweede deel van de bachelorproef neemt de permanente evaluatie 10 procent in, de evaluatie van de bachelorproef door de bachelorproefbegeleider 20 procent en door externe juryleden 60 procent. De mondelinge presentatie wordt voor 10 procent beoordeeld door een intern jurylid. De uiteindelijke beoordeling komt tot stand via consensus van alle juryleden. Indien de scores te zeer uit elkaar liggen, volgt een deliberatie mede op basis van de presentatie door de student. Het moduleteam staat in voor de check of alle competenties bereikt zijn. De commissie stelt, op basis van de bachelorproeven die ze voorafgaand aan en tijdens het bezoek kon inkijken, een positieve evolutie vast in de betrouwbaarheid en transparantie van de beoordeling van bachelorproeven. Ze is echter van mening dat de quoterings vaak te hoog ligt. De commissie vraagt de quoterings van de bachelorproeven meer in overeenstemming te brengen met de kwaliteit ervan.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt erover te waken dat alle stagementoren met hetzelfde referentiekader werken.

De commissie vraagt de quoterings van de bachelorproeven nog meer in overeenstemming te brengen met de kwaliteit ervan.

De commissie vraagt de opleiding meer inzichtvragen in de examens op te nemen.

Facet 2.8 Masterproef

Dit facet is niet van toepassing.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

Beoordelingscriteria:

Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten bachelor:

- diploma secundair onderwijs, diploma van het hoger onderwijs van het korte type met volledig leerplan, diploma van het hoger onderwijs voor sociale promotie of een diploma of getuigschrift dat bij of krachtens een wet, decreet, Europese richtlijn of een andere internationale overeenkomst als gelijkwaardig wordt erkend;
- door het instellingsbestuur bepaalde voorwaarden voor personen die niet aan bovengenoemde voorwaarden voldoen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding hanteert de decretaal voorziene toelatingsvoorwaarden voor de bacheloropleiding.

De opleiding informeert de kandidaat-studenten via SID-inbeurzen, waarop folders en brochures worden uitgedeeld. Informatie is beschikbaar op de website van Howest en in de studiegids die aangeboden wordt op de

website. Geïnteresseerden die hun naam en adres opgeven, worden persoonlijk uitgenodigd op infodagen. Het departement organiseert vier infomomenten: een infodag in maart, een opendeurdag in april, een infonamiddag in september en een infoavond eind juni. Eind februari stuurt de algemene dienst een mailing naar laatstejaarsleerlingen ASO, TSO, BSO en KSO in Vlaanderen. Abituriënten uit diverse scholen in West-Vlaanderen worden tevens uitgenodigd op de openlesdagen in maart. De opleiding is ervan overtuigd dat ook sommige leerlingen uit het TSO en BSO voldoende mogelijkheden hebben en de kans verdienen verder te studeren in een professionele bacheloropleiding. Wel informeert de opleiding duidelijk en eerlijk over de slaagkansen. De commissie waardeert deze aanpak. Ze adviseert de opleiding om cijfers over slaagkansen te berekenen per richting binnen het TSO en het BSO, om abituriënten nog specifiek te kunnen informeren over hun slaagkansen.

De commissie waardeert de inspanningen die de opleiding levert om de variatie aan instroom op te vangen, en met succes te begeleiden. Zo wordt de module 'competentieverkenning 1' hernomen tijdens het intersemestrieel verloop om de aansluiting op 'competentieverkenning 2' en 'psychologisch dienstverlener 1' voor zij-instromers te vergemakkelijken. Reguliere studenten die niet slagen voor 'competentieverkenning 1' kunnen op vrijwillige basis deelnemen aan de herhaling tijdens het intersemestrieel verloop. Startende studenten worden gescreend op hun taalvaardigheid en krijgen indien nodig taalremediëring aangeboden. De commissie suggereert een soortgelijke screening en remediëring ook te voorzien voor andere leerstof, zoals wiskunde. Ook blijft het volgens de commissie een uitdaging om voor deze heterogene groep een motiverend niveau van lesgeven aan te bieden (zie ook facet 2.7).

De inspanningen die de opleiding levert voor het opstellen van flexibele leertrajecten, komt volgens de commissie de betrokkenheid van de studenten ten goede. Studenten moeten in eerste instantie zelf hun individueel traject uittekenen. De opleiding voorziet in een sjabloon dat helpt bij het visualiseren van het traject. De trajectbegeleider waakt erover dat het traject haalbaar is voor de student en de organisatie. De al behaalde studiepunten worden meestal als richtlijn gebruikt bij het uittekenen van het nieuwe traject. Verder stelt de commissie vast dat op hogeschoolniveau een degelijke procedure is uitgewerkt met betrekking tot de toekenning van EVC's en EVK's.

Tijdens de gesprekken met studenten bleek dat een aantal studenten dezelfde opleiding gestart was aan een andere hogeschool en ervoor had gekozen de opleiding binnen deze hogeschool verder te zetten. Het viel de commissie op dat deze studenten erg weinig vrijstellingen kregen, hoewel het toch dezelfde opleiding betreft, die nota bene hetzelfde opleidingsprofiel hanteert. De opleiding gaf aan dat het aanbieden van leerstof in modules hieraan ten oorzaak ligt, en dat inspanningen worden gedaan om waar mogelijk deelvrijstellingen te verlenen. De opleiding wil haar programma ook vertalen, zodat het toegankelijk wordt voor studenten die uit een programma komen dat minder competentiegericht is opgebouwd. Verder neemt de opleiding zich voor om na de implementatie van de rollen in het programma met de twee andere opleidingen te overleggen over het verlenen van vrijstellingen aan studenten die van eenzelfde opleiding komen. De commissie moedigt dit voornemen aan.

Startende studenten worden uitgenodigd op de onthaalweek, die plaatsvindt de week voor de start van het academiejaar. Het departementshoofd verwelkomt alle studenten. De opleidingscoördinator stelt het opleidingsteam voor en geeft opleidingsgebonden informatie. De opleiding organiseert een rondleiding, de elektronische leeromgeving wordt toegelicht, en de studiebegeleidingsdiensten en studentenclubs stellen zich voor. De commissie is van mening dat de opleiding veel aandacht heeft voor de opvang van nieuwe studenten.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 2, programma: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 2.1, relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma:	goed
facet 2.2, eisen professionele gerichtheid van het programma:	voldoende
facet 2.3, samenhang van het programma:	goed
facet 2.4, studieomvang:	oké
facet 2.5, studielast:	voldoende
facet 2.6, afstemming tussen vormgeving en inhoud:	goed
facet 2.7, beoordeling en toetsing:	goed
facet 2.8, masterproef:	niet van toepassing
facet 2.9, toelatingsvoorwaarden:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 3 Inzet van het personeel

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordelingscriterium:

- Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie mocht een dynamisch en hecht OP-ledenteam ontmoeten, dat veel aandacht en zorg heeft voor zijn onderwijsopdracht. Studenten en alumni hebben dit herhaaldelijk bevestigd. Vooral het laagdrempelig contact met alle medewerkers werd gewaardeerd. De commissie stelt een goede sfeer en een terechte trots vast onder de medewerkers.

De hogeschool streeft naar eigen zeggen naar een teamgericht personeelsbeleid met verantwoordelijkheid, inspraak en ontplooiingskansen voor het personeel. Op het niveau van de opleiding wordt jaarlijks per personeelslid een opdrachtomschrijving opgesteld. De opleidingscoördinator ziet erop toe dat iedereen efficiënt wordt ingezet. Uit de gesprekken met de OP-leden bleek dat de duidelijk afgebakende taakomschrijving als positief werd ervaren. Indien er toch extra vragen komen, staan medewerkers hier wel voor open, maar voelen ze dat ze ook mogen weigeren. Bovendien beschikt de opleiding over de mogelijkheid om inzet en extra prestaties te compenseren met een persoonlijke vergoeding. De commissie is positief over het personeelsbeleid.

De opleiding waakt er naar eigen zeggen over dat geen nodeloze wijzigingen worden doorgevoerd in de taakomschrijving. De commissie stelt echter vast dat andere OP-leden geregeld de verantwoordelijkheid van de modules overnemen. Ze is van mening dat hierdoor de OP-leden niet de kans geboden wordt om zich echt te verdiepen in een opleidingsonderdeel. De commissie vraagt met de consolidatie van het curriculum ook een consolidatie van wie welk opleidingsonderdeel verzorgt.

De administratie is niet per opleiding maar per departement georganiseerd. De commissie heeft niettemin de indruk dat het ATP voldoende dicht bij de opleiding staat. Studenten vinden gemakkelijk de weg naar het onthaal en de administratie. Indien nodig worden ze doorverwezen. Het studentensecretariaat geeft aan dat het tijdig wordt geïnformeerd over veranderingen aan het programma en het OER, en ook zelf suggesties kan doen ter verbetering. Verder stelt de commissie vast dat het ATP vorming krijgt over het gebruik van nieuwe programma's, en worden studiedagen georganiseerd op hogeschoolniveau.

De betrokkenheid van het personeel wordt volgens de opleiding verzekerd doordat alle OP-leden deel uitmaken van een opleidingsteam, dat aangestuurd wordt door de opleidingscoördinator en iedere twee weken samenkomt. Op het intranet zijn alle documenten van de opleiding beschikbaar in projectfiches (zie ook facet 5.2). Alle teamleden hebben lees- en schrijfrecht voor deze documenten. Het departementshoofd overlegt met de opleidingscoördinatoren voor afstemming op departementsniveau. Het onderwijzend personeel is betrokken in tal van interdepartementale werkgroepen en daardoor betrokken bij het hogescholenbeleid. De commissie is van mening dat de personeelsleden voldoende kans krijgen op betrokkenheid met de opleiding en het departement. De commissie stelt vast dat de opleidingscoördinator alom gerespecteerd is, maar suggereert om de functie van opleidingscoördinator meer uit te bouwen tot een leidinggevende functie.

Vacatures worden opgemaakt in overleg tussen de algemene diensten, het departementshoofd en de opleidingscoördinator. Selectie gebeurt door een selectiecommissie, samengesteld uit het departementshoofd,

twee personeelsleden van de opleiding en externe deskundigen. De selectiecommissie adviseert de departementsraad, die een formeel voorstel indient bij het bestuurscollege ter goedkeuring. Bij aanwerving is er volgens de opleiding veel aandacht voor inhoudelijke deskundigheid, werkveldervaring, didactische kwaliteiten en de interesse om bij te scholen, een teamgerichte attitude, studentgerichtheid, verantwoordelijkheidsgevoel en organisatietalent.

De commissie stelt vast dat vooral OP-leden met een klinische achtergrond aangesteld zijn binnen de opleiding. Ze is van mening dat het aandeel van OP-leden met een achtergrond in arbeids- en organisatiepsychologie te klein is. De commissie stelt ook vast dat alle OP-leden een masterdiploma hebben. Ze is van mening dat OP-leden met een bachelordiploma een belangrijke meerwaarde zijn binnen een professionele bacheloropleiding. De commissie vraagt erover te waken dat het OP voldoende divers is wat betreft het soort diploma en de achtergrond, door via gerichte aanwerving de ontbrekende profielen in te vullen, en dit om zowel de theoretische als praktische component in het onderwijs in elk van de verschillende domeinen te waarborgen.

Het departementshoofd brieft nieuwe collega's omtrent praktische aspecten van het werk. De opleidingscoördinator staat in voor de inhoudelijke briefing. Jaarlijks biedt de hogeschool een onthaalprogramma aan om de structuur en uitdagingen voor de hogeschool toe te lichten. Nieuwe collega's krijgen een onthaalmap mee. De opleiding kan gebruikmaken van *personal coaches*. Dit zijn gepensioneerden met veel onderwijservaring, die nieuwe personeelsleden ondersteunen bij het ontwikkelen van lesmateriaal, lesvoorbereidingen en het competentiegericht lesgeven zelf. Iedereen krijgt een peter/meter toegewezen, en de opleiding organiseert intervisies. Verder is er veel ondersteuning via informele contacten. De commissie is positief over het aanbod aan (didactische) coaching van nieuwe personeelsleden.

De hogeschool wil de individuele functie-invulling van ieder personeelslid geregeld bespreekbaar maken. Hiertoe werd een begeleidingscyclus ingevoerd. Vier elementen maken deel uit van die cyclus: een plannings-, een functionerings- en een afrondingsgesprek, en de tussentijdse feedback. Tijdelijke personeelsleden worden jaarlijks geëvalueerd, vastbenoemde personeelsleden minimaal driejaarlijks.

Howest organiseert jaarlijks didactische en onderwijskundige vorming omtrent, onder andere, competentiegericht onderwijs, casusgeoriënteerd werken in het kader van begeleid zelfstandig leren, projectonderwijs initiëren en implementeren, open leercentra en studielandschappen of portfolio-evaluatie. Data van studiedagen worden in het begin van het jaar ingepland. Iedere medewerker heeft recht op bijscholing. De commissie is positief over de mogelijkheden van didactische bijscholing.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt met de consolidatie van het curriculum ook een consolidatie van wie welk opleidingsonderdeel verzorgt.

De commissie beveelt aan om de functie van opleidingscoördinator meer uit te bouwen tot een leidinggevende functie.

De commissie vraagt erover te waken dat het OP voldoende divers is wat betreft het soort diploma en de achtergrond, met bijzondere aandacht voor gediplomeerden professionele bachelor Toegepaste psychologie.

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

Beoordelingscriterium:

- het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk.
- bij de daartoe in aanmerking komende opleidingen dient daarenboven voldoende personeel te beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Een aantal OP-leden heeft werkveldervaring, en een aantal modules wordt verzorgd door gastprofessoren uit het werkveld. De commissie waardeert het dat de opleiding bij aanwerving rekening houdt met werkervaring. Ze stelt echter vast dat weinig OP-leden momenteel actief zijn in het beroepenveld. Volgens de opleiding behouden de OP-leden voldoende voeling met de praktijk via de stagebegeleiding. De commissie is echter van mening dat dit alleen niet volstaat om de praktijkervaring actueel te houden. Ze raadt de opleiding aan na te gaan hoe meer OP-leden actuele ervaring kunnen opdoen van de beroepspraktijk, bijvoorbeeld door middel van een docentstage (cf. infra), of het bijwonen van seminars en congressen.

De commissie is positief over de betrokkenheid van een aantal OP-leden in projecten van maatschappelijke dienstverlening. Een aantal OP-leden geeft ondersteuning aan het project 'verkeersgetuigen'. Mensen met een blijvend letsel ten gevolge van een verkeersongeval brengen op secundaire scholen het verhaal over hun leven voor en na het ongeval. Ter voorbereiding op deze getuigenissen volgen de vrijwilligers een training die wordt verzorgd door OP-leden van Howest en de KATHO. Daarnaast is er bestendige samenwerking met de hr-dienst van Daikin nv Europe, met interimkantoren uit de regio en met het Penitentiair Complex te Brugge. Een OP-lid coacht masterstudenten Klinische psychologie aan de UGent in gespreksvaardigheden voor echtparen met relatieproblemen. Een OP-lid maakt deel uit van het Bureau van het Comité voor Bijzondere Jeugdzorg te Brugge.

De opleiding heeft drie doctorandi in dienst, maar de commissie meent dat er nog geen echte traditie van toegepast onderzoek opgebouwd is. Toch wil de opleiding op termijn een stevige onderzoekskern uitbouwen. De commissie stelt vast dat recent een aantal interessante projecten is opgestart. 'De Katrol' is een project waarbij OP-leden samen met medewerkers van de opleiding Maatschappelijk werk en de lerarenopleiding toegepast onderzoek doen rond studie- en opvoedingsondersteuning. Verder werd recent het Thucydidesproject goedgekeurd. Dit is een kortlopend project over depressie en negatief gekleurde interpretaties. De commissie moedigt de opleiding aan te zoeken naar meer mogelijkheden om toegepast onderzoek binnen de opleiding uit te bouwen. De associatieonderzoeksgroepen in samenwerking met de UGent kunnen hiertoe bijdragen, maar zijn volgens de commissie momenteel nog te weinig concreet. Er is in het verleden wel een aantal onderzoeksprojecten gezamenlijk ingediend maar zonder succes, waardoor echte samenwerking niet van de grond komt. De commissie vraagt dat toegepast onderzoek niet uit het oog wordt verloren, gezien de meerwaarde ervan voor het onderwijs. Cruciaal hierbij is dat de OP-leden meer ruimte wordt gegeven om naast de onderwijsverplichtingen en de vele administratieve taken, gediversifieerd toegepast onderzoek te verrichten en activiteiten in het werkveld te ontplooiën.

De opleiding laat toe dat personeelsleden zelf actief op zoek gaan naar passende navorming ter wegwerking van lacunes op inhoudelijk vlak. Daarnaast is er ook binnen Howest een ruim aanbod aan vakinhoudelijke navorming. In principe krijgen OP-leden de mogelijkheid om een docentstage of -uitwisseling te doen, en beschikt de opleiding over een budget voor navorming, maar door het drukke programma is daar momenteel te weinig ruimte voor. Aansluitend hierbij stelt de commissie vast dat de OP-leden weinig internationale contacten hebben of gebruiken om bijvoorbeeld gastcolleges te organiseren. De commissie vraagt de opleiding om meer ruimte te maken voor inhoudelijke bijscholing, docentuitwisselingen en het onderhouden van internationale contacten.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt dat er meer ruimte wordt vrijgemaakt om aan gediversifieerd en gedifferentieerd toegepast onderzoek te doen.

De commissie vraagt de opleiding om meer ruimte te maken voor inhoudelijke bijscholing, docentuitwisselingen, en het uitbouwen en activeren van internationale contacten.

Facet 3.3 Kwantiteit personeel

Beoordelingscriterium:

- Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding heeft recent een aantal extra personeelsleden aangenomen en heeft nu twintig medewerkers (11,6 VTE) in dienst voor onderwijs. Acht personeelsleden hebben een voltijdse opdracht, acht zijn deeltijds aangesteld en vier zijn gastdocent. De commissie stelt vast dat de leeftijdsverdeling onder de OP-leden evenwichtig is. De opleiding telt veertien vrouwen en zes mannen.

Uit de gesprekken blijkt dat de medewerkers een hoge werkdruk ervaren. De commissie is niettemin positief over de manier waarop de opleiding omgaat met het personeelstekort. Bij de takenverdeling wordt waar mogelijk geanticipeerd op de toename van het aantal studenten door het optimaal inzetten van de competenties van ieder personeelslid. Hierdoor wordt alsnog kwaliteitsvol onderwijs gerealiseerd.

De commissie is echter van mening dat de student-docentratio van 21,9 aan de hoge kant is. Binnen de hogeschool wordt als streefcijfer een ratio van achttien studenten per OP-lid vooropgesteld. De opleiding voorziet bovendien een stijging in het studentenaantal. De commissie is van mening dat, indien de opleiding haar ambities op het vlak van competentiegericht onderwijs, dienstverlening, toegepast onderzoek en internationalisering wil realiseren, een aanzienlijke uitbreiding van het aantal VTE noodzakelijk is. Ze vraagt hierbij het streefcijfer van de hogeschool te beogen.

Het ATP deelt de opleiding met de vijf andere opleidingen binnen het departement Howest Brugge, campus Sint-Jorisstraat. Recent is er 20 procent VTE administratieve ondersteuning gekomen voor de opleiding zelf. De commissie stelt echter vast dat nog steeds veel administratie bij het OP en de opleidingscoördinator terechtkomt. De commissie adviseert dat extra personeel wordt voorzien voor de verwerking van administratieve taken.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt een optimale en adequate uitbreiding van het aantal OP-leden.

De commissie adviseert dat voorzien wordt in extra administratieve ondersteuning.

Oordeel over onderwerp 3, inzet van het personeel: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 3.1, kwaliteit personeel:	goed
facet 3.2, eisen professionele gerichtheid:	voldoende
facet 3.3, kwantiteit personeel:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 4 Voorzieningen

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

Beoordelingscriterium:

- De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Oordeel van de visitatiecommissie: onvoldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het departement beschikt over een historisch gebouw, gelegen op een mooie locatie, en maakt volgens de commissie goed gebruik van de bestaande infrastructuur. De opleiding deelt de campus met de lerarenopleiding en de opleiding Sociaal werk. Dit komt neer op een totaal van 900 studenten. Alle lokalen zijn voorzien van een pc met internet. De grotere lokalen beschikken over een projector. Twee lokalen beschikken over een video, maar de opleiding is momenteel alle videomateriaal aan het digitaliseren, zodat het ook op de pc bruikbaar is. In drie lokalen is een smartboard geïnstalleerd. De campus beschikt sinds kort over een aula met 300 zitplaatsen. Iedere zitplaats beschikt over pc-aansluitingen.

De opleiding beschikt over twee lokalen voor de OP-leden, met in ieder lokaal acht burelen. Ieder OP-lid beschikt over een eigen werkdesk. De commissie meent dat de lokalen voor de OP-leden onvoldoende ruim zijn om als landschapsbureau met acht werkplaatsen te fungeren. OP-leden die minstens voor 70 procent zijn ingeschaald, krijgen een laptop ter beschikking. Het viel de commissie tijdens de rondgang op dat gesprekken tussen OP-leden en studenten in de gang plaatsvonden. Ze vraagt erover te waken dat OP-leden in een rustige omgeving kunnen werken, en dat persoonlijke gesprekken in een besloten sfeer kunnen plaatsvinden. Indien nodig dienen bijkomende gesprekslokalen te worden voorzien.

Hoewel het departement nog maar enkele jaren geleden is verhuisd, bestaan plannen voor een nieuwe huisvesting. De commissie stelt vast dat door de onduidelijkheid over de toekomst van de huidige locatie vooral geïnvesteerd wordt in faciliteiten die 'meeneembaar' zijn, zoals camera's voor didactische doeleinden, maar dat een aantal noodzakelijke investeringen wordt uitgesteld. Dit leidt volgens de commissie tot tekortkomingen in de materiële voorzieningen, die het bereiken van de opleidingsspecifieke doelstellingen bemoeilijken. De locatie is niet aangepast aan de opleidingsspecifieke noden, zoals observatieruimtes met bijvoorbeeld *one-way screens*, en ruimtes geschikt voor het oefenen van gespreks- en testtechnieken of voor het maken van groepswork. Hoewel er recentelijk enkele aanwinsten zijn gerealiseerd, bevat de testotheek een onvoldoende aantal aan en variatie in psychodiagnostisch testmateriaal. Verder is de testotheek geen uitnodigende ruimte voor het inoefenen van testen. Vermits de testen niet mogen worden ontleend, is de commissie van mening dat de studenten dienen te beschikken over aangepaste oefenruimtes. De commissie is van mening dat, gezien het belang van de kernrol 'psychodiagnosticus', aanzienlijke investeringen in de testotheek op korte termijn onontbeerlijk zijn. Deze investeringen betreffen zowel de infrastructuur alsook investeringen in een ruimer aanbod van actuele en praktijkrelevante instrumenten. De commissie vraagt de beslissing om al dan niet te verhuizen naar een andere locatie binnen afzienbare tijd te nemen en prioritair te laten volgen door de noodzakelijke investeringen in opleidingsspecifieke faciliteiten, zoals de testotheek en gespreks- en oefenruimtes.

De campus beschikt over een mediatheek, die audiovisueel materiaal en boeken uitleent. Op de website van de mediatheek vinden studenten en OP-leden informatie over de werking van de mediatheek. De commissie stelt vast dat de mediatheek een actuele en wetenschappelijke collectie heeft, en relevante databanken ter beschikking stelt, maar dat weinig wordt geïnvesteerd in Engelstalige literatuur. Verder zijn er geen stille ruimtes om te studeren. Tijdens de gesprekken met de opleiding wordt duidelijk dat ze plannen heeft om ruimtes voor

groepswerk te voorzien en de mediatheek als stille ruimte in te richten. De commissie vraagt deze plannen op korte termijn te realiseren.

Alle cursussen worden via het elektronisch leerplatform aangeboden. De hogeschool heeft gunstige afspraken gemaakt met een kopieercentrum voor het afprinten van cursussen. Voor de aankoop van handboeken heeft de hogeschool afspraken gemaakt met een boekhandel. De studenten kunnen op de campus gebruikmaken van scanners, kopieerapparaten en printers. Studenten geven aan graag de volledige cursus ter beschikking te hebben bij de start van een opleidingsmodule, wat enerzijds de mogelijkheid biedt tot het opmaken van een betere planning, maar anderzijds ook efficiënter werken mogelijk maakt.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt de beslissing om al dan niet te verhuizen naar een andere locatie binnen afzienbare tijd te nemen en prioriteit te geven aan de noodzakelijke investeringen in opleidingsspecifieke faciliteiten, zoals de testotheek en gespreks- en oefenruimtes.

De commissie vraagt de plannen te realiseren om ruimtes voor groepswerk te voorzien en om een stille ruimte in te richten.

De commissie vraagt erover te waken dat OP-leden in een rustige omgeving kunnen werken en gesprekken in een besloten sfeer kunnen plaatsvinden.

Facet 4.2 Studiebegeleiding

Beoordelingscriteria:

- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.
- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van mening dat de studentgerichtheid en laagdrempeligheid troeven zijn van deze opleiding. De eerste lijn van studiebegeleiding, het monitoraat, zijn de OP-leden zelf. Dit houdt in dat het OP-lid niet alleen verantwoordelijk is voor de eigen onderwijsactiviteiten, maar ook buiten de contacturen beschikbaar is voor vragen van studenten. De studenten bevestigen tijdens de gesprekken het laagdrempelig contact met de OP-leden.

De opleiding beschikt verder over een mentoraat, dat zich vooral richt op eerstejaars- maar ook openstaat voor ouderejaarsstudenten. Het mentoraat organiseert in het eerste jaar één of meerdere contacten in groepsverband en een individueel contact na de eerste examenperiode. Het mentoraat richt zich vooral op de preventie van studieproblemen, maar studenten kunnen ook bij het mentoraat terecht met allerlei moeilijkheden. Het mentoraat is toegewezen aan een klinisch psycholoog, die geen lesgeeft in het eerste jaar en gebonden is aan het beroepsgeheim. Indien nodig wordt de student doorverwezen naar meer gespecialiseerde diensten voor verdere begeleiding, onder andere STUVO HOWEST (cf. infra).

Studenten met studiemoeilijkheden kunnen ondersteuning krijgen van een studiecoach. Dit zijn medewerkers van de hogeschool die helpen met het ontwikkelen van een goede studiemethode of het opstellen van een

studieplanning. De commissie waardeert de specifieke aandacht voor studenten uit het TSO en het BSO (zie ook facet 2.9).

Voor het aanvragen van faciliteiten kunnen studenten een beroep doen op de talentcoach. De commissie is positief over het aanbod aan faciliteiten en de procedure voor toekenning ervan, met aandacht voor de specifieke noden van de aanvrager.

Op hogeschoolniveau wordt psychosociale hulp aangeboden door STUVO HOWEST, dat lid is van Psywest. Studenten kunnen hier terecht met onder andere financiële problemen, krijgen er de mogelijkheid om een laptop te lenen, kunnen er trainingen rond bijvoorbeeld faalangst volgen, alsook eerste oriënterende individuele therapeutische gesprekken hebben.

Uit de gesprekken blijkt dat de ombudsdienst niet bekend is bij de studenten en niet laagdrempelig overkomt. Dit verklaart deels de weinige aanvragen die de ombudsdienst krijgt ter bemiddeling. De commissie stelt vast dat het monitoraat en mentoraat de rol van de ombudsdienst gedeeltelijk overnemen. Toch vraagt de commissie aandacht voor de bekendheid en toegankelijkheid van de ombudsdienst.

Binnen de opleiding bestaat een werkgroep Studiebegeleiding, voorgezeten door de stafmedewerker Studiebegeleiding, in nauwe samenwerking met studentensecretariaten, ombudsdiensten, studiecoaches, de dienst Communicatie en STUVO HOWEST. De commissie is onder de indruk van het aanbod aan studiebegeleiding. Ze vraagt er evenwel over te waken deze extra ondersteuning gradueel af te bouwen doorheen de opleiding, zodat de autonomie en planningsvaardigheden van de studenten (stapsgewijs) voldoende worden aangescherpt doorheen de verdere studie.

De commissie waardeert het verder dat overleg tussen de diensten plaatsvindt, en stelt vast dat studentengegevens hierbij functioneel gebruikt worden. Zo kan de mentor een voorbereidend gesprek met de student organiseren, voorafgaand aan de puntenuitreiking, indien verwacht wordt dat de student een negatief resultaat moeilijk zou kunnen verwerken. Hoewel de commissie overtuigd is van de beste bedoelingen van de opleiding, vraagt ze te waken over het respecteren van de privacy van studenten, vooral met het oog op het rolmodel dat ze moet zijn naar de studenten toe. Daarnaast stelt de commissie vast dat het remediëren vooral vraaggestuurd werkt. Ze suggereert te onderzoeken of remediëring nog meer systematisch kan worden aangeboden, met name voor kwetsbaardere subgroepen van studenten.

Indien een student naar het buitenland gaat of een buitenlandse student naar Howest komt, wordt een 'learning agreement' opgesteld tussen de zendende en ontvangende instelling, ter garantie dat de zendende instelling de elders verworven ECTS zal erkennen. Inkomende studenten vinden vaak onderdak in het studentenhome vlak naast de campus. Al voor hun vertrek ontvangen ze een welkomstpakket met informatie van het International Office. Eens in België biedt de hogeschool een *Erasmus Intensive Language Course* (EILC) aan, die tweemaal per jaar wordt ingericht.

Voor uitgaande studenten is de nodige praktische informatie te raadplegen via de website. Iedere tweedejaarsstudent ontvangt een persoonlijke uitnodiging voor de departementale infoavond 'internationalisering'. Studenten die vervolgens interesse vertonen in een buitenlandervaring, moeten een selectieprocedure volgen waarin de opleidingsverantwoordelijke Internationalisering nagaat of de motivatie en talenkennis adequaat zijn, en de student realistische verwachtingen heeft. Er is een stappenplan opgesteld om kandidaten doorheen de procedure te leiden. Geselecteerde kandidaten moeten een taal- en culturele voorbereiding volgen. Ook studenten die een stage in het kader van ontwikkelingssamenwerking lopen, moeten eerst een voorbereidingstraject volgen. De commissie is positief over de begeleiding van inkomende en uitgaande studenten. Ze merkt wel op dat de opleiding nog meer zou kunnen inzetten op motiverende ondersteuning van uitgaande studenten. Momenteel doet de opleiding volgens de commissie erg veel een beroep op de autonomie van de studenten bij het uitwerken van hun buitenlandervaring. Dit verklaart mogelijk waarom het aantal kandidaten beperkt is. Wanneer de opleiding een concreet pakket samenstelt, zoals bij de studiereis naar China,

is er aanzienlijk meer interesse. De commissie begrijpt dat een zekere autonomie wordt verwacht van de studenten, maar vraagt hen hierbij toch voldoende te stimuleren.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt aandacht voor de bekendheid en toegankelijkheid van de ombudsdienst, en het afbakenen van de verschillende functies.

Oordeel over onderwerp 4, voorzieningen: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 4.1, materiële voorzieningen:	onvoldoende
facet 4.2, studiebegeleiding:	goed

De visitatiecommissie maakt een positieve afweging en stelt dat de opleiding voldoende potentieel heeft om de vastgestelde tekortkomingen te verhelpen.

De commissie stelt vast dat de opleidingsspecifieke voorzieningen momenteel ontoereikend zijn en het behalen van de doelstellingen van de opleiding bemoeilijken. Toch heeft ze vertrouwen dat, indien het departement bereid is om hierin voldoende en adequaat te investeren, de nodige voorzieningen snel gerealiseerd kunnen worden. De commissie wil hierbij opmerken dat het uitblijven van een beslissing over een eventuele verhuis naar een andere locatie niet mag verhinderen om de nodige, eventueel tijdelijke, maatregelen te nemen.

Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordelingscriterium:

- De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vanuit de hogeschool wordt gekozen voor een integraal kwaliteitssysteem. Centraal staat een voltijds stafmedewerker in voor de ondersteuning van de institutionele kwaliteitszorgcoördinator. Op departementsniveau is 50 procent VTE voorzien voor een departementale kwaliteitszorgcoördinator. Binnen de opleiding is een kwaliteitsmedewerker voor 10 procent VTE aangesteld. Zeswekelijks komt de interdepartementale werkgroep IKZ samen om de kwaliteitszorg te coördineren, en nieuwe procedures of instrumenten te initiëren. Interdepartementaal worden streefcijfers omtrent de respons gehanteerd: semestriële studenten-enquêtes: 70 procent; uitstroom-enquête: 45 procent; alumni-enquête: 30 procent. De commissie waardeert het vooropstellen van streefcijfers. Howest maakt voor de bevragingen gebruik van PROZA, een vertaling van het EFQM-model. De Associatie UGent heeft een onlinebevragingssysteem aangekocht met een geïntegreerde rapporteringsmodule, waardoor enquêtes vlotter afgenomen en verwerkt worden.

De medewerkers geven vierjaarlijks feedback over hun werkervaring in een PROZA-enquête. OP-leden die lesgeven aan eerstejaarsstudenten worden daarnaast jaarlijks bevraagd in een enquête 'studiebegeleiding'.

De opleiding organiseert een semestriële studenten-enquête bestaande uit twee delen: een gemeenschappelijke bevraging over het geheel van de opleiding en bevragingen per opleidingsonderdeel. Howest bevraagt in een instroom-enquête de redenen van eerstejaarsstudenten om voor Howest te kiezen. Verder peilt de opleiding naar de tevredenheid over de studiebegeleiding, organiseert ze studietijdmetingen en houdt ze slaagpercentages bij. De betrokkenheid van de OP-leden bij de kwaliteit van het onderwijs toont zich in het feit dat de meeste OP-leden uit eigen initiatief een evaluatie van hun opleidingsonderdeel organiseren, in de vorm van een vragenlijst op papier of een forumbevraging op het elektronisch leerplatform.

Hoewel studenten tijdens de gesprekken aangeven niet het gevoel te hebben dat ze overbevraagd worden, wordt de nagestreefde responsgraad (cf. supra) niet altijd behaald. De commissie vraagt maatregelen te nemen om de responsgraad te verhogen, bijvoorbeeld door manieren te vinden om studenten te motiveren, of door extra en gericht aan te sporen, zoals nu wel al gebeurt voor studietijdmetingen. De commissie suggereert dat het binnen deze opleiding zou passen om hieromtrent studenten te laten meewerken binnen de opleiding. Uit de gesprekken met de studenten blijkt dat de terugkoppeling van de resultaten nog te weinig gebeurt. De geregelde terugkoppeling naar alle respondenten zou volgens de commissie de responsgraad ten goede kunnen komen.

Alumni worden vlak na het afstuderen bevraagd in een uitstroom-enquête en driejaarlijks in een alumni-enquête. Ook voor deze enquête dient de responsgraad te worden verhoogd. Daarnaast suggereert de commissie de kwantitatieve gegevens aan te vullen met andersoortig bronmateriaal, zoals focusgesprekken.

De commissie stelt vast dat de opleiding geen enquêtes organiseert voor het werkveld. Ze is nochtans van mening dat de anonimiteit en de reikwijdte van een enquête een toegevoegde waarde hebben, naast het overleg dat de opleiding al organiseert via de opleidingscommissie (zie ook facet 5.3). De commissie vraagt de opleiding om structurele enquêtes te organiseren voor het brede werkveld.

Verder organiseert de opleiding een drop-outbevraging (zie facet 6.2) en een bevraging voor inkomende studenten uit het buitenland.

De commissie stelt vast dat de opleiding effectief gebruikmaakt van de aangeleverde kwantitatieve resultaten uit studenten- en andere bevragingen. Deze kwantitatieve gegevens worden aangevuld met en getoetst aan kwalitatieve gegevens, verzameld via evaluatiegesprekken tijdens de participatiecommissie (studenten) en de opleidingscommissie (werkveld), en via informele contacten (zie ook facet 5.3). De commissie waardeert het dat hierdoor de kwantitatieve gegevens worden gekaderd.

De opleiding bespreekt de resultaten van de enquêtes op teambesprekingen en consensusvergaderingen, waar ze omgezet worden naar concrete verbeteringsdoelen en bijhorende actieplannen. Deze actieplannen worden vervolgens vertaald in projectfiches en in SharePoint gedocumenteerd. Door de resultaten en verbeteringstrajecten op een centraal punt te plaatsen, zijn ze voor iedereen binnen de organisatie raadpleegbaar (zie ook facet 5.2). De commissie apprecieert deze werkwijze.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt de opleiding te onderzoeken hoe de responsgraad kan worden verhoogd, en de resultaten van de kwantitatieve enquêtes steeds te toetsen via andere bronnen, zoals focusgesprekken.

De commissie vraagt ook een formele bevraging van het werkveld te organiseren.

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordelingscriterium:

- De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding volgt evaluaties op door verbeteringsplannen uit te schrijven op projectfiches, die voor alle medewerkers van Howest toegankelijk zijn via SharePoint. Voor ieder verbeteringsplan wordt opgeschreven op welk niveau (interdepartementaal, departementaal of opleidingsniveau) het dient uitgevoerd te worden, welk tijdspad wordt vooropgesteld, welke de benodigde middelen zijn en welk resultaat wordt verwacht. De voortgang van de resultaten wordt ook op de projectfiches bijgehouden. De commissie apprecieert dit initiatief en stelt vast dat de projectfiches binnen de opleiding actief gebruikt worden. Uit de gesprekken blijkt dat de medewerkers inspanningen doen om met de projectfiches te (leren) werken. Alle medewerkers kunnen daardoor op een eenvoudige manier een overzicht krijgen van de takenplanning over de verschillende lopende projecten heen, waardoor verbeteringsacties nauwkeurig uitgeschreven en opgevolgd worden, en de PDCA-cyclus aanwezig is. De commissie stelt vast dat de departementale kwaliteitszorgmedewerkster de opvolging van de verbeteringsacties ondersteunt. De commissie is positief over de projectfiches als hulpmiddel voor de opvolging van de verbeteringsplannen.

Het bespreken van de resultaten van de enquêtes vindt plaats tijdens de curriculumdagen. Door de kleinschaligheid van de opleiding kunnen alle aandachtspunten met het hele team besproken worden. Hierdoor is volgens de commissie een erg democratische manier van prioriteiten afbakenen aanwezig. De commissie stelt wel vast dat de opleiding erg veel maatregelen ter verbetering heeft uitgeschreven. Ze is van mening dat de

veelheid aan lopende projecten vraagt om gericht prioriteiten te stellen en op te volgen. Ze denkt hierbij aan de consolidatie van het nieuwe programma, maar met oog voor de internationalisering ervan. Tijdens de gesprekken met de opleiding wordt erkend dat gewaakt dient te worden over het enthousiasme om meerdere aandachtspunten gelijktijdig aan te pakken. Dit verhoogt de werkdruk bij het OP en bemoeilijkt het overzicht. Daarnaast dient de opleiding er volgens de commissie over te waken dat verbeteringsacties niet ad hoc gebeuren, maar steeds bijdragen aan het bereiken van de streefdoelen van de opleiding.

De commissie stelt vast dat de opleiding aandacht heeft voor de opvolging van opmerkingen uit het vorige visitatierapport. Ze denkt hierbij aan het digitaliseren van de studentenenquête, het realiseren van de studietijdmetingen, het ontwikkelen van een digitaal leerplatform, de doelstellingen van het eindwerk formuleren, het invoeren van competentiegerichte evaluatie, het systematisch bespreken van de slaagcijfers en het opzetten van een mentoraat.

Een aantal verbeteringspunten uit het vorige visitatierapport kan volgens de commissie nog verder uitgewerkt worden: aandacht voor vreemde talen, het opzetten van een alumniwerking en het geregeld organiseren van opleidingscommissies waarin alle stakeholders worden betrokken.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt om gericht prioriteiten te stellen en op te volgen, en hierbij de visie en doelstelling van de opleiding als leidraad te hanteren.

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordelingscriterium:

- Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat de opleiding veel belang hecht aan het betrekken van alle stakeholders. De studenten worden structureel betrokken via de participatiecommissie, die een viertal keer per jaar samenkomt, en de klankbordbijeenkomsten. Ook op departementaal vlak en op hogeschoolniveau is er structureel overleg. Daarnaast is er tussentijds overleg met de studentenvertegenwoordigers in verband met het opstellen van de examenroosters en voor feedback op de resultaten van de studentenenquête. Uit de gesprekken met de studenten kwam naar voren dat ze het gevoel hebben dat naar hen geluisterd wordt, en dat in de mate van het mogelijke acties worden ondernomen om pijnpunten weg te nemen.

De opleiding beheert een alumniwebsite en -nieuwsbrief. Op de alumniwebsite staan nieuwsberichten, geplande activiteiten, info over verdere studiemogelijkheden en vacatures. De opleiding organiseert ook studiedagen waarop alumni worden uitgenodigd. Desondanks geven de alumni aan niet actief betrokken te zijn bij het beleid van de opleiding. De commissie vraagt de alumniwerking nog verder uit te bouwen. De commissie suggereert dat het bijkomend ondersteunen van de beroepsvereniging B2TP hieraan kan bijdragen (zie ook facet 6.1).

De commissie is positief over de betrokkenheid van alle OP-leden bij de opleiding. Modules worden georganiseerd door een moduleteam, dat wekelijks samenkomt. Jaarlijks plant de opleiding meerdere overlegmomenten met alle OP-leden. De commissie waardeert met name de curriculumdagen waarop het hele

team gedurende een weekend samen zit om de opleiding door te lichten. Hierbij wordt rekening gehouden met de resultaten van enquêtes en de input van het werkveld.

Het werkveld wordt structureel betrokken via de opleidingscommissie. De commissie suggereert van deze betrokkenheid gebruik te maken om, samen met de andere opleidingen Toegepaste psychologie, onder andere over de implementatie van het opleidingsprofiel in het curriculum te overleggen. Ook de vele informele contacten met onder andere stagebegeleiders leveren input. Daarnaast vormen de stage-evaluatiegesprekken een belangrijke bron van input. Verder organiseert de opleiding jaarlijks een lenteontmoeting waarop stagebegeleiders, externe juryleden van de bachelorproeven en andere beroepsbeoefenaars uit de regio worden uitgenodigd. De opleiding ziet dit in de eerste plaats als een dankbetuiging voor hun bijdragen, maar tevens als een kans om informeel te overleggen en te netwerken. Uit gesprekken met het werkveld blijkt dat het een goede band heeft met de opleiding. De commissie merkt wel op dat de opleiding in haar enthousiasme te veel beïnvloed wordt door het werkveld; cf. de keuze om beide stage-ervaringen op eenzelfde plaats te organiseren, is een nadrukkelijke vraag van het werkveld. De commissie acht het nodig dat de opleiding vanuit een sterke eigen visie reflecteert over feedback vanuit het werkveld en waar mogelijk aan verzuchtingen tegemoetkomt, voor zover deze in lijn zijn met de doelstellingen van de opleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt de alumniwerking nog verder uit te bouwen en ondersteuning te bieden voor de verdere uitbouw van de beroepsvereniging.

De commissie vraagt de opleiding om vanuit een sterke eigen visie te reflecteren over feedback vanuit het werkveld.

Oordeel over onderwerp 5, interne kwaliteitszorg: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 5.1, evaluatie resultaten:	goed
facet 5.2, maatregelen tot verbetering:	goed
facet 5.3, betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 6 Resultaten

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordelingscriterium:

- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Uit de gesprekken met het werkveld blijkt waardering voor de brede theoretische achtergrond, de flexibiliteit en generalistische vorming van de Bachelor Toegepaste psychologie. Hierdoor kunnen ze volgens het werkveld zelfstandig aan de slag gaan met een veelheid aan informatie, en hebben ze oog voor de complexiteit van een organisatie en hun plaats daarin. Uit de gesprekken met het werkveld leidt de commissie af dat de beheersing van het Frans ondermaats is, hoewel het werkveld die vanuit de geografische ligging toch als belangrijk ervaart.

De alumni bevestigen een brede basis te hebben meegekregen. Ze zijn vol lof over de praktijkgerichtheid van het programma, met veel aandacht voor gesprekstechnieken en het aanleren van vaardigheden. Uit de gesprekken blijkt verder dat meer nadruk kan worden gelegd op diagnostiek en op het kritisch omgaan met informatiebronnen. Ook mag meer aandacht gaan naar verslaggeving, hetgeen het werkveld bevestigt. Alumni geven volgens de commissie blijk van een gezond zelfvertrouwen, en inzicht in hun profiel en de toegevoegde waarde die zij kunnen leveren.

De commissie is van mening dat het uitgebreide en complexe competentieprofiel, en de daardoor gecreëerde verwachtingen het realiseren van het vooropgestelde doel niet vanzelfsprekend maken. De commissie vraagt daarom dat de opleiding ervoor waakt zeker de twee kernrollen optimaal in te vullen. De aandacht voor de rol van dienstverlener en communicator is duidelijk aanwezig, maar mag de aandacht voor de kernrol van psychodiagnosticus niet uit het oog doen verliezen. De commissie is van mening dat testvaardigheden te weinig aan bod komen om de realisatie van deze kernrol te kunnen garanderen. De noodzakelijke uitbouw van de testotheek kan dit bevorderen (zie facet 4.1). Verder vraagt de commissie te waken over de theoretische onderbouwing in het programma. De sterke praktijkgerichte benadering is zeker een meerwaarde, maar mag niet ten koste gaan van een degelijk basisniveau, dat volgens de commissie noodzakelijk is voor de verdere ontwikkeling en de oriëntatie op 'levenslang leren'.

De commissie is tevreden over de kwaliteit van de stages. De opleiding geeft mee dat het werkveld over het algemeen positieve ervaringen met stagiairs heeft, wat blijkt uit het feit dat stagiairs geregeld een aanstelling aangeboden krijgen.

De literatuurstudie van de bachelorproeven is volgens de commissie over het algemeen in orde. Ze stelt zich wel vragen bij de grote variatie in de kwaliteit van de methodologie, analyse en interpretatie van het onderzoeksdeel. Het niveau van kritisch denken en wetenschappelijk kijken naar methodologie is volgens de commissie ontoereikend. Ze vraagt het gerealiseerde niveau van de bachelorproeven te verhogen, vooral wat betreft de kritische houding ten opzichte van wetenschappelijke literatuur en resultaten uit onderzoek.

De commissie stelt vast dat de opleiding aandacht heeft voor de uitstroombegeleiding. Een afgevaardigde van de VDAB informeert de laatstejaarsstudenten. De opleiding biedt laatstejaarsstudenten een sollicitatietraining aan. Verder organiseert Howest in samenwerking met de associatiepartners jaarlijks een afstudeerbeurs, waarop een tweehonderdtal bedrijven informatie en netwerkmogelijkheden aanbieden. Via de opleidingsdatabank kunnen

studenten nagaan voor welke vervolgoopleidingen ze in aanmerking komen. Zo biedt de UGent een schakelprogramma aan voor studenten die de masteropleiding willen volgen. De alumni zijn over het algemeen tevreden over de uitstroombegleiding, al wordt vermeld dat ze graag meer info over solliciteren hadden gekregen.

De alumni ondervinden dat het werkveld nog weinig bekend is met het profiel van de Bachelor Toegepaste psychologie. De commissie is echter van mening dat het werkveld dat betrokken is bij de opleiding wel een goed beeld heeft van dit profiel. De Bachelor Toegepaste psychologie is volgens het werkveld complementair aan de Bachelor Sociaal werk, onder andere doordat die eerste meer achtergrond heeft over psychologische thema's en sterk ontwikkelde gesprekstechnieken beheerst. In vergelijking met de Master in de Psychologie valt op dat de Bachelors Toegepaste psychologie direct inzetbaar zijn, en sterk zijn in teamwerk en communicatie. De commissie is van mening dat een sterke beroepsvereniging een rol kan spelen in de verdere bekendmaking van het specifieke en gewaardeerde profiel van de Bachelor Toegepaste psychologie. De commissie suggereert om met de andere professionele bacheloropleidingen Toegepaste psychologie te blijven investeren in de organisatie van de beroepsvereniging, ter ondersteuning van de profilering van het diploma.

De commissie stelt vast dat de studentenmobiliteit licht stijgt, maar nog steeds eerder beperkt is. In 2006-2007 was er één uitgaande student. In 2009-2010 namen drie studenten deel aan een 'Zuidstage'. In 2010-2011 werden vier studenten op Howestniveau geselecteerd om een drieweekse stage in China te lopen, en deed één student een Zuidstage in Zuid-Afrika. Ook het aantal inkomende studenten is beperkt: in 2008-2009 liepen twee Afrikaanse studenten stage, in 2009-2010 volgde een Nederlandse studente een opleiding ten belope van 30 studiepunten binnen de opleiding. De commissie stelt vast dat internationalisering pas recent een prioriteit is. De commissie vraagt de opleiding na te gaan hoe ze meer studenten een relevante buitenlandervaring kan laten opdoen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt meer aandacht voor de kernrol 'psychodiagnosticus'.

De commissie vraagt te waken over de theoretische onderbouwing in het programma.

De commissie suggereert om met de andere professionele bacheloropleidingen Toegepaste psychologie te investeren in de organisatie van de beroepsvereniging, ter ondersteuning van de profilering van het diploma.

De commissie vraagt de opleiding na te gaan hoe ze meer studenten een relevante buitenlandervaring kan laten opdoen.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordelingscriteria:

- Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.
- Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vlaanderen heeft geen traditie in het verzamelen van slaagcijfers per studiegebied en/of opleiding over de jaren heen. Uit ervaring blijkt dat de globale slaagcijfers voor generatiestudenten op Vlaams niveau tussen 45 en 50

procent liggen. Noch de evolutie over de jaren heen, noch de situatie per opleiding of studiegebied wordt opgevolgd. Daardoor kan de opleiding geen streefcijfers formuleren in vergelijking met relevante andere opleidingen.

De opleiding maakt wel de analyse van de slaagcijfers. De commissie stelt vast dat de slaagpercentages, behalve in het eerste jaar, redelijk hoog zijn. In het eerste jaar slagen studenten voor 30 tot 40 procent van alle opgenomen credits. In het tweede en het derde jaar slagen de studenten voor 65 tot 85 procent van alle opgenomen credits. De commissie stelt vast dat de opleiding voldoet aan de Vlaamse normen. Ze waardeert het dat de opleiding ook binnen de groep studenten uit het TSO een redelijk rendement haalt.

76 procent van alle afgestudeerde studenten behaalt het diploma na zes semesters. Achttien procent heeft één of twee extra semesters nodig. Gegeven de diverse instroom is de commissie aangenaam verrast door de lage drop-out en de behaalde gemiddelde studieduur.

De opleiding doet inspanningen om de drop-out op te volgen. Afhakkers worden uitgenodigd voor een gesprek en het invullen van een vragenlijst die op hogeschoolniveau is ontwikkeld. Hieruit blijkt dat de meeste studenten inzien dat ze een verkeerde keuze hebben gemaakt, te weinig gemotiveerd zijn of moeten stoppen omwille van financiële redenen. Uit de gesprekken blijkt dat niet alle medewerkers overtuigd zijn van de geschiktheid van de vragenlijst. De commissie raadt de opleiding aan tijdens het drop-outgesprek ruimte te maken voor een kwalitatieve bevraging, en na te gaan hoe ze de drop-oudenquête kan optimaliseren.

Verder suggereert de commissie om het rendement per richting binnen het ASO, het TSO en BSO bij te houden en hierop in te spelen (zie ook facet 2.9).

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt zowel het kwantitatieve als het kwalitatieve aspect van de drop-oudenquête te optimaliseren.

Oordeel over onderwerp 6, resultaten: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 6.1, gerealiseerd niveau:	voldoende
facet 6.2, onderwijsrendement:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Globaal oordeel

De visitatiecommissie baseerde haar oordeel en motivering op de volgende bronnen:

- het zelfevaluatie­rapport van de opleiding en de bijhorende bijlagen,
- het actualisatie­rapport,
- de gevoerde gesprekken met de betrokkenen,
- de documenten ter inzage tijdens het bezoek,
- de opgevraagde documenten,
- de reactie van de opleiding op het opleidingsrapport.

De commissie is van mening dat het ZER eerder slordig was opgesteld, met veel nodeloze herhalingen. De commissie miste coherentie. Niettemin bevatte het ZER de nodige informatie en toonde het de nodige zelfkritiek.

Op basis van de oordelen over:

onderwerp 1, niveau en oriëntatie:	voldoende
onderwerp 2, programma:	voldoende
onderwerp 3, personeel:	voldoende
onderwerp 4, voorzieningen:	voldoende
onderwerp 5, interne kwaliteitszorg:	voldoende
onderwerp 6, resultaten:	voldoende

is de commissie van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen in de opleiding aanwezig zijn.

Overzichtstabel van de oordelen

	score facet	score onderwerp
Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding		voldoende
Facet 1.1: Niveau en oriëntatie	goed	
Facet 1.2: Domeinspecifieke eisen	goed	
Onderwerp 2: Programma		voldoende
Facet 2.1: Relatie doelstelling en inhoud	goed	
Facet 2.2: Eisen professionele gerichtheid	voldoende	
Facet 2.3: Samenhang	goed	
Facet 2.4: Studieomvang	oké	
Facet 2.5: Studielast	voldoende	
Facet 2.6: Afstemming vormgeving en inhoud	goed	
Facet 2.7: Beoordeling en toetsing	goed	
Facet 2.8: Masterproef	nvt	
Facet 2.9: Toelatingsvoorwaarden	goed	
Onderwerp 3: Inzet van personeel		voldoende
Facet 3.1: Kwaliteit personeel	goed	
Facet 3.2: Eisen professionele gerichtheid	voldoende	
Facet 3.3: Kwantiteit personeel	voldoende	
Onderwerp 4: Voorzieningen		voldoende
Facet 4.1: Materiële voorzieningen	onvoldoende	
Facet 4.2: Studiebegeleiding	goed	
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg		voldoende
Facet 5.1: Evaluatie resultaten	goed	
Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering	goed	
Facet 5.3: Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	voldoende	
Onderwerp 6: Resultaten		voldoende
Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	voldoende	
Facet 6.2: Onderwijsrendement	goed	

De oordelen zijn van toepassing voor:

Howest Hogeschool West-Vlaanderen

- professioneel gerichte bacheloropleiding Toegepaste psychologie

Hoofdstuk 2 Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen

Algemene toelichting bij de professioneel gerichte bacheloropleiding Toegepaste Psychologie aan de Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen

De opleiding behoort tot de Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen (KATHO). De KATHO maakt deel uit van de Associatie K.U.Leuven en biedt enkel professionele bacheloropleidingen aan. De hogeschool is onderverdeeld in zeven departementen, die verspreid zijn over vier campussen. De campussen in Roeselare, Torhout en Tielt omvatten ieder één departement. De campus Kortrijk omvat vier departementen, waaronder het departement IPSOC (Sociaal-agogisch werk). Binnen IPSOC worden de professionele bacheloropleidingen Sociaal werk, Orthopedagogie, Maatschappelijke veiligheid en Toegepaste psychologie aangeboden.

De opleiding werd opgericht in het academiejaar 1965-1966. In 1994 werd de opleiding een optie van Sociaal werk, met een eigen diploma: namelijk 'gegradueerde assistent in de Psychologie'. Naar aanleiding van het Onderwijsdecreet van 4 april 2003 werd de opleiding 'gegradueerde assistent in de Psychologie' omgevormd tot bachelor in de Toegepaste psychologie. In 1995 kwam de opleiding terecht binnen de KATHO.

De opleiding biedt drie afstudeerrichtingen aan: School- en pedagogische psychologie, Arbeids- en organisatiepsychologie en Klinische psychologie. In het academiejaar 2008-2009 startte de opleiding met een aanbod afstandsonderwijs. In het academiejaar 2010-2011 schreven 465 studenten zich in.

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de professioneel gerichte bachelor

Beoordelingscriteria:

De opleidingsdoelstellingen zijn er op gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken en een ingesteldheid tot levenslang leren;
- het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk;
- het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Het oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De hogeschool heeft als motto 'Enjoy learning'. Dit staat voor het actief ontplooiën van ieders talenten vanuit leerervaringen, en het ontwikkelen van zelfsturing in functie van levenslang leren. Hierbij besteedt de hogeschool naar eigen zeggen bijzondere aandacht aan wie minder bevoorrecht is of specifieke noden heeft. De hogeschool formuleert drie grote doelen: competenties ontwikkelen, de ontplooiing van eigen talenten bevorderen en persoonsvorming stimuleren. De commissie stelt vast dat de hogeschool inspanningen doet om deze visie te communiceren naar studenten en medewerkers, bijvoorbeeld door het uitgeven van een bladwijzer waarop de onderwijsvisie vermeld staat. De commissie waardeert de sterke en duidelijke visie vanuit de hogeschool.

De opleiding heeft samen met de twee andere opleidingen Toegepaste psychologie in Vlaanderen een opleidingsprofiel opgesteld dat de beroepsspecifieke competenties bevat (zie facet 1.2). De commissie stelt vast dat de opleidingen de doelstellingen hebben afgetoetst met het decreet en dat ze ermee in overeenstemming zijn. De algemene en de algemeen beroepsgerichte competenties uit het decreet zijn door de opleidingen vertaald en gespecificeerd naar de afgestudeerde Bachelor Toegepaste psychologie.

Het opleidingsprofiel wordt opgedeeld in acht rollen. De acht rollen passen binnen een systeemtheoretisch model met daarin vier subsystemen: de beroepsbeoefenaar zelf, de cliënt, het team en de samenleving. De drie opleidingen beschrijven twee kernrollen: de psychodiagnosticus en de psychologisch dienstverlener. Deze kernrollen zijn volgens de opleidingen onlosmakelijk met elkaar verbonden en beïnvloeden elkaar wederzijds, maar kunnen niettemin van elkaar onderscheiden worden. Daarnaast beschrijven de drie opleidingen vier rollen die volledig binnen een subsysteem vallen: de reflector binnen het subsysteem beroepsbeoefenaar, de professioneel teamspeler binnen het team, de trainer-coach binnen de cliënt en de interculturele actor binnen de samenleving. Tot slot beschrijven de opleidingen de preventieactor en de organisator-communicator, die zich op de grensgebieden van respectievelijk cliënt-samenleving en beroepsuitoefenaar-team bevinden. Per rol hebben de opleidingen een aantal competenties omschreven. De commissie is van mening dat de opleiding in haar competentieprofiel een adequaat niveau nastreeft.

De commissie waardeert het dat de opleidingen de gedragsindicatoren van het competentieprofiel hebben vergeleken met de vijf Dublindescriptoren. De opleidingen kwamen hierbij tot de vaststelling dat de gedragsindicatoren vooral passen binnen de descriptoren 'toepassen van kennis en inzicht', 'oordeelsvorming' en

'communicatie' en in mindere mate binnen de descriptoren 'kennis en inzicht' en 'leervaardigheden'. De commissie waardeert de vergelijking met de Dublin-descriptor, maar stelt vast dat de argumenten voor de verschillen en de eventuele gevolgen van de vergelijking niet worden toegelicht. Ze suggereert verdere analyses uit te voeren en conclusies te formuleren in verder overleg over het opleidingsprofiel.

De hogeschool streeft naar eigen zeggen sinds het academiejaar 2000-2001 een internationale ervaring voor elke student na. De opleiding vult dit in door als doelstelling voorop te stellen dat de studenten in elk opleidingsjaar van het modeltraject in aanraking komen met internationalisering. De commissie is van mening dat er in de visie van de hogeschool en de opleiding veel aandacht is voor internationalisering en waardeert deze ambitieuze doelstelling. De internationale component zit momenteel enigszins in de rol van interculturele actor, omdat die rekening dient te houden met diverse culturen en maatschappelijke achtergronden maar valt er niet mee samen. Verder vult de opleiding de algemene beroepsgerichte competentie 'teamgericht kunnen werken' in als 'met anderen in een internationale, multiculturele en/of multidisciplinaire beroepsomgeving kunnen samenwerken'. De commissie suggereert de ambities op het vlak van internationalisering nog explicieter in het opleidingsprofiel te vertalen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie suggereert de ambities op het vlak van internationalisering nog explicieter in het opleidingsprofiel te vertalen.

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

Beoordelingscriteria:

- De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, ingeval van gereglementeerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake.
- Voor professioneel gerichte bacheloropleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Zoals al vermeld in facet 1.1 is het competentieprofiel tot stand gekomen in overleg met de andere opleidingen Toegepaste psychologie in Vlaanderen. Het Vlaams Overleg Toegepaste Psychologie (VOTP) koos volgens de opleiding voor een associatieoverstijgend gemeenschappelijk opleidingsprofiel om vijf redenen: de doelgerichtheid vergroten, de herkenbaarheid vergroten, als uiting van kwaliteitszorg, als uitgangspunt voor schakelprogramma's en als vertrekpunt voor internationale samenwerking. De commissie waardeert het dat het opleidingsprofiel via gezamenlijk overleg tot stand is gekomen.

De werkgroep, samengesteld uit vertegenwoordigers van de drie opleidingen Toegepaste psychologie in Vlaanderen en van de beroepsvereniging, heeft de volgende bronnen geraadpleegd: de handleiding voor het ontwerpen van een algemeen opleidingsprofiel (geschreven in opdracht van de stuurgroep Onderwijs van de Associatie K.U.Leuven), het beroepsprofiel en opleidingsprofiel van de VLOR, het profiel van de professionele Bachelor in de Toegepaste psychologie (Lessius en KATHO) en het onderzoeksrapport 'Competentieprofielen' (Howest) zoals tot stand gekomen bij de bamahervorming, de internationale richtlijnen voor het gebruik van tests, het *European Diploma in Psychology*, de competentieprofielen Nederlandse hogescholen en de

opleidingsprofielen van aanverwante sociaal-agogische opleidingen. Verder onderschrijft de werkgroep de deontologische code voor psychologen, zoals opgesteld door de commissie Ethiek en deontologie van de Belgische Federatie van Psychologen.

De werkgroep heeft de acht rollen omschreven, onder andere op basis van een vacatureonderzoek en de alumnibevraging. Vervolgens werd de relevantie van de acht rollen met competenties en gedragsindicatoren afgetoetst bij medewerkers en de werkveldcommissie van de drie opleidingen. Het opleidingsprofiel is verder getoetst aan de onderzoekopdrachten en de maatschappelijke dienstverlening binnen de drie hogescholen. Momenteel loopt de implementatiefase, waarbij iedere hogeschool autonoom onderwijskundige invulling kan geven aan het gezamenlijk opgestelde opleidingsprofiel. De commissie vraagt ook tijdens de implementatiefase geregeld overleg met de andere opleidingen Toegepaste psychologie te organiseren, met als doel het opleidingsprofiel 'levend' te houden en de mogelijkheid tot aanpassing aan te moedigen.

De commissie is van mening dat de 42 vooropgestelde competenties een erg ambitieus opleidingsprofiel vormen. Ook het werkveld beschouwt tijdens de gesprekken met de commissie het totaal aan competenties als onrealistisch. De commissie vraagt te waken over de hanteerbaarheid van en de veelheid aan competenties. De commissie is daarnaast van mening dat de rollen reflector, intercultureel actor en professioneel teamspeler weliswaar belangrijke competenties omvatten voor de professionele Bachelor Toegepaste psychologie, maar niet noodzakelijk als aparte beroepsspecifieke rollen hoeven te worden omschreven. De commissie vraagt in het vervolgoverleg met de twee andere opleidingen en in nauwe afstemming met het werkveld na te gaan of het opleidingsprofiel vereenvoudigd kan worden.

Binnen het departement IPSOC worden nog drie andere opleidingen in het sociaal-agogisch domein aangeboden. De opleiding Toegepaste psychologie deelt met deze opleidingen naar eigen zeggen de aandacht voor mens en maatschappij, maar verschilt in de inhoudelijke focus, methodiek en specifieke beroepsgerichtheid. Uit de gesprekken blijkt dat vanuit de hogeschool en het departement de doelstelling leeft om de studenten generalistisch op te leiden. Het achterliggende idee is dat jongvolwassenen met een brede basis zich kunnen specialiseren tijdens de stages en doorheen hun werkcarrière. De commissie is echter bezorgd dat een te generalistische opleiding niet toelaat om alle domeinspecifieke competenties te verwerven (zie facet 2.1). Tijdens de gesprekken viel het de commissie bovendien op dat veel georganiseerd en beslist wordt op departementaal niveau. Ze vraagt de opleiding en het departement om oog te hebben voor het belang van een duidelijke profilering ten opzichte van de andere opleidingen binnen het departement, opdat in voldoende mate rekening wordt gehouden met de eigenheid, de profilering en de opleidingsspecifieke doelstellingen van de opleiding.

De opleiding geeft aan dat onderwijzend personeel via de opleidingsgroep Curriculum/competenties, de opleidingsraden, de opleidingsgebonden studiedagen en de associatiegebonden studiedagen geïntroduceerd werd in het competentiegericht onderwijs en de ontwikkeling van de doelstellingen. Uit de gesprekken blijkt dat medewerkers herhaaldelijk de kans kregen om feedback te formuleren ten aanzien van het profiel. De commissie waardeert de mogelijkheid tot inspraak en vraagt hier blijvend de mogelijkheid voor te bieden.

De commissie stelt tijdens de gesprekken vast dat studenten weinig bekend zijn met de acht rollen en de onderliggende competenties. Ze worden volgens de commissie nog weinig gebruikt binnen de opleiding. Zo stelt de commissie vast dat in het eerste jaar de introductie van de rollen nog 'erg artificieel' is. Verder valt het de commissie op dat in de Studie-informatiedocumenten (SID's) wel per opleidingsonderdeel eindcompetenties staan beschreven, maar niet volgens de rollen. De commissie vraagt de opleiding meer inspanningen te doen om het competentieprofiel met de rollen bekend te maken bij de studenten en herkenbaar te verankeren in de verschillende opleidingsonderdelen.

Stagebegeleiders werden via de stagebevraging en de werkveldcommissies geïnformeerd over het opleidingsprofiel en gevraagd mee te denken over de vertaling van het profiel in de praktijk. De opleiding heeft ook een werkgroep Opvolging en implementatie opleidingsprofiel opgericht ter bekendmaking van het profiel bij externe partners zoals universiteiten, de overheid en het werkveld. De commissie stelt vast dat de rollen en

competenties sinds kort meer worden geïntegreerd in de opleiding, vooral via werkveldoriëntatie, en worden herkend door die actoren uit het werkveld die betrokken zijn via stagebegeleiding.

De opleiding biedt drie afstudeerrichtingen aan: School- en pedagogische psychologie, Arbeids- en organisatiepsychologie en Klinische psychologie. Het blijft de commissie echter onduidelijk hoe de domeinspecifieke competenties, geformuleerd in acht rollen, zich precies verhouden tot de drie afstudeerrichtingen waarin de opleiding zich profileert. De commissie suggereert het verschillend aandeel of een andere invulling van de competenties en rollen binnen iedere afstudeerrichting te expliciteren.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt de opleiding om in vervolgoverleg met de twee andere opleidingen en in afstemming met en openheid voor het werkveld, na te gaan of het opleidingsprofiel vereenvoudigd kan worden.

De commissie vraagt de opleiding om oog te hebben voor het belang van een duidelijke profilering ten opzichte van de andere opleidingen binnen het departement.

De commissie vraagt de opleiding meer inspanningen te doen om het competentieprofiel en de rollen bekend te maken bij de studenten.

Oordeel over onderwerp 1, doelstellingen van de opleiding: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 1.1, niveau en oriëntatie:	goed
facet 1.2, domeinspecifieke eisen:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordelingscriteria:

- Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.
- De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.
- De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat de opleiding vanaf het academiejaar 2009-2010 is gestart met de vertaling van het opleidingsprofiel naar het programma. De opleiding heeft hiervoor een opleidingsgroep (werkgroep) Curriculum/competenties opgericht. Aan alle OP-leden werd gevraagd om de rollen en de daaraan gekoppelde competenties die in hun opleidingsonderdelen aan bod komen, te expliciteren. Om een overzicht te krijgen over welke competenties in welke opleidingsonderdelen aan bod komen, heeft de opleiding een competentiematrix opgesteld. Deze competentiematrix ziet de opleiding als een dynamisch instrument om het programma te optimaliseren. De commissie is echter van mening dat momenteel te weinig wordt vertrokken vanuit het opleidingsprofiel, met de afgestemde rollen en competenties, om de vakinhouden verder in te vullen en te borgen. De commissie moedigt de opleiding aan om de bestaande competentiematrix grondig te evalueren en indien nodig aan te passen vanuit een gezamenlijk overeengekomen visie, om dan vanuit de competentiematrix het programma bij te sturen. Concreet vraagt de commissie de curriculumhervorming in functie van het opleidingsprofiel te laten vertrekken en niet omgekeerd.

De commissie stelt vast dat in het eerste jaar van het modeltraject de nadruk ligt op kennisverwerving, allereerst via algemene menswetenschappen zoals filosofie, sociologie, biologie, recht en levensbeschouwing, en daarnaast via opleidingsonderdelen die het menselijk gedrag centraal stellen: ontwikkelingspsychologie, pedagogiek en sociale psychologie. Deze theoretische basis wordt aangevuld met onderzoeksmethoden en -technieken en het opleidingsonderdeel 'werkveldoriëntatie'. De commissie is ook positief over het opleidingsonderdeel 'sociale vaardigheden' (SOVA), waarin studenten in kleine groepen gecoacht worden bij het uitvoeren van praktijkgerichte opdrachten.

In het tweede jaar van het modeltraject ligt de nadruk op verdieping en komen de specifieke psychologische vakken en psychodiagnostische technieken aan bod. Daarnaast volgt de student de eerste stage van dertig dagen.

In het eerste semester van het derde jaar volgt de student vier opleidingsonderdelen binnen een van de drie afstudeerrichtingen, alsook de tweede, uitgebreide stage. Tijdens het derde jaar schrijft de student bovendien een eindwerk.

Tot slot krijgen de studenten de volledige vrijheid om de laatste dertig studiepunten van hun studie in te vullen met opleidingsonderdelen die binnen de Associatie K.U.Leuven worden aangeboden. De hogeschool heeft immers beslist dat vanaf het academiejaar 2009-2010 alle studenten de opleidingsspecifieke competenties moeten behaald hebben binnen de eerste 150 studiepunten van hun opleiding. Hiermee wil de hogeschool onder andere het aangaan van een internationale uitwisseling vergemakkelijken. De dertig vrij te kiezen studiepunten vormen als het ware de 'mobility window' waarbinnen niet langer hoeft te worden afgestemd op welke

opleidingsonderdelen de student nog moet behalen, en of die wel op een gelijkwaardige manier worden aangeboden in de gastinstelling. De opleiding biedt een aantal interdisciplinaire keuzetrajecten aan voor de studenten die niet naar het buitenland gaan. De commissie is positief over de flexibiliteit die hiermee gecreëerd wordt voor de studenten die een buitenlandervaring willen opdoen. Ze heeft echter bedenkingen bij de haalbaarheid om binnen de eerste 150 studiepunten alle domeinspecifieke competenties te verwerven, zeker gezien de tweederde equivalentie met de andere opleidingen Sociaal-agogisch werk in het eerste jaar van het modeltraject (cf. infra). De commissie suggereert om uitgebreide keuzemodules die niet tot de basisopleiding behoren, als bachelor-na-bacheloropleiding of postgraduaat aan te bieden. De commissie vraagt om ook buitenlandervaringen aan te bieden die specifiek verdiepend zijn ten aanzien van het beroepsprofiel van de toegepaste psycholoog en de afstudeerrichtingen.

De commissie stelt vast dat departementaal is afgesproken om in het eerste jaar twee derde van het programma gezamenlijk aan te bieden met de opleidingen Sociaal werk, Orthopedagogie en Maatschappelijke veiligheid. Het departement wil op die manier alle studenten binnen het sociaal-agogisch werkveld dezelfde referentiekaders meegeven. Daarnaast laat dit toe dat studenten die al een sociaal-agogisch bachelordiploma hebben, via een verkorte leerroute van 65 studiepunten een bijkomend sociaal-agogisch bachelordiploma behalen. Deze beslissing werd op departementaal niveau genomen en lijkt vooral een strategische beslissing om studenten aan te trekken. Uit de gesprekken met de opleiding leidt de commissie af dat het zeer moeilijk is om studenten met een ander sociaal-agogisch bachelordiploma in één jaar tijd de specifieke competenties van een professionele Bachelor Toegepaste psychologie bij te brengen. Bovendien hebben ook studenten met een sociaal-agogisch bachelordiploma behaald aan een andere hogeschool het recht om zich in te schrijven voor de verkorte leerroute, zelfs al hebben ze dus geen programma gevolgd dat voor twee derde equivalent is. Ook de studenten van KATHO geven tijdens de gesprekken aan dat ze binnen de tweederde equivalentie weinig contact hebben met de andere studenten in het sociaal-agogische domein, en dat bij contact de sterke verschillen in oriëntatie en opleiding blijken. De commissie stelt zich vragen bij de constructie van de verkorte leerroutes. Ze is van mening dat de verkorte leerroute momenteel te beperkt is om te garanderen dat alle studenten met een bachelordiploma in het sociaal-agogische domein de domeinspecifieke competenties verkrijgen. De commissie vraagt de opleiding om de verkorte leerroute opnieuw te bekijken.

De commissie is van mening dat het reguliere programma toelaat de doelstellingen van de opleiding te bereiken, op voorwaarde dat de studenten hun laatste dertig studiepunten aan een van de beroepsspecifieke keuzemodules besteden. Ze stelt echter vast dat het verwerven van de doelstellingen te weinig gegarandeerd is binnen alle opleidingsoverschrijdende keuzetrajecten. De combinatie van de tweederde equivalentie en de dertig studiepunten aan keuzevrijheid houdt immers in dat naast de stages, het gemeenschappelijk programma en het keuzevrij semester er slechts beperkte ruimte is voor opleidingsspecifieke opleidingsonderdelen in het programma. Uit de gesprekken blijkt dat op hogeschool- en departementaal niveau de visie leeft dat studenten beter generalistisch kunnen worden opgeleid, zodat ze algemene competenties kunnen leren toepassen in een beroepsspecifieke context. De commissie vraagt erover te waken dat de departementale keuze om generalisten te vormen, niet ten koste gaat van de noodzaak tot verdieping, de praktijkgerichtheid en de eigenheid van de bacheloropleiding Toegepaste psychologie. De commissie stelt bijvoorbeeld vast dat er binnen het programma voldoende aandacht is voor de rol van psychodiagnosticus, maar dat er minder aandacht is voor de rol van dienstverlener en de andere rollen (zie ook facet 6.1). Verder is de commissie van mening dat de opleiding te weinig vakken gericht op kinderproblematiek en geriatrie aanbiedt. Zij vraagt de combinatie van de tweederde equivalentie in het eerste semester en de *volledige* keuzevrijheid in het laatste semester in die optiek te herzien, en na te gaan hoe gegarandeerd kan worden dat alle studenten de nodige opleidingsspecifieke doelstellingen bereiken tijdens de studie, ongeacht de keuzeopleidingsonderdelen die ze opnemen.

De opleiding organiseert ook afstandsonderwijs. Studenten kunnen in vier modeltrajectjaren van ieder 45 studiepunten een bachelordiploma behalen. Het kleinere aantal contactmomenten, in vergelijking met het reguliere programma, wordt gecompenseerd met behulp van digitale ontmoetingen via sociale media, het monitoren van discussiefora en het filmen van praktijkoefeningen. Tijdens de gesprekken wordt het de commissie echter duidelijk dat het voor deze studenten moeilijk is om alle praktijkgerichte competenties te verwerven. Het OP geeft aan veel te moeten investeren om dezelfde competenties te laten verwerven. Zo worden in de feiten meer

contactmomenten georganiseerd dan eigenlijk worden voorzien. De commissie waardeert de grote inspanningen die de OP-leden doen om deze toegepaste opleiding te vertalen naar het afstandsonderwijs, maar vraagt de opleiding te onderzoeken hoe structureel kan worden voorzien dat de studenten afstandsonderwijs de nodige praktijkgerichte competenties verwerven.

De studenten krijgen zeer veel keuzevrijheid in het derde jaar (cf. supra). Hierbij worden ze gestimuleerd om ook discipline- en opleidingsoverstijgende keuzes te maken. De commissie stelt echter vast dat het programma weinig ruimte laat voor opleidingsspecifieke keuzeopleidingsonderdelen in het eerste en tweede jaar van het modeltraject. Uit de gesprekken blijkt bijvoorbeeld dat er specifiek voor Schoolpsychologie weinig keuzemogelijkheden zijn in het laatste semester. De commissie vraagt om al vroeger in de opleiding voor iedere specialisatie voldoende beroepsspecifieke en verdiepende keuzemogelijkheden aan te bieden.

De opleiding heeft het voornemen om studenten binnen ieder opleidingsjaar een internationale ervaring te laten opdoen. In het eerste jaar blijft dit nog beperkt tot een inleidend gastcollege rond de internationale dimensie van het vakgebied. In het tweede jaar nemen studenten deel aan de *International Conferences in Applied Psychology* (ICAP) of de Interculturele en Wetenschappelijke week (IWW). ICAP duurt een week, met op het programma workshops over diverse psychologische thema's. De organisatie steunt op een internationaal samenwerkingsverband tussen hogescholen in Nederland, Groot-Brittannië, Litouwen en België. IWW is een alternatief voor ICAP, en focust meer op de cultuurproblematiek en de humane wetenschappen. In het derde jaar staan de opleidingsonderdelen 'interculturele diagnostiek' en 'Culturele antropologie en crossculturele psychologie' gepland, en nemen de studenten deel aan de verplichte studiereis. Daarnaast stimuleert de opleiding studenten een langdurige buitenlandervaring op te doen. Binnen het Nederlands-Vlaams overleg is overeengekomen om OP-leden uit te wisselen voor gastcolleges en workshops. De commissie is positief over de internationale dimensie in het programma. Ze stelt wel vast dat binnen de opleiding weinig aandacht geschonken wordt aan het leren van andere talen. Ze vraagt de opleiding (keuze)opleidingsonderdelen aan te bieden waarbij de studenten de Engelse en Franse taal, specifiek voor de psychologische sector, leren.

Uit de gesprekken blijkt dat het zeer moeilijk is om studenten afstandsonderwijs een buitenlandervaring te laten opdoen. De commissie stelt vast dat ook de buitenlandse studiereis niet aangeboden wordt aan deze studenten. Ze vraagt de opleiding te onderzoeken hoe studenten afstandsonderwijs een internationale ervaring kunnen opdoen.

De OP-leden kunnen actief participeren aan curriculumhervormingen via opleidingsgroepen, opleidingsraden en opleidingsgebonden studiedagen. De commissie stelt echter vast dat de curriculumhervormingen sterk bepaald worden door een aantal beleidskeuzes die niet altijd een breed draagvlak hebben binnen de opleiding. Anderzijds stelt de commissie vast dat OP-leden zeer veel vrijheid krijgen bij de eigenlijke invulling van opleidingsonderdelen, waardoor de hervormingen van het programma volgens de commissie vooral ad hoc gebeuren en een echte visie missen. De commissie is van mening dat de combinatie van top-down opgelegde beleidskeuzes en de grote individuele autonomie bij de concrete invulling op het niveau van de opleidingsonderdelen, een erg druk en versnipperd programma tot stand hebben gebracht (zie ook facet 2.3). De commissie is van mening dat curriculumherzieningen, meer dan nu het geval is, binnen de autonomie van de opleidingen moeten worden voorbereid en moeten worden ingevuld vanuit een door de opleiding gedragen visie. Ze stelt bijvoorbeeld vast dat de curriculumhervorming niet start vanuit het opleidingsprofiel dat met de andere opleidingen Toegepaste psychologie is overeengekomen, maar dat dit opleidingsprofiel eerder op een artificiële manier in het programma wordt ingepast binnen het beperkt aantal resterende vrijheidsgraden. De commissie vraagt dat de opleiding meer mogelijkheden krijgt om haar programma zodanig op te stellen dat het verzekert dat alle studenten de beroepsspecifieke doelstellingen bereiken. Daarnaast raadt de commissie aan om na een gecoördineerde hervorming, waarin alle stakeholders structureel worden betrokken, een periode van consolidatie in acht te nemen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt na te gaan hoe gegarandeerd kan worden dat alle studenten, ongeacht de keuzemodule die ze opnemen, de opleidingsspecifieke competenties die de opleiding onderschrijft, bereiken.

De commissie vraagt de verkorte leerroute te herbekijken, opdat alle studenten die zich voor de verkorte leerroute kunnen inschrijven, de opleidingsspecifieke competenties kunnen bereiken.

De commissie vraagt voor iedere afstudeerrichting voldoende opleidingsspecifieke keuzeopleidingsonderdelen aan te bieden.

De commissie vraagt de opleiding voldoende autonomie en voorbereidingstijd te geven om curriculumhervormingen te ontwerpen en te implementeren, waarbij vertrokken dient te worden van het opleidingsprofiel dat tot stand komt in overleg met alle stakeholders.

Facet 2.2 Eisen professionele gerichtheid van het programma

Beoordelingscriteria:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, de kunstpraktijk en/of (toegepast) onderzoek.
- Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/de discipline.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat de studenten vanaf het eerste jaar kennismaken met het werkveld in het opleidingsonderdeel werkveldoriëntatie toegepaste psychologie, waarin de opleiding een aantal werkveldbezoeken organiseert. Dit laat volgens de opleiding toe dat de studenten halverwege het tweede jaar een bewuste keuze kunnen maken voor de stage (cf. infra) en de bijhorende afstudeerrichting. Hoewel een aantal opleidingsonderdelen specifiek gericht is op het verwerven van vaardigheden, komt de praktijkgerichtheid binnen de opleiding volgens de commissie eerder beperkt aan bod. Ook de studenten zijn van mening dat het praktijkaspect te weinig aanwezig is binnen de opleiding, en vragen meer contact met het werkveld via bijvoorbeeld een kijkstage binnen het opleidingsonderdeel werkveldoriëntatie, of via de observatie van kleuters binnen Ontwikkelingspsychologie. Het feit dat een groot aantal studenten verder studeert, mag volgens de commissie niet uit het oog doen verliezen dat de opleiding de professionele gerichtheid in het programma dient te bewaken.

De studenten volgen twee stages. De eerste stage duurt 30 dagen, omvat negen studiepunten en vindt plaats in het vierde semester. Deze stage is volgens de opleiding verkennend van karakter. De tweede stage duurt 65 dagen, omvat 21 studiepunten en vindt plaats in het vijfde semester. Deze stage is volgens de opleiding verdiepend van karakter. De opleiding prefereert de beide stages op dezelfde plek te laten plaatsvinden. Als er gegronde redenen zijn, kan een student wisselen van stageplek. De commissie is van mening dat door de koppeling van de beide stages aan elkaar de keuze voor de eerste stage, erg vroeg in de opleiding, zeer bepalend is voor de verdere specialisatie van de student. De commissie vraagt de opleiding de strikte koppeling van de stages los te laten, en de studenten de keuze te laten tussen verdieping of verbreding van de werkveldervaring. De huidige regeling is volgens de commissie niet in overeenstemming met de visie van de opleiding en de hogeschool op keuzevrijheid en op een generalistische vorming.

Ter voorbereiding van de stage organiseert de opleiding een introductiedag en een aantal overlegmomenten. Alle studenten krijgen het stagevadamecum mee. Tijdens infosessies lichten de sectorverantwoordelijken, dit zijn de OP-leden met eindverantwoordelijkheid over een van de vier sectoren, hun sector toe. Toch blijkt uit de gesprekken dat studenten niet altijd tevreden zijn over de aanloop naar de stagekeuze. De studenten vragen nog uitgebreider kennis te kunnen maken met het werkveld, voorafgaand aan hun keuze, bijvoorbeeld via een kijkstage of via casussen.

De opleiding biedt per sector een aantal stageplaatsen aan waaruit de studenten moeten kiezen. De studenten beargumenteren hun keuze tijdens individuele motivatiegesprekken met de specifieke sectorverantwoordelijke. Deze toetst de vaardigheden, competenties en motivatie, en wijst op basis hiervan studenten toe aan de stageplaatsen. Als laatste stap in het toewijzingsproces vindt een kennismakingsgesprek plaats tussen de student en de stageplek. De opleiding geeft aan sterke controle op de stagetoewijzing te behouden, om zo een goede match tussen de stageplek en de stagiair te waarborgen. De commissie is van mening dat de opleiding de begeleiding van het stagekeuzeproces over het algemeen goed organiseert, maar vraagt erover te waken dat de opleiding in het kader van de gestructureerde aanpak oog blijft hebben voor de inbreng van de student. Van de studenten afstandsonderwijs wordt meer zelfstandigheid verwacht. De opleiding biedt hen een aantal mogelijkheden aan, maar laat het initiatief aan de studenten.

De commissie stelt vast dat de stagetoekenning voor de studenten van de verkorte leerroute niet vlot verloopt. Door de beperkte tijdspanne van de opleiding loopt de stage noodzakelijkerwijze ook tijdens paasvakantie en feestdagen in maart en mei door. Dit bemoeilijkt de zoektocht naar geschikte stageplaatsen, vooral binnen de sector schoolpsychologie. De commissie vraagt extra aandacht voor de specifieke organisatorische moeilijkheden met betrekking tot de stage voor de studenten van de verkorte leerroute.

Als onderdeel van de stagebegeleiding heeft de opleiding een praktijkvolgsysteem uitgewerkt. Dit is een portfolio dat alle documenten en leermomenten uit de opleiding met betrekking tot de beroepspraktijk bundelt. Studenten nemen relevante informatie, eigen reflecties en observaties, alsook feedback van OP-leden hierin op. De stagebegeleider, een OP-lid, staat in voor de coaching en de inhoudelijke begeleiding van het leerproces. Tijdens de stage vinden individuele supervisiemomenten plaats. De stagebegeleider onderhoudt ook contact met de werkplekbegeleider, een werknemer van de stageplaats die instaat voor de dagelijkse begeleiding van de student. In samenspraak met de werkbegeleider stelt de student een stageplan op, waarin het takenpakket uitgebreid beschreven staat. Verder staat de stagecoördinator in voor de praktische organisatie en planning van de stage. Uit de gesprekken blijkt dat de studenten over het algemeen tevreden zijn over de organisatie en de begeleiding van de stage.

Ook uit de gesprekken met het werkveld blijkt dat de organisatie van de stage goed verloopt. Het stagecontract, de stageleidraad, de evaluatieleidraad en de formats van het stagevolgsysteem worden op tijd aangeleverd. Nieuwe stageplaatsen worden op voorhand bezocht ter kennismaking en om informatie aan te bieden. Ook de gerichte toeleiding van studenten naar de stageplaats wordt door het werkveld gewaardeerd.

De opleiding hecht naar eigen zeggen veel belang aan de inbedding van praktijkgericht onderzoek en maatschappelijke dienstverlening in het onderwijs. De commissie stelt vast dat de opleiding betrokken is in projecten rond pestgedrag, kansarmoede en de relatie tussen slechthoofdpijn en depressie, en dat hieraan ook studenten deelnemen. Daarnaast moeten alle studenten een onderzoek uitvoeren in het kader van hun eindwerk. Ter voorbereiding op het eindwerk worden studenten actief betrokken bij onderzoek via het projectwerk, de practica en de opleidingsonderdelen omtrent methodieken. Het eindwerk zelf telt voor zes studiepunten mee in het laatste jaar van het modeltraject.

Ter ondersteuning van het eindwerkproces heeft de opleiding het opleidingsonderdeel 'praktijkgericht onderzoek en rapportage' (POR) ontwikkeld. In vijf werkcolleges worden stappen uit het eindwerkproces toegelicht. Uit de gesprekken blijkt dat studenten het POR eerder als extra werk zien in plaats van als ondersteuning. De opleiding geeft mee dat de implementatie van POR nog in ontwikkeling is, en dat gezocht wordt naar een formule waarbij POR zo veel mogelijk gericht is op het eindwerk zelf.

Het eindwerkt thema moet praktijkgericht zijn en wordt meestal aangereikt vanuit de stageplaats. In overleg met de eindwerkbegeleider wordt het onderwerp afgebakend. De opleiding licht de studenten in over het eindwerk in het begin van het derde jaar. Praktische informatie vindt de student in de eindwerkleidraad. Uit de gesprekken blijkt dat de studenten tevreden zijn over het concept van het eindwerk. Momenteel werkt een denktank Eindwerk aan de verbetering van het concept 'eindwerk'. Ter discussie liggen de koppeling van het eindwerk aan de stage, de valorisatie van eindwerkproducten en de begeleiding van het eindwerk (cf. supra). De commissie waardeert de ambitie van de opleiding om het concept te verbeteren, en vraagt specifiek aandacht voor de mogelijkheid om producten te ontwikkelen in het kader van maatschappelijke dienstverlening.

Het valt de commissie op dat het concept en het aantal studiepunten van het eindwerk verschilt afhankelijk van de keuzemodule. Bij de klassieke afstudeerrichtingen staat het eindwerk op 6 studiepunten (POR niet meegerekend), terwijl er in het keuzetraject jeugddelinquentie 12 punten worden toegekend. Voor het keuzetraject 'kunst en cultuur' is het dan weer 9 studiepunten voor het geïntegreerde eindwerk, en bij SPACE (Social Pedagogical Art & Creativity Exploration) wordt geen eindwerk vermeld, behalve een groepsproject, voor 12 studiepunten. De commissie meent dat het eindwerk, als eindpunt waarin veel domeinspecifieke competenties aan bod zouden moeten komen, een gelijkwaardige invulling moet krijgen ongeacht het keuzetraject. Ze vraagt te waken over een gelijkwaardige invulling van het concept van het eindwerk.

De commissie stelt tijdens de gesprekken vast dat de opleiding weinig ambitieus is in het stimuleren van studenten tot het gebruik van Engelstalige of Franstalige literatuur. De opleiding geeft aan dat de studenten wel toegang hebben tot anderstalige bronnen, maar dat ze de studenten niet oplegt om deze te gebruiken.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt het praktijkaspect meer aan bod te laten komen binnen de opleiding.

De commissie vraagt de opleiding te overwegen haar visie op een brede oriëntatie ook met betrekking tot de stage en het eindwerk door te trekken, en de studenten meer de kans te geven om werkveldervaringen op te doen op verschillende stagelocaties.

De commissie vraagt extra aandacht voor de specifieke organisatorische moeilijkheden met betrekking tot de stage voor de studenten van de verkorte leerroute.

De commissie vraagt te waken over een gelijkwaardige invulling van het concept van de bachelorproef.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordelingscriterium:

- Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend opleidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: onvoldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie waardeert de betrachting van de opleiding om binnen de beperkte bewegingsruimte die de opleiding heeft (zie facet 2.1), het programma gestalte te geven. Maar door de veelheid aan en fragmentatie van opleidingsonderdelen is volgens de commissie de samenhang onvoldoende, en wordt de implementatie van competentiegericht onderwijs bemoeilijkt. Naast de versnippering van de vakken stelt de commissie vast dat de eerste en tweede stage elkaar te snel opvolgen, en er na de tweede stage nog vakspecifieke

opleidingsonderdelen aan bod komen. Hoewel de studenten verondersteld worden alle beroepsspecifieke competenties te hebben verworven op het einde van het vijfde semester, stelt de commissie tijdens de gesprekken met de studenten vast dat ze een aantal competenties verwerven in het zesde semester die ze eigenlijk al verworven zouden moeten hebben voorafgaand aan hun tweede stage.

Verder stelt de commissie vast dat de autonomie van OP-leden bij de invulling van opleidingsonderdelen erg hoog is. Hoewel dit duidelijk bijdraagt aan de werkvreugde van de OP-leden, bemoeilijkt dit volgens de commissie het bewaren van het overzicht en de coherentie, alsook het bewaken van de realisatie van het opleidingsprofiel. De commissie vraagt een meer gecoördineerde benadering van aanpassingen en verbeteringen aan het curriculum, met aandacht voor de samenhang en de volgtijdelijkheid.

De commissie stelt vast dat ook binnen de verkorte leerroute de volgtijdelijkheid en de samenhang onvoldoende zijn. Studenten starten bijvoorbeeld al met hun stage terwijl een aantal cruciale opleidingsonderdelen nog niet aan bod is gekomen. De commissie vraagt de volgtijdelijkheid en samenhang van de verkorte leerroute te verbeteren.

De opleiding erkent tijdens de gesprekken de problemen omtrent de volgtijdelijkheid. Vooral de instroom van studenten met een flexibel traject bemoeilijkt volgens de commissie het bewaken van de volgtijdelijkheid. Recent organiseert de opleiding extra lessen om de volgtijdelijkheid voor studenten met een flexibel traject te bevorderen. Daarnaast formuleert de opleiding een aantal regels van volgtijdelijkheid. De commissie stelt vast dat vanuit het departement of de hogeschool wordt aangedrongen op bevordering van de flexibiliteit. De commissie vraagt dat de opleiding de vrijheid zou krijgen om strikte volgtijdelijkheid te hanteren waar nodig.

De commissie stelt vast dat op het moment van de visitatie belangrijke hervormingen volop in de implementatiefase zijn. Daarbij worden inspanningen geleverd om de samenhang van het programma te bewaken en te verbeteren. Op het moment van de visitatie is deze operatie echter nog niet voldoende gevorderd, zoals in het begin van de argumentatie voor dit facet ook werd toegelicht. De commissie gaat ervan uit dat de inspanningen de samenhang van de opleiding in de toekomst zullen verbeteren. Daarbij dient de opleiding voor ogen te houden dat een evenwicht zal moeten worden gevonden en afstemming zal moeten plaatsvinden tussen het vooropgestelde opleidingsprofiel voor de Bachelor in de Toegepaste Psychologie en de generalistische visie voor de sociaal-agogische opleidingen van de hogeschool.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt een meer gecoördineerde benadering van aanpassingen en verbeteringen aan het curriculum, met aandacht voor de samenhang en de volgtijdelijkheid op niveau van de opleiding.

De commissie vraagt de volgtijdelijkheid en samenhang binnen flexibele leertrajecten te verbeteren.

De commissie vraagt dat de opleiding de vrijheid zou krijgen om strikte volgtijdelijkheid te hanteren waar nodig.

Facet 2.4 Studiomvang

Beoordelingscriterium:

- De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studiomvang, bachelor: tenminste 180 studiepunten

Oordeel van de visitatiecommissie: oké

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De professioneel gerichte bacheloropleiding bestaat uit 3 studiejaar van elk 60 studiepunten. In totaal wordt dus een opleidingsprogramma georganiseerd van 180 studiepunten. De opleiding voldoet hiermee aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studieomvang van een professioneel gerichte bachelor.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.5 Studielast

Beoordelingscriteria:

- De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet.
- Het programma is studeerbaar doordat factoren, die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren zoveel mogelijk worden weggenomen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vanaf het academiejaar 2010-2011 is een departementaal studietijdmetingplan geïmplementeerd. Bij de start van het tweede en het derde jaar van het modeltraject wordt gepeild naar de studietijd van opleidingsonderdelen (OPO) in respectievelijk het eerste en het tweede jaar via achteraf schatten. De bestede studietijd in het derde jaar wordt bevraagd op het einde van de studie. De studietijd tijdens de stages wordt gemeten aan de hand van tijdschrijven. De commissie is positief over het gebruik van schatten achteraf om de studietijd te meten. Ze moedigt de opleiding aan om in combinatie hiermee ook de techniek van het tijdschrijven te gebruiken voor specifieke OPO's die meer informatie behoeven (bijvoorbeeld de bachelorproef). De commissie waardeert het dat de opleiding een studietijdmetingplan hanteert. De commissie is echter van mening dat de studietijdmetingen niet voldoende periodiek gebeuren.

De resultaten tonen dat, gemiddeld genomen, de geschatte studietijd tegen de ondergrens van de begrote studietijd ligt. Het valt de commissie op dat de geschatte studietijd zelden binnen de onder- en bovengrens van de begrote studietijd ligt, en voor een aantal opleidingsonderdelen sterk afwijkt van de begrote studietijd. Voor de stage ligt de geschatte studietijd boven de begrote studietijd. Uit de gesprekken met de studenten blijkt dat ze hard werken, maar er niet over willen klagen. De commissie stelt vast dat de studielast gemiddeld genomen aansluit bij de normen, maar vraagt de studietijd per opleidingsonderdeel in overeenstemming te brengen met het aantal studiepunten.

De commissie meent dat het programma is opgebouwd uit een veelheid aan opleidingsonderdelen. Dit bemoeilijkt volgens haar het overzicht. De commissie stelt dat het verminderen van het aantal opleidingsonderdelen per jaar van het modeltraject zou bijdragen aan de vermindering van de examendruk.

De commissie stelt vast dat binnen de verkorte leerroute de werkelijke studielast hoger is dan begroot. Ze is van mening dat hierdoor foute verwachtingen worden gecreëerd. De commissie vraagt het aantal studiepunten in overeenstemming te brengen met de reële studielast die nodig is om een student met een professionele bacheloropleiding in het sociaal-agogische domein op te leiden tot een Bachelor Toegepaste psychologie (zie ook facet 2.1).

De opleiding gebruikt feedback van studentenverantwoordelijken en informele feedback van studenten om zicht te krijgen op de studielast, en op de studiebelemmerende en -bevorderende factoren. De opleiding benadrukt de laagdrempeligheid van de OP-leden, de uitgebouwde studie- en studentenbegeleiding, de goede infrastructuur, de proefexamens en het praktijkvolgsysteem als voorbeelden van studiebevorderende factoren.

De opleiding formuleert geen studiebelemmerende factoren. De commissie vraagt ook kritisch na te gaan wat de studiebelemmerende factoren zijn binnen de opleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt de studietijd per opleidingsonderdeel in overeenstemming te brengen met het aantal studiepunten.

De commissie vraagt om vooral binnen de verkorte leerroute de reële studielast in overeenstemming te brengen met het aantal studiepunten.

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordelingscriteria:

- Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.
- De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding wil in de eerste plaats praktijkgericht onderwijs aanbieden met aandacht voor de gehele persoonlijkheid van de student. Daarnaast laat de opleiding zich naar eigen zeggen inspireren door de zeven trends in de huidige onderwijsontwikkeling volgens Nedermeijer en Pilot (2000). Voor iedere trend beschrijft de opleiding hoe ze hieraan tegemoet komt. Bijvoorbeeld in het kader van de trend *van onderwijzen naar leren* besteedt de opleiding aandacht aan interactief onderwijs, begeleide zelfstudie en opdrachtgestuurd onderwijs, waarbinnen het OP-lid als coach optreedt en de leeractiviteit centraal staat in plaats van de onderwijsactiviteit. De commissie is positief over de onderbouwde visie van de opleiding.

De commissie stelt vast dat de opleiding ervoor kiest om, naarmate de student vordert in zijn/haar studie, in toenemende mate werkvormen te hanteren die zelfsturing beogen. De opleiding hanteert onder andere hoor- en werkcollege, groepsdiscussie, groepswork, teambuilding, rollenspel, begeleide zelfstudie, praktijkstage, eindwerk en casusstudie. Uit de gesprekken blijkt dat de opleiding eraan hecht dat de werkvormen aansluiten bij het competentiegerichte opleidingsprofiel. Waar mogelijk wordt gewerkt met kleine groepen. De commissie is positief over de variatie aan werkvormen en materiaal die gehanteerd worden binnen de opleiding. Ze denkt bijvoorbeeld aan het gebruik van 'streaming' van multimediale illustraties, oorspronkelijk enkel gebruikt binnen het afstandsonderwijs, dat ook binnen het reguliere onderwijs ingang heeft gevonden.

Tijdens de gesprekken geven de studenten afstandsonderwijs aan dat de leerstof vooral vanuit cursussen wordt aangeboden. De opleiding erkent dat binnen het afstandsonderwijs veel wordt gerekend op de capaciteiten van studenten om aan zelfstudie te doen. De commissie suggereert waar mogelijk ook andere werkvormen, zoals casussen, aan te bieden ter aanvulling op de theorie.

De opleiding gebruikt onder andere handboeken, hand-outs van PowerPoint-presentaties, cd's, video's en dvd's. Zij houdt naar eigen zeggen rekening met de toegankelijkheid van het leermateriaal voor startende studenten. De commissie waardeert het dat, geïnspireerd door het afstandsonderwijs, ingesproken PowerPoint-presentaties en discussiefora op het elektronisch leerplatform hun weg vinden naar het reguliere programma. Vanuit de hogeschool ondersteunt de multimediaceel de OP-leden vraaggestuurd bij het gebruik van multimediale leermiddelen.

De opleiding behoudt naar eigen zeggen het overzicht van de gebruikte werkvormen via de opleidingscoördinator en de opleidingsvergaderingen. Daarnaast is er volgens de opleiding veel ruimte voor informeel overleg. Toch is de commissie van mening dat de opleiding momenteel het overzicht op de gehanteerde werkvormen mist, en dat de toetsing van de gebruikte werkvormen niet structureel plaatsvindt. De commissie is van mening dat de inhoud en vormgeving van de werkvormen nog meer vanuit de opleiding moeten aangestuurd worden.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt op een structurele manier de gebruikte werkvormen en leermaterialen te bewaken, en de aansturing te laten vertrekken vanuit de visie van de opleiding.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordelingscriterium:

- Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat de opleiding de evaluatievormen die ze hanteert, laat aansluiten bij de te verwerven competenties. Kennis wordt door middel van een schriftelijk of mondeling examen getoetst, vaardigheden vooral via permanente evaluatie en zelfevaluatie. Ook toetsingsvormen als peer assessment en het opnemen van presentaties en reflectie hierover worden gehanteerd. De commissie is van mening dat de examenvragen op diverse wijzen peilen naar competenties en van een adequaat niveau zijn. Informatie over de wijze van evalueren vindt de student per opleidingsonderdeel terug in de SID's en de studiewijzers. De commissie is tevreden over de transparante informatieverstrekking over de evaluaties.

Anderzijds stelt de commissie ook hier weer een grote individuele vrijheid van OP-leden vast, hetgeen volgens haar een coherent toetsbeleid in de weg staat. De opleiding geeft aan dat ze de intentie heeft intervisies te organiseren om een overzicht te krijgen op de gebruikte toetsvormen en deze af te stemmen op het toetsbeleid. De commissie moedigt de opleiding aan dergelijke initiatieven te realiseren. Ze vraagt om een toetsbeleid op het niveau van de opleiding uit te tekenen.

De commissie is positief over het transparante scoringssysteem en de duidelijke evaluatiecriteria. Dit draagt volgens de commissie bij tot de borging van de kwaliteit van de beoordelingen.

Bij de bekendmaking van de resultaten krijgen studenten inzage in hun examen en de beoordeling, en krijgen ze de mogelijkheid om feedback te vragen. Naast de lectoren zijn ook de studiebegeleider, de ombudsdienst, de opleidingscoördinator en het departementshoofd beschikbaar tijdens en na de bekendmaking. Uit de gesprekken met de studenten blijkt dat ze over het algemeen tevreden zijn over de feedback na de examens, maar dat

feedback op papers en opdrachten niet structureel georganiseerd is. De commissie raadt aan dergelijke feedback ook als deel van het leerproces te zien, en structureel zowel formatieve als summatieve feedback te voorzien.

Het examenrooster wordt opgemaakt in overleg met de jaarverantwoordelijken en de examinerende OP-leden. Ze worden voor advies voorgelegd aan de departementale raad en de studentenraad. Vervolgens wordt het examenrooster gecommuniceerd aan de studenten, die een week de tijd krijgen om erop te reageren. De commissie is positief over de inspraak van de studenten bij de opmaak van het examenrooster.

De opleiding plaatst voorbeeldexamens op het elektronische leerplatform. De studenten geven aan dat deze examens niet altijd representatief zijn voor de echte examens. Wel waren ze positief over de tips die ze meekrijgen tijdens de laatste les van een opleidingsonderdeel. De commissie vraagt te overwegen om in het eerste jaar van het modeltraject proefexamens te organiseren net zoals de echte examens, in plaats van ze enkel als voorbeeldexamens op het elektronische leerplatform te plaatsen.

De beoordeling van de stage gebeurt deels aan de hand van de instrumenten ter begeleiding van de stage. Zo helpt de evaluatieleidraad bij het evalueren van de evolutie van de stagestudent, wordt het stageplan tijdens twee formele evaluatiemomenten geëvalueerd en laat het stagedagboek toe de reflecties van de student te beoordelen. De commissie stelt vast dat de rollen/competenties gebruikt worden in deze instrumenten. Uit de gesprekken blijkt dat het werkveld positief is over het aandeel dat het heeft in de evaluatie van de stagestudent en de instrumenten ter evaluatie die vanuit de opleiding worden aangereikt. De commissie is verder positief over de goed uitgewerkte verbeterleutels voor de stagebeoordeling, die volgens haar een objectieve evaluatie bevorderen.

De beoordeling van het eindwerk is gebaseerd op het eindwerk zelf en de mondelinge verdediging ervan. De eindwerkbegeleider en een externe lezer, vertrouwd met het eindwerkonderwerp, maken op basis van het eindwerk een beoordelingsverslag. Dit verslag wordt aan de vooravond van de mondelinge verdediging aan de student overgemaakt ter voorbereiding op de verdediging. De verdediging zelf is openbaar en vindt plaats voor een jury, bestaande uit de eindwerkbegeleider, de externe lezer, de juryvoorzitter en de sectorverantwoordelijke. De mondelinge verdediging weegt bij de puntenverdeling minder door in de uiteindelijke beoordeling dan het eindwerk.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie raadt aan feedback ook als deel van het leerproces te zien, en zowel formatieve als summatieve feedback structureel te voorzien voor alle opleidingsonderdelen.

Facet 2.8 Masterproef

Dit facet is niet van toepassing

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

Beoordelingscriteria:

Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten bachelor:

- diploma secundair onderwijs, diploma van het hoger onderwijs van het korte type met volledig leerplan, diploma van het hoger onderwijs voor sociale promotie of een diploma of getuigschrift dat bij of krachtens een wet, decreet, Europese richtlijn of een andere internationale overeenkomst als gelijkwaardig wordt erkend;
- door het instellingsbestuur bepaalde voorwaarden voor personen die niet aan bovengenoemde voorwaarden voldoen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding hanteert de decretaal voorziene toelatingsvoorwaarden voor de bacheloropleiding.

Geïnteresseerde kandidaat-studenten kunnen kennismaken met de opleiding tijdens KISS-dagen (Kwalitatieve Informatie met betrekking tot Studiekeuze voor Studenten) en SID-inbeurzen. Abituriënten kunnen ook een bezoek brengen aan de opleiding tijdens de opencampusdagen in maart of tijdens infomomenten in mei, juni en augustus. Verder biedt de opleiding een studiegids aan, zowel op papier als in digitaal formaat op het elektronische leerplatform (Toledo). De commissie stelt vast dat de studenten tevreden zijn over de informatieverstrekking. Uit een tevredenheidsbevraging onder studenten afstandsonderwijs blijkt evenwel dat deze studenten beter geïnformeerd hadden willen worden over de vereiste studie-inzet (zie ook facet 2.5).

Tijdens de eerste lesweek worden introductiedagen georganiseerd, waarop wordt kennism gemaakt met medestudenten en OP-leden. De opleiding organiseert een rondleiding en een introductie van het elektronisch leerplatform. Daarnaast neemt de opleiding van alle eerstejaarsstudenten een leerstijltest af. Opvolging van de resultaten hiervan gebeurt tijdens een vrijblijvend, individueel begeleidingsgesprek met de dienst Studiebegeleiding. De commissie stelt vast dat het opleidingsonderdeel sociaal-agogische vaardigheden (SOVA) in het eerste jaar een belangrijke rol speelt binnen de studie-/instroombegeleiding. De SOVA-begeleider is naast OP-lid ook coach en trajectbegeleider, en fungeert daardoor volgens de commissie op een zeer laagdrempelige manier als eerstelijnszorg. Uit de gesprekken blijkt dat de studenten tevreden zijn over de begeleiding tijdens hun eerste jaar. De commissie is positief over de instroombegeleiding, maar stelt zich vragen bij de dubbele rol van het OP-lid SOVA (zie facet 4.2).

De commissie stelt vast dat er veel inspanningen worden gedaan om in te spelen op de noden van de niet-reguliere student. Studenten die individuele trajectbegeleiding wensen, kunnen terecht bij een van de drie jaarverantwoordelijken of de opleidingscoördinator. De studenten afstandsonderwijs kunnen terecht bij de verantwoordelijke afstandsonderwijs. De opleiding beschikt daarnaast over een uitgewerkt arsenaal aan flexibele en alternatieve trajecten, afstandsonderwijs en verkorte leerroutes. De commissie stelt zich echter vragen bij de wijze waarop de verkorte leerroutes momenteel vorm krijgen (zie ook facet 2.1). Ook sociaal-agogisch geschoolden van andere hogescholen kunnen instromen binnen de verkorte leerroute van deze opleiding, zonder dat ze een tweederde equivalent-programma gevolgd hebben, zoals dat wel opgelegd wordt aan de studenten van KATHO. Dit verzwaart volgens de commissie het omvormingsproces, dat op één jaar moet plaatsvinden.

Op hogeschoolniveau zijn kwaliteitscriteria en een standaardprocedure ontwikkeld voor de erkenning van EVC's en EVK's. Voor de aanvraag van een EVK of EVC dient de student een dossier in dat, eventueel na consultatie van de vakdocent, wordt goedgekeurd door de jaarverantwoordelijke in overleg met de opleidingscoördinator. De procedure voor toekenning van een EVC wordt eventueel aangevuld met een assessment.

Studenten die het diploma gegradueerde Assistent in de Psychologie behaald hebben, kunnen via een aanvulprogramma het bachelordiploma Toegepaste psychologie verkrijgen. Het programma voor studenten die

het diploma gegradueerde Assistent in de Psychologie behaald hebben en die het diploma bachelor in de Toegepaste Psychologie willen behalen, behelst 59 studiepunten.

De commissie stelt vast dat er veel inspanningen worden gedaan om in te spelen op de noden van de studenten met een functiebeperking. Binnen het departement is één OP-lid verantwoordelijk voor studenten met een functiebeperking, met als doel hen toe te laten in optimale omstandigheden de opleidingscompetenties te verwerven.

De opleiding houdt de vooropleiding van de studenten bij: gemiddeld genomen komt iets meer dan 50 procent uit het ASO, ongeveer 45 procent uit het TSO en de rest uit het KSO of het BSO. In de begeleiding van studenten uit het TSO en het BSO wordt vooral gefocust op taalondersteuning: taalgebruik in de cursussen wordt toegankelijker gemaakt, de opleiding organiseert taalcoaching en workshops rond leren leren. Uit de gesprekken met de studenten blijkt dat het programma haalbaar is voor TSO-studenten, mits ze over de nodige motivatie beschikken. De commissie adviseert de opleiding om slaagcijfers te berekenen per richting binnen het TSO en het BSO, om abituriënten nog specifiek te kunnen informeren over hun slaagkansen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt de kandidaat-studenten afstandsonderwijs beter te informeren over de studielast.

Oordeel over onderwerp 2, programma: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 2.1, relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma:	voldoende
facet 2.2, eisen academische gerichtheid van het programma:	voldoende
facet 2.3, samenhang van het programma:	onvoldoende
facet 2.4, studieomvang:	oké
facet 2.5, studielast:	voldoende
facet 2.6, afstemming tussen vormgeving en inhoud:	goed
facet 2.7, beoordeling en toetsing:	goed
facet 2.8, masterproef:	niet van toepassing
facet 2.9, toelatingsvoorwaarden:	goed

De visitatiecommissie maakt een positieve afweging en stelt dat de opleiding voldoende potentieel heeft om de vastgestelde tekortkomingen te verhelpen.

De commissie is van mening dat de ambitie van de opleiding om het gezamenlijk overeengekomen opleidingsprofiel te implementeren, stuit op de grenzen van een aantal beleidskeuzes, die niet altijd het noodzakelijke draagvlak vinden binnen de opleiding. In combinatie met de grote individuele vrijheid van OP-leden bij de concrete invulling van hun opleidingsonderdelen, leidt dit volgens de commissie tot een curriculum met een onvoldoende samenhang, zeer in het bijzonder voor de verkorte leerroute.

De commissie stelt vast dat momenteel ad-hocoplossingen worden geboden voor de problemen van de verkorte leerroutes, door bepaalde vakken vervroegd of in een notendop opnieuw aan te bieden. De commissie waardeert de gedrevenheid en de bekommernis van het OP, maar vraagt structurele oplossingen. De commissie stelt vast dat er voldoende visie over samenhang en volgtijdelijkheid aanwezig is binnen de opleiding, maar dat meer bewegingsruimte nodig is om die structureel te kunnen implementeren in het programma.

De commissie vraagt de opleiding om, eventueel in overleg met de andere opleidingen Toegepaste psychologie, tot een duidelijke visie omtrent het curriculum te komen, die vertrekt vanuit het opleidingsprofiel. De concrete invulling van opleidingsonderdelen dient volgens de commissie te gebeuren in nauw overleg met alle OP-leden, met inspraak van alle betrokkenen en met aandacht voor samenhang en volgtijdelijkheid.

Onderwerp 3 Inzet van het personeel

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordelingscriterium:

- Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat de opleiding gedragen wordt door een erg gemotiveerd en zelfredzaam docententeam. Het valt de commissie op dat de OP-leden veel autonomie hebben bij de invulling van hun opleidingsonderdelen. Hoewel de commissie zich ervan bewust is dat dit bijdraagt aan de werkvreugde, vraagt ze te waken over het behoud van het helikopterperspectief. De recente wissel van opleidingscoördinatoren, drie in evenveel jaar tijd, de recente hervormingen en de aanstelling van veel nieuwe personeelsleden hebben volgens de commissie niet bijgedragen aan de nodige continuïteit binnen het team. Ze vraagt de opleiding oog te hebben voor de participatie van ieder OP-lid binnen het gehele team. Daarnaast suggereert ze om de functie van opleidingscoördinator meer uit te bouwen tot een leidinggevende functie.

Uit de gesprekken met de studenten blijkt over het algemeen tevredenheid over de kwaliteit van de OP-leden. Vooral de toegankelijkheid van en de begeleiding door de OP-leden wordt gewaardeerd. Volgens de commissie dragen onder andere de organisatie van de stagebegeleiding en interactieve opleidingsonderdelen als SOVA bij aan de waardering van de studenten.

Uit het ZER blijkt dat de opleiding bij aanwerving aandacht heeft voor diversiteit en praktijkervaring. De commissie waardeert dit, maar stelt vast dat vooral OP-leden zijn aangesteld met een masterdiploma. De commissie vraagt dat de opleiding in het aanwervingsbeleid ook de diversiteit op het vlak van sectoren en competenties bewaakt, en dat ze aandacht heeft voor de plaats van personeel met het professionele bachelordiploma Toegepaste psychologie.

De commissie stelt vast dat recent veel nieuwe personeelsleden zijn aangeworven. Om nieuwe personeelsleden op te vangen, organiseert de hogeschool twee introductieavonden waarop de onderwijsvisie en de organisatie worden toegelicht. Ieder personeelslid krijgt een KATHO-vademecum mee. Binnen het departement organiseert het departementshoofd een viertal bijeenkomsten omtrent de organisatie van functionerings- en evaluatiegesprekken en medezeggenschap. Uit het ZER blijkt dat de opleidingscoördinator fungeert als continu aanspreekpunt. Vanuit de hogeschool is er een vormingsaanbod specifiek voor startende OP-leden, maar door de hoge werkdruk wordt hier weinig gebruik van gemaakt. Omwille van de elkaar snel opeenvolgende nieuwe ontwikkelingen binnen de opleiding (cf. supra) is er volgens de commissie weinig ruimte voor de opvang van nieuwe personeelsleden binnen de opleiding. De commissie vraagt meer aandacht voor de begeleiding en ondersteuning van startende OP-leden, bijvoorbeeld via een peter-/meterschap.

Alle OP-leden hebben de lerarenopleiding gevolgd of worden gevraagd om dat te doen binnen vijf jaar na aanstelling. De OP-leden zijn verantwoordelijk voor hun eigen didactische professionalisering, en houden die bij in hun professionaliseringsdossier. De commissie stelt vast dat vanuit de hogeschool een ruim aanbod aan didactische professionalisering aangereikt wordt, maar betreurt dat de OP-leden te weinig tijd hebben om hier gebruik van te maken. Ook uit de bevragingen van de OP-leden blijkt ongenoegen omtrent de mogelijkheden tot professionalisering. De commissie vraagt meer ruimte te scheppen voor de didactische professionalisering van de OP-leden.

Op hogeschoolniveau zijn protocollen uitgewerkt omtrent de opdrachtomschrijving en de benoeming van personeelsleden. Binnen de opleiding worden takenprofielen opgesteld voor coördinerende en ondersteunende functies. Toch stelt de commissie vast dat een aantal personeelsleden een versnipperd en wisselend takenpakket heeft. Uit de gesprekken blijkt dat dit het gevolg is van de vele nieuw aangeworven personeelsleden, die vrijgekomen taken moeten opnemen. Doorheen de carrière krijgen personeelsleden volgens de opleiding de kans om taken op te nemen die aansluiten bij hun competenties. De commissie vraagt te waken over de optimale inzet van het beschikbare personeel.

Verder zijn er op hogeschoolniveau protocollen uitgewerkt omtrent de evaluatieprocedure. Volgens dit protocol volgt twee jaar na indiensttreding een eerste functioneringsgesprek met de opleidingscoördinator, onder andere op basis van de zelfevaluatie en het professionaliseringsdossier. Een jaar later volgt een evaluatiegesprek met het departementshoofd. Volgens de opleiding zijn de functionerings- en evaluatiegesprekken strikt gescheiden, en wordt deze cyclus geregeld herhaald. De commissie stelt echter vast dat de functionerings- en evaluatiegesprekken in de praktijk niet wordt uitgevoerd zoals beschreven. Door de recente wissels van opleidingscoördinatoren wordt bijvoorbeeld de voorgenomen planning niet altijd gevolgd. De commissie vraagt de formele procedures voor de evaluatie van personeelsleden te volgen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt de opleiding te waken over de continuïteit binnen het team, en oog te hebben voor teambuilding en de participatie van ieder OP-lid.

De commissie beveelt aan om de functie van opleidingscoördinator meer uit te bouwen tot een leidinggevende functie.

De commissie vraagt meer aandacht voor de begeleiding en ondersteuning van startende OP-leden.

De commissie vraagt meer ruimte te scheppen voor didactische professionalisering van de OP-leden.

De commissie vraagt meer aandacht te schenken aan de formele procedures voor de evaluatie van personeelsleden en deze te volgen.

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

Beoordelingscriterium:

- het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk.
- bij de daartoe in aanmerking komende opleidingen dient daarenboven voldoende personeel te beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding hecht naar eigen zeggen belang aan de aanwezigheid van werkveldervaring binnen de opleiding. De commissie stelt vast dat een aantal OP-leden deeltijds in het werkveld staat, bijvoorbeeld omdat ze een eigen praktijk in bijberoep hebben. De opleiding stelt bovendien een aantal deskundigen uit het werkveld aan als gastdocent. De commissie is positief over de wijze waarop actuele praktijkervaring ingang vindt binnen de opleiding.

De OP-leden krijgen volgens de commissie een ruim aanbod aangereikt om professioneel bij te scholen. De hogeschool en het departement organiseren workshops, en OP-leden kunnen ook buiten de hogeschool deelnemen aan vakinhoudelijke professionalisering. Uit de gesprekken blijkt echter dat hier momenteel onvoldoende ruimte voor is. Ze vraagt de opleiding om meer ruimte te scheppen voor vakinhoudelijke professionalisering.

De commissie stelt vast dat het ATP over het algemeen tevreden is over de samenwerking met de OP-leden. Uit de gesprekken met het ATP blijkt bovendien dat ze tevreden zijn over de mogelijkheden tot professionalisering. Zo wordt bij de ingebruikneming van nieuwe software de nodige uitleg en ondersteuning voorzien.

Uit het ZER blijkt de intentie van de opleiding om de OP-leden te stimuleren een buitenlandervaring op te doen. In het kader van de internationale studieconferentie, de internationale week in het tweede bachelorjaar en de studiereizen in het derde bachelorjaar gaan de OP-leden contacten aan met internationale instellingen. Indien mogelijk nemen OP-leden deel aan internationale conferenties. De commissie stelt echter vast dat er weinig feitelijke ruimte voor docentenmobiliteit is. Ze denkt hierbij bijvoorbeeld aan docentenstages in het buitenland. De commissie vraagt meer ruimte vrij te maken voor docentenmobiliteit.

De hogeschool heeft een dienst Maatschappelijke dienstverlening en onderzoek opgericht ter ondersteuning van de samenwerking met het werkveld, de overheid en andere hogeronderwijsinstellingen. In het kader van maatschappelijke dienstverlening werkt de opleiding bijvoorbeeld samen met de dienst Burger en welzijn van de stad Kortrijk. De commissie moedigt de opleiding aan om meer initiatieven te nemen in het kader van maatschappelijke dienstverlening. Verder stelt de commissie vast dat een aantal OP-leden betrokken is in toegepast onderzoek. Ze juicht dit toe, maar is van mening dat er weinig visie en structurele ondersteuning is bij het uitvoeren en de valorisatie van het toegepast onderzoek binnen de opleiding. Ze vraagt na te gaan hoe, bijvoorbeeld via de dienst Maatschappelijke dienstverlening en onderzoek, specifieke ondersteuning kan worden geboden bij het uitvoeren van toegepast onderzoek binnen de opleiding en de valorisatie van de eindproducten.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt de opleiding om meer ruimte te scheppen voor vakinhoudelijke professionalisering.

De commissie vraagt meer ruimte vrij te maken voor docentenmobiliteit.

De commissie vraagt na te gaan hoe meer ondersteuning kan worden geboden bij het uitvoeren en de valorisatie van toegepast onderzoek binnen de opleiding.

Facet 3.3 Kwantiteit personeel

Beoordelingscriterium:

- Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding deelt het ATP met de andere opleidingen binnen het departement. Voor het hele departement zijn in het academiejaar 2010-2011 voor 6,6 VTE aan ATP werkzaam. De commissie is van mening dat de opleiding beschikt over voldoende ATP.

In het academiejaar 2010-2011 heeft de opleiding 31 OP-leden in dienst, voor een totaal aan 25,5 VTE. Het aantal VTE aan OP-leden per opleiding wordt binnen het departement proportioneel verdeeld volgens het aantal opgenomen studiepunten. De student-docentratio bedraagt in het academiejaar 2010-2011 16,26, zoals door de opleiding berekend op basis van het aantal opgenomen studiepunten, waarbij 60 studiepunten equivalent is aan één student. De huidige personeelsbezetting laat volgens de commissie toe om met kleine groepen te werken en om een goede stagebegeleiding aan te bieden. Uit de gesprekken blijkt wel een hoge werkdruk, onder meer door de flexibilisering, en de voortdurende hervorming en innovatie. Uit het ZER blijkt dat de hogeschool, in het bijzonder de opleiding, gebukt gaat onder sterk groeiende studentenaantallen en een financieringsmechanisme dat hier met vertraging op reageert. De commissie erkent deze moeilijkheid. Het is volgens de commissie daarom des te belangrijker dat het beschikbare personeel optimaal wordt ingezet. Ze stelt bijvoorbeeld vast dat het equivalente tweederde deel van het programma door iedere opleiding apart wordt gedoceerd. De commissie suggereert de mogelijkheden te onderzoeken om het onderwijs van een aantal (theorie)opleidingsonderdelen in grotere groepen te organiseren en naar meer synergieën te zoeken.

De commissie stelt geen problemen vast in de verhouding voltijdsen/deeltijdsen. Het aantal vrouwelijke OP-leden is iets hoger dan het aantal mannelijke OP-leden. Verder stelt de commissie vast dat de leeftijdsverdeling redelijk goed is.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt de opleiding na te gaan hoe het voldoende beschikbare personeel rationeler kan worden ingezet, eventueel op departementaal niveau.

Oordeel over onderwerp 3, inzet van het personeel: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 3.1, kwaliteit personeel:	voldoende
facet 3.2, eisen professionele gerichtheid:	voldoende
facet 3.3, kwantiteit personeel:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 4 Voorzieningen

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

Beoordelingscriterium:

- De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Tijdens de rondgang stelt de commissie vast dat de opleiding gebruik kan maken van moderne faciliteiten en goed uitgeruste lokalen, gelegen in een aangename en goed toegankelijke campusomgeving. De commissie stelt vast dat de opleiding over drie kleine lokalen (15 personen), zes gewone klaslokalen (40 personen), vier grote lokalen (75 personen), vier aula's (90 tot 180 personen) en twee computerlokalen beschikt. De opleiding kan, en moet, ook gebruikmaken van lokalen binnen andere gebouwen op en zelfs buiten de campus. Elke onderwijsruimte op de campus is uitgerust met computerfaciliteiten en internetverbinding. De lokalen zijn toegankelijk voor mindervaliden. De campus beschikt verder over een aantal studentenkamers, een bistro en een cybercafé.

De OP-leden delen per vier een eigen werkruimte, met drie à vier pc's per ruimte. OP-leden met een beperkte lesopdracht krijgen toegang tot een werkkamer.

Verder worden volgens de commissie voldoende mogelijkheden ter beschikking gesteld voor het gebruik van innovatieve vormen op het vlak van multimedia, zoals 'streaming'. Anderzijds mist de commissie aandacht vanuit het departement voor faciliteiten specifiek gericht op de opleiding. Ze denkt hierbij aan ruimtes voor het oefenen van gesprekstechnieken, *one-way screens* voor observatieopdrachten, testruimtes en de permanente actualisatie van de testotheek. Daarnaast vraagt de commissie erover te waken dat de materiële voorzieningen ook in de toekomst blijven tegemoetkomen aan de groeiende studentenaantallen.

De opleiding deelt de bibliotheek met de rest van de campus. Hierdoor beschikt de bibliotheek over een ruim budget voor de aankoop van boeken, tijdschriften, video's, cd-roms en dvd's. De commissie stelt vast dat er voldoende aandacht is voor leermiddelen specifiek voor de opleiding. Ze moedigt de opleiding aan om optimaal gebruik te maken van de mogelijkheid om zelf suggesties voor nieuwe aankopen te doen.

De commissie is van mening dat de voorzieningen zijn afgestemd op de noden van de studenten. Het departement heeft een eigen cursusdienst; onderwijsaankondigingen en wijzigingen worden meegedeeld via de website. De openingsuren van het departement en de bibliotheek zijn volgens de commissie comfortabel. Ook tijdens de vakanties kunnen studenten terecht in de bibliotheek.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt extra aandacht voor faciliteiten specifiek gericht op de opleiding.

Facet 4.2 Studiebegeleiding

Beoordelingscriteria:

- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.
- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding geeft herhaaldelijk aan dat de OP-leden deel uitmaken van de studiebegeleiding. De warmte en toegankelijkheid van de lectoren naar de studenten toe is toe te juichen, maar houdt volgens de commissie risico's naar de zelfredzaamheid van de studenten in, en verhoogt de werkdruk van de OP-leden. Uit de gesprekken blijkt dat de opleiding hier aandacht voor heeft en de zelfredzaamheid bij de studenten wil bevorderen door zo veel mogelijk vraaggestuurd te werken.

De commissie stelt vast dat het opleidingsonderdeel SOVA een grote rol heeft in de studiebegeleiding (zie ook facet 2.9). De begeleiding in kleine groepen en het onderwerp sociaal-agogische vaardigheden hebben tot gevolg dat binnen SOVA een zeer persoonlijke begeleiding en een vertrouwensband ontstaan. Dit laat volgens de opleiding toe om adequaat te reageren op mogelijke problemen en indien nodig door te verwijzen naar de dienst Studie- en studentenbegeleiding (SSB). De commissie stelt zich echter vragen bij de cruciale rol van SOVA binnen de studentenbegeleiding. Ze is van mening dat psychosociale begeleiding eigenlijk niet de taak is van de OP-leden. Deze constructie maakt het volgens de commissie moeilijk om de privacy van de student te garanderen, en zou een objectieve evaluatie van de student kunnen bemoeilijken.

Tijdens de gesprekken blijkt dat de dienst SSB momenteel wordt hervormd. Daar waar deze dienst voorheen versnipperd was in een aantal functies (ombudsdienst, studiebegeleiding en toekenning faciliteiten), tracht het departement nu per opleiding één persoon aan te duiden die alle vragen van de studenten kan beantwoorden. Dit komt voort uit de vaststelling dat de verhalen van de studenten niet op te delen zijn in functies. De commissie ondersteunt de ambitie om de verschillende functies binnen één persoon samen te brengen per opleiding. Ze is ook positief over de transparante organisatie van de studiebegeleiding. De commissie stelt vast dat de studentenbegeleiding breed bekend is bij studenten.

Momenteel beschikt het departement echter over minder dan 1 VTE voor de invulling van de dienst SSB. Hoewel de commissie van mening is dat de aanwezige SSB goed functioneert, stelt ze vast dat de beschikbare middelen om de studiebegeleiding te verzekeren, niet in verhouding staan tot de ambitieuze visie van de hogeschool op studie- en studentenbegeleiding. Uit de gesprekken blijkt dat een aantal goede intenties door een tekort aan middelen niet kan worden verwezenlijkt. De commissie vraagt uitbreiding van de personeelsmiddelen voor de dienst SSB.

De hogeschool ziet binnen de psychosociale begeleiding een belangrijke rol voor preventie. De commissie stelt vast dat ingezet wordt op informatieverstrekking, groepsbevordering en laagdrempelig contact met OP-leden. Psychologische begeleiding kan de student aanvragen bij Stuvo, de dienst Studentenvoorzieningen. Stuvo heeft een dienst op de campus. Indien nodig wordt doorverwezen naar meer gespecialiseerde diensten.

Het viel de commissie op dat ook de studenten afstandsonderwijs hun waardering uitdrukten voor de ondersteuning vanuit de opleiding. Zo worden reacties op vragen van studenten afstandsonderwijs binnen de 24 uur beantwoord.

Studenten die geïnteresseerd zijn in een buitenlandervaring ontvangen een informatiebrochure, en krijgen tijdens een aantal gezamenlijke bijeenkomsten meer informatie en ondersteuning bij het invullen van alle formulieren.

Uitgaande studenten moeten een portfolio bijhouden over hun buitenlandervaring, en geven op basis hiervan een presentatie aan geïnteresseerde studenten en OP-leden. Inkomende studenten worden door de verantwoordelijke Internationalisering onthaald. Het departement biedt een aantal modules in het Engels aan. Daarnaast dienen ze een aantal verplichte opleidingsonderdelen te volgen, waaronder taalonderwijs. De studenten die een buitenlandervaring hebben opgedaan, worden uitgenodigd om inkomende studenten op te vangen. De opleiding organiseert ter afsluiting een afrondingsgesprek voor iedere buitenlandse student. De commissie is van mening dat de opleiding voldoende begeleiding voor inkomende en uitgaande studenten voorziet.

De commissie stelt vast dat de ombudsdienst bekend en bereikbaar is, en goed functioneert. Naast bemiddelaar fungeert de ombudsdienst ook als informatieverstrekker en is hij vooral actief tijdens de examenperiode. Op basis van de tussenkomsten maakt de ombudspersoon na de examenzitting in september een rapport op met aanbevelingen ter verbetering van het examensysteem. De commissie is positief over de afspraak waarbij de ombudsdienst op basis van concrete ervaringen een adviesrapport opstelt.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt de uitbreiding van de personeelsmiddelen voor de dienst SSB, zodat de beschikbare middelen om de studiebegeleiding te verzekeren, in verhouding staan tot de ambitieuze visie van de hogeschool op studie- en studentenbegeleiding.

Oordeel over onderwerp 4, voorzieningen: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 4.1, materiële voorzieningen:	goed
facet 4.2, studiebegeleiding:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordelingscriterium:

- De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Op hogeschoolniveau staat de dienst Onderwijs en kwaliteit in voor de kwaliteitszorg. Het departement is vertegenwoordigd binnen de projectgroep Kwaliteitszorg via de departementale kwaliteitszorgcoördinator. De departementale kwaliteitszorgcoördinator vertaalt samen met de onderwijscoaches het kwaliteitsbeleid naar het departement. Binnen de opleiding wordt recent één OP-lid 10 procent vrijgesteld om het kwaliteitsbeleid mee vorm te geven binnen de opleiding. De commissie stelt vast dat de kwaliteitszorg vooral tot stand komt op departementaal niveau, onder andere binnen de werkgroep Kwaliteitszorg, waarin de vier opleidingen vertegenwoordigd zijn. De commissie is echter van mening dat er weinig ruimte is voor een systematisch en gestructureerd kwaliteitsbeleid op het niveau van de opleiding (zie ook facet 5.2).

De hogeschool hanteert als leidraad voor het kwaliteitsbeleid de PROZA-methodiek en het EFQM-model. Vanuit de hogeschool wordt een aantal bevragingen uitgevoerd, en worden instrumenten aangereikt om op departementaal niveau bevragingen te organiseren. Het valt de commissie op dat ieder departement een aantal vragen kan toevoegen, maar niet per opleiding. Hoewel de vergelijkbaarheid van de resultaten op departementaal en hogeschoolniveau volgens de commissie zeker zinvol is, vraagt ze om toe te laten ook op opleidingsniveau eigen accenten te leggen in de bevraging.

In 2006 organiseerde het departement een studententevredenheidsbevraging. In 2009 bevroeg de opleiding studenten afstandsonderwijs. De commissie vraagt erover te waken dat de uitvoering van de studentenbevragingen correct gebeurt. Zo blijkt tijdens de gesprekken dat studenten werden bevraagd over OP-leden van wie ze geen les hadden. De hogeschool en het departement stimuleren de opleiding om ook zelf het opleidingsonderdeel waar ze verantwoordelijk voor zijn, te bevragen. De hogeschool biedt hiervoor een voorbeeldbevraging aan, die de OP-leden kunnen aanpassen. De commissie is van mening dat de bevragingen georganiseerd door de OP-leden het eigenaarschap van de interne kwaliteitszorg dichterbij de OP-leden brengt. Ze vraagt nog meer ondersteuning en stimulans om deze bevragingen op een juiste manier uit te voeren. Momenteel dienen de resultaten van de studentenbevragingen enkel als basis voor het driejaarlijkse evaluatiegesprek van de OP-leden (zie ook facet 3.1). Het bespreken van deze studentenbevragingen op de opleidingsraad zou volgens de commissie meer gewicht geven aan de bevragingen van de OP-leden zelf, en toelaten meer inzicht in de opleiding te krijgen. Dit vormt volgens de commissie een noodzakelijke aanvulling op de bevragingen op hogeschool- en departementaal niveau. De commissie suggereert dat het binnen deze opleiding zou passen om studenten te laten meewerken aan het ontwerpen van bevragingen in het kader van hun opleiding.

Het departement organiseerde in 2006 een tevredenheidsbevraging voor alle OP-leden. Volgend op deze tevredenheidsbevraging organiseerde de opleiding een resonantiegesprek met de OP-leden. De commissie moedigt aan dergelijke initiatieven frequenter te herhalen.

Het werkveld werd in 2007 bevraagd naar de kwaliteit van de afgestudeerden, en naar de praktijkgerichtheid en de actualiteitswaarde van de opleiding. De commissie stelt vast dat de resultaten niet werden opgesplitst tot op het niveau van de opleiding. Ze is van mening dat een opsplitsing naar opleiding relevant is om de tevredenheid

van het werkveld over de opleidingsspecifieke competenties te toetsen. De commissie vraagt de resultaten per opleiding te analyseren.

Alumni worden sinds het academiejaar 2008-2009 jaarlijks bevraagd.

De commissie stelt vast dat de hogeschool een goede planning en spreiding van bevragingen heeft opgesteld. De commissie moedigt aan deze planning uit te voeren.

De commissie stelt vast dat de responsgraad over het algemeen laag is, tussen 25 en 40 procent, wat de betrouwbaarheid van de resultaten niet ten goede komt. De commissie vraagt de opleiding te onderzoeken hoe de responsgraad kan worden verhoogd en de resultaten te toetsen via andere bronnen, zoals focusgesprekken.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt om meer ruimte te laten aan de opleiding om eigen accenten te leggen in de bevragingen die op hogeschoolniveau worden georganiseerd.

De commissie vraagt de resultaten van de werkveldbevraging op te splitsen tot op het niveau van de opleiding.

De commissie vraagt de opleiding te onderzoeken hoe de responsgraad kan worden verhoogd en de resultaten te toetsen via andere bronnen, zoals focusgesprekken.

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordelingscriterium:

- De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De departementale werkgroep Kwaliteitszorg ontwerpt een departementaal onderwijs- en kwaliteitsplan op basis van de resultaten van bevragingen. Het plan bevat één optimalisatiedoel, enkele prioritaire doelen en een aantal strategische doelstellingen op opleidingsniveau. De commissie stelt vast dat vanuit het departement en de hogeschool beleidskeuzes worden opgelegd die niet altijd bijdragen tot de verbetering van de kwaliteit binnen de opleiding. Het kwaliteitsplan op het niveau van de opleiding is volgens de commissie niet veel meer dan een verzameling van actiepunten ter uitvoering van het top-down opgelegde beleid. De commissie vraagt dat de opleiding meer ruimte en middelen zou krijgen om een eigen kwaliteitsplan op het niveau van de opleiding verder uit te werken. De commissie vraagt ook dat de opleiding meer opleidingsspecifieke streefdoelen formuleert en op eigen initiatief maatregelen neemt ter verbetering van de kwaliteitszorg.

De commissie stelt vast dat de individuele OP-leden permanent bezig zijn met maatregelen ter verbetering, en dat ze hierbij optimaal gebruikmaken van de beperkte bewegingsruimte. Momenteel is dit volgens de commissie vooral ad hoc, en afhankelijk van de goodwill en ruimte van ieder OP-lid. Bovendien is de kwaliteitszorg binnen de opleiding volgens de commissie nog te weinig gestuurd door de resultaten van structurele bevragingen op het niveau van de opleiding (zie ook facet 5.1). De commissie vraagt de PDCA-cirkel te bewaken. Zij vraagt ook haalbare prioriteiten te stellen bij de aanpak van verbeteringspunten en daar als één team voor te gaan.

De opleiding heeft volgens de commissie een aantal aandachtspunten uit de vorige visitatie succesvol aangepakt. Ze denkt hierbij aan de examentransparantie. Andere aandachtspunten hebben echter geen of te weinig aandacht gekregen. De commissie denkt hierbij bijvoorbeeld aan de plaats van vreemde talen binnen de opleiding. De commissie vraagt aandacht voor de opvolging van de nog openstaande verbeteringspunten.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt dat de opleiding meer ruimte en middelen zou krijgen om een eigen kwaliteitsplan op het niveau van de opleiding verder uit te werken en opleidingsspecifieke maatregelen te kunnen nemen ter verbetering van de interne kwaliteitszorg.

De commissie vraagt de PDCA-cirkel te bewaken op niveau van de opleiding.

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordelingscriterium:

- Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Oordeel van de visitatiecommissie: onvoldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat het departementale beleid een grote invloed heeft op de dagelijkse werking van de opleiding. De opleidingscoördinator maakt samen met drie andere opleidingen deel uit van de coördinatorenraad, waar het departementale beleid wordt uitgetekend over de opleidingen heen. Dit heeft volgens de commissie tot gevolg dat beleidskeuzes tot stand komen die niet altijd gedragen worden door de opleiding, en de realisatie van opleidingsspecifieke doelstellingen bemoeilijken (zie ook facet 2.1 en 2.5). Er is wel een opleidingsraad, waarvan alle personeelsleden deel uitmaken, maar uit het ZER blijkt dat deze raad slechts instaat voor de concrete implementatie van de beleidslijnen die op een hoger niveau worden beslist. De commissie is van mening dat de opleiding bottom-up te weinig eigen inbreng en impact heeft binnen het departement. De commissie vraagt de functionele autonomie van de opleiding te respecteren. Daarnaast vraagt ze dat het beleid op departementaal niveau meer rekening houdt met externe input van het werkveld, de afgestudeerden en studenten met betrekking tot de opleiding (cf. infra).

Studenten zijn vertegenwoordigd in de participatieraad; ook deze is departementaal georganiseerd. Bij het uittekenen van het beleid wordt volgens de opleiding rekening gehouden met informatie uit informele contacten met studenten, enquêtes en studietijdmetingen. De commissie is van mening dat studentenparticipatie op departementaal niveau goed wordt ondersteund door een studentencoach. Toch blijkt het moeilijk om studenten te laten participeren. Een mogelijke oplossing voor de verbetering van de studentenparticipatie is volgens de commissie om gestructureerd en geregeld contact te organiseren in grotere groepen, zoals focusgesprekken. De commissie stelt daarnaast vast dat er geen forum is om opleidingsspecifieke problemen aan te kaarten. Ze suggereert om een studentenvertegenwoordiging in de opleidingsraad op te nemen.

Het werkveld is vertegenwoordigd in de departementale raad en via werkveldcommissies. Daarnaast vindt informeel overleg plaats tijdens eindwerkevaluaties, medewerking aan opleidingsonderdelen en via contacten met stagebegeleiders. De commissie vraagt om naast deze informele contacten ook structureel contact met het werkveld te organiseren. Dit kan volgens de commissie door bijvoorbeeld afvaardiging in de opleidingsraad of door de 'dag van het werkveld' weer te organiseren. De commissie stelt vast dat de opleiding tijdens de

ontwikkeling van het opleidingsprofiel overleg heeft gepleegd met werkveldcommissies per afstudeerrichting. De commissie suggereert deze werkveldcommissies, in samenwerking met de andere opleidingen Toegepaste psychologie, te blijven samenroepen voor formeel overleg, onder andere over de implementatie van het opleidingsprofiel in het curriculum.

De commissie stelt vast dat de alumniwerking momenteel minimaal is. De opleiding stelt studieavonden open voor alumni. De commissie is echter van mening dat dit niet leidt tot structurele betrokkenheid bij het beleid van de opleiding. De opleiding geeft aan dat ze de ambitie heeft om een geactualiseerd adressenbestand aan te maken. De commissie vraagt een structurele alumniwerking op te zetten. De commissie suggereert dat het bijkomend ondersteunen van de beroepsvereniging B2TP hieraan kan bijdragen (zie ook facet 6.1).

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt de functionele autonomie van de opleiding te respecteren en bottom-up impact toe te laten.

De commissie vraagt structurele betrokkenheid van de studenten bij de interne kwaliteitszorg op het niveau van de opleiding.

De commissie vraagt structurele betrokkenheid van het werkveld bij de interne kwaliteitszorg op het niveau van de opleiding.

De commissie vraagt een structurele alumniwerking op te zetten en ondersteuning te bieden voor de verdere uitbouw van de beroepsvereniging.

Oordeel over onderwerp 5, interne kwaliteitszorg: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 5.1, evaluatie resultaten:	voldoende
facet 5.2, maatregelen tot verbetering:	voldoende
facet 5.3, betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld:	onvoldoende

De visitatiecommissie maakt een positieve afweging en stelt dat de opleiding voldoende potentieel heeft om de vastgestelde tekortkomingen te verhelpen.

De commissie stelt vast dat de huidige beleidsstructuur van de opleiding te zeer top-down georganiseerd is en te weinig ruimte laat voor de autonomie van de opleiding. Als gevolg hiervan wordt ook de opleidingsspecifieke input van alle betrokkenen te weinig mee in rekening genomen. Niettemin is de commissie van mening dat de structurele betrokkenheid van de stakeholders snel kan verbeteren. Uit de gesprekken met het werkveld blijkt bereidheid om de opleiding van input te voorzien. De commissie raadt aan deze input op te vragen en te gebruiken. De commissie heeft vertrouwen dat zowel binnen de hogeschool als het departement de ambitie leeft om de kwaliteitszorg op opleidingsniveau sterker te ontwikkelen, cf. de recente toewijzing van 10 procent VTE voor de invulling van de kwaliteitszorg binnen de opleiding. Bovendien stelt de commissie tijdens de gesprekken vast dat de opleiding duidelijke ideeën heeft over waar ze naartoe wil, en waar ze wel of niet akkoord gaat met de beslissingen genomen op departementaal niveau. De commissie vraagt de opleiding hierin meer vrijheid te geven en moedigt de opleiding aan meer vrijheid op te eisen.

Onderwerp 6 Resultaten

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordelingscriterium:

- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt tijdens de gesprekken met het werkveld, de alumni en de afgestudeerden over het algemeen waardering vast voor het niveau van de opleiding. Het werkveld geeft aan tevreden te zijn over de psychodiagnostische en sociale vaardigheden van de afgestudeerden. Wel wordt aangegeven dat de rol van dienstverlener mogelijk te weinig wordt uitgewerkt. Het werkveld blijkt minder enthousiast over de verbreding van de opleiding en vraagt meer verdieping. Ook de studenten geven aan graag meer specialistisch te worden opgeleid. De commissie is van mening dat de waaier aan keuzemogelijkheden in het laatste jaar en de verbreding van de opleiding ten koste kunnen gaan van de noodzakelijke verdieping en specialisatie die het werkveld verwacht. De commissie vraagt erover te blijven waken dat de nodige opleidingsspecifieke competenties, met name in de verkorte leerroute en in de keuzemodules die niet opleidingsspecifiek zijn, kunnen worden verworven (zie ook facet 2.1). Momenteel ziet de commissie hiervoor geen structurele ondersteuning, maar worden de competenties vooral bereikt door extra inspanningen van de OP-leden.

De commissie is van mening dat de eindwerken over het algemeen van goede kwaliteit zijn. De commissie is ook positief over de gerealiseerde producten in het kader van de eindwerken. Ze vraagt de opleiding te zoeken naar mogelijkheden om die producten te valoriseren in functie van maatschappelijke dienstverlening en praktijkgericht onderzoek.

De derdejaarsverantwoordelijken organiseren in de loop van het voorjaar een informatiesessie over afstuderen, beroepsmogelijkheden en mogelijkheden voor vervolgstudies voor alle derdejaarsstudenten. Tijdens deze informatiesessie worden ook tips meegegeven over solliciteren, en krijgen studenten informatie over de beroepsvereniging en de alumniwerking. De commissie vraagt meer aandacht voor uitstroombegeleiding, want de studenten maken volgens de commissie niet optimaal gebruik van dit aanbod.

Uit de alumnibevraging blijkt dat tot 2007 ongeveer de helft van de afgestudeerden werk vond binnen de vier maanden. In 2007 en 2008 bleef meer dan een kwart werkzoekend. De commissie vraagt deze cijfers op te volgen en indien nodig na te gaan waardoor studenten langer werkzoekend blijven.

Uit de gesprekken met de studenten blijkt dat de profilering van het diploma niet voor alle potentiële werkgevers duidelijk is. De commissie is van mening dat een sterke beroepsvereniging een rol kan spelen in de verdere bekendmaking van het specifieke profiel van de Bachelor Toegepaste psychologie. De commissie suggereert om met de andere professionele bacheloropleidingen Toegepaste psychologie te blijven investeren in de organisatie van de beroepsvereniging, ter ondersteuning van de profilering van het diploma.

Uit de alumnibevraging blijkt verder dat meer dan 30 procent van de studenten verder studeert. De opleiding heeft een samenwerkingsakkoord met de masteropleiding in de Psychologie aan de K.U.Leuven afgesloten. De studenten kunnen in hun derde bachelorjaar een voortraject opnemen ter voorbereiding op het schakeljaar Psychologie aan de K.U.Leuven.

De commissie stelt vast dat de opleiding een aantal initiatieven neemt omtrent internationalisering. De opleiding slaagt erin om de studenten in ieder jaar van het modeltraject een internationale ervaring te laten opdoen (zie ook facet 2.1). De commissie is echter van mening dat, gezien de visie van de hogeschool, de resultaten van de opleiding in het kader van internationalisering@home nog mogen verhogen. Ze denkt hierbij aan anderstalige literatuur en gastcolleges. Daarnaast blijft de studenten- en docentenmobiliteit eerder beperkt. Het aantal inkomende en uitgaande studenten stijgt al een aantal jaar, maar blijft volgens de commissie aan de lage kant. Jaarlijks zijn er tussen de vijf en de tien uitgaande OP-leden, maar dit blijft vooral beperkt tot de voorbereiding van ICAP, IWW of de studiereis. De commissie is wel positief over het redelijk hoog aantal inkomende OP-leden dat uitgenodigd wordt om workshops of gastcolleges te geven.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt erover te blijven waken dat de nodige opleidingsspecifieke competenties, met name in de verkorte leerroute en in de keuzemodules die niet opleidingsspecifiek zijn, kunnen worden verworven.

De commissie suggereert om met de andere professionele bacheloropleidingen Toegepaste psychologie te investeren in de organisatie van de beroepsvereniging ter ondersteuning van de profilering van het diploma.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordelingscriteria:

- Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.
- Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vlaanderen heeft geen traditie in het verzamelen van slaagcijfers per studiegebied en/of opleiding over de jaren heen. Uit ervaring blijkt dat de globale slaagcijfers voor generatiestudenten op Vlaams niveau tussen 45 en 50 procent liggen. Noch de evolutie over de jaren heen, noch de situatie per opleiding of studiegebied wordt opgevolgd. Daardoor kan de opleiding geen streefcijfers formuleren in vergelijking met relevante andere opleidingen.

Op hogeschoolniveau is overeengekomen om geen streefcijfers te formuleren. De opleiding houdt wel de slaagcijfers, de doorstroomanalyse en de drop-outs bij. In het eerste jaar slaagt ongeveer de helft van alle ingeschreven studenten. Van alle studenten die effectief deelnemen aan de examens slaagt tussen 60 en 75 procent. In de volgende jaren slaagt tussen 80 en 95 procent. De slaagcijfers worden vergeleken met andere opleidingen binnen het departement. Het rendement van de opleiding is volgens de commissie redelijk hoog, mede het hoge aantal TSO-studenten dat zich inschrijft in rekening genomen. De commissie stelt echter vast dat de slaagcijfers binnen het afstandsonderwijs zeer laag zijn.

Van alle studenten die slagen, doet gemiddeld 77 procent dit binnen de drie jaar. Gemiddeld 18 procent van de studenten doet er een jaar langer over. De commissie is hierover positief, zeker gezien het aanzienlijke aantal TSO studenten. Uit het ZER blijkt verder dat gemiddeld genomen 24 procent van de studenten uitvalt. Binnen het afstandsonderwijs haakt ongeveer de helft af in het eerste jaar.

De commissie stelt vast dat er geen systematisch onderzoek gebeurt naar de redenen voor drop-out. De opleiding organiseert wel een vrijblijvende bevraging. Hieruit blijkt dat de voornaamste redenen voor drop-out een

verkeerde keuze, te moeilijke leerstof, persoonlijke redenen en slechte resultaten zijn. Uit de gesprekken met de studenten blijkt dat de veelheid aan opleidingsonderdelen en examens, alsook het grote aandeel gemeenschappelijke opleidingsonderdelen kan demotiveren. De commissie vraagt gedifferentieerd onderzoek naar uitval en doorstroom, onder meer in functie van vooropleiding, ook binnen TSO en ASO.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt maatregelen te nemen om het rendement binnen het afstandsonderwijs te verhogen. De commissie vraagt een gedifferentieerd onderzoek naar uitval en doorstroom, onder meer in functie van vooropleiding.

Oordeel over onderwerp 6, resultaten: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 6.1, gerealiseerd niveau:	goed
facet 6.2, onderwijsrendement:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Globaal oordeel

De visitatiecommissie baseerde haar oordeel en motivering op de volgende bronnen:

- het zelfevaluatierapport van de opleiding en de bijhorende bijlagen,
- het actualisatierapport,
- de gevoerde gesprekken met de betrokkenen,
- de documenten ter inzage tijdens het bezoek,
- de opgevraagde documenten,
- de reactie van de opleiding op het opleidingsrapport.

De commissie is van mening dat het ZER bij momenten omfloerst en vaag de stand van zaken beschrijft. Daarnaast ontbreekt bij momenten een doorgedreven analyse tot op het niveau van de opleiding zelf.

Op basis van de oordelen over:

onderwerp 1, niveau en oriëntatie:	voldoende
onderwerp 2, programma:	voldoende
onderwerp 3, personeel:	voldoende
onderwerp 4, voorzieningen:	voldoende
onderwerp 5, interne kwaliteitszorg:	voldoende
onderwerp 6, resultaten:	voldoende

is de commissie van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen in de opleiding aanwezig zijn.

In haar reactie op het opleidingsrapport eerste terugmelding bezorgde de opleiding voor een aanbeveling ter verbetering opgenomen in dit rapport een verbetering die gepland staat na het bezoek:

Onderwerp 2:

In de periode van het bezoek van de commissie was net de fase van de programmahervorming van het 1^e jaar afgerond. Dit programma wordt nu geïmplementeerd en op het einde van dit academiejaar geëvalueerd. Op dit moment werkt de opleiding verder aan de hervorming van de volgende jaren in het programma. Dit gebeurt via werkgroepen van OP-leden met expertise in verschillende domeinen, via een klankbordgroep van studenten en via een bevraging van het werkveld op de 'dag van werkbegeleider'.

Overzichtstabel van de oordelen

	score facet	score onderwerp
Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding		voldoende
Facet 1.1: Niveau en oriëntatie	goed	
Facet 1.2: Domeinspecifieke eisen	voldoende	
Onderwerp 2: Programma		voldoende
Facet 2.1: Relatie doelstelling en inhoud	voldoende	
Facet 2.2: Eisen professionele gerichtheid	voldoende	
Facet 2.3: Samenhang	onvoldoende	
Facet 2.4: Studieomvang	oké	
Facet 2.5: Studielast	voldoende	
Facet 2.6: Afstemming vormgeving en inhoud	goed	
Facet 2.7: Beoordeling en toetsing	goed	
Facet 2.8: Masterproef	niet van toepassing	
Facet 2.9: Toelatingsvoorwaarden	goed	
Onderwerp 3: Inzet van personeel		voldoende
Facet 3.1: Kwaliteit personeel	voldoende	
Facet 3.2: Eisen professionele gerichtheid	voldoende	
Facet 3.3: Kwantiteit personeel	goed	
Onderwerp 4: Voorzieningen		voldoende
Facet 4.1: Materiële voorzieningen	goed	
Facet 4.2: Studiebegeleiding	voldoende	
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg		voldoende
Facet 5.1: Evaluatie resultaten	voldoende	
Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering	voldoende	
Facet 5.3: Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	onvoldoende	
Onderwerp 6: Resultaten		voldoende
Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	goed	
Facet 6.2: Onderwijsrendement	voldoende	

De oordelen zijn van toepassing voor:

KATHO Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen

- professioneel gerichte bacheloropleiding Toegepaste psychologie
 - Arbeids- en organisatiepsychologie (A&O)
 - Schoolpsychologie en pedagogische psychologie (SPP)
 - Klinische psychologie (KLP)

Hoofdstuk 3 Lessius Antwerpen

Algemene toelichting bij de professioneel gerichte bacheloropleiding Toegepaste psychologie aan de Lessius Antwerpen

In het academiejaar 2010-2011 zijn de Lessius Hogeschool in Antwerpen en de Katholieke Hogeschool Mechelen gefusioneerd tot de Lessius Hogeschool. De hogeschool maakt deel uit van de Associatie K.U.Leuven. Binnen Lessius wordt een onderverdeling gemaakt in Lessius Mechelen, met vier campussen in Mechelen en één campus in Sint-Katelijne-Waver (Campus De Nayer), en Lessius Antwerpen, met drie campussen in Antwerpen. Lessius biedt negentien academische opleidingen, aan gegroepeerd in drie departementen: Handelswetenschappen, Toegepaste taalkunde en Industriële wetenschappen. Daarnaast biedt Lessius zeventien professionele bacheloropleidingen en vijf bachelor-na-bacheloropleidingen aan, gegroepeerd in vier groepen: Bedrijf & communicatie, Design & technologie, Onderwijs & vorming en Gezondheid & welzijn.

De opleiding Bachelor in de Toegepaste psychologie behoort tot de groep Gezondheid & welzijn, aangeboden binnen Lessius Antwerpen op de campus Sanderus. De opleiding is in 1952 ontstaan onder impuls van prof. dr. Kriekemans, oorspronkelijk onder de naam Psycho-pedagogisch assistent. In 1994 werd de opleiding een optie van Sociaal werk, met een eigen diploma, namelijk 'gegradueerde Assistent in de Psychologie'. Naar aanleiding van het Onderwijsdecreet van 4 april 2003 werd de opleiding 'gegradueerde Assistent in de Psychologie' omgevormd tot Bachelor in de Toegepaste psychologie. Samen met de omvorming werd gestart met de uitbouw van drie afstudeerrichtingen: Arbeids- en organisatiepsychologie (A&O), Klinische psychologie (KLP) en School- en pedagogische psychologie (SPP). In het academiejaar 2010-2011 zijn in totaal 1243 studenten ingeschreven.

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de professioneel gerichte bachelor

Beoordelingscriteria:

De opleidingsdoelstellingen zijn er op gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken en een ingesteldheid tot levenslang leren;
- het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk;
- het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Het oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De hogeschool heeft als visie om via competentiegericht en studentgecentreerd onderwijs studenten voor te bereiden op een optimaal en zelfstandig functioneren in een internationale context. De opleiding sluit zich hierbij aan, en streeft er naar eigen zeggen naar 'doeners' af te leveren, die zich in hun handelen laten leiden door wetenschappelijke inzichten (cf. *scientist practitioners*).

De opleiding heeft samen met de twee andere opleidingen Toegepaste psychologie in Vlaanderen een opleidingsprofiel opgesteld dat de beroepsspecifieke competenties bevat (zie facet 1.2). De commissie stelt vast dat de opleidingen de doelstellingen hebben afgetoetst met het decreet en dat ze ermee in overeenstemming zijn. De algemene en de algemeen beroepsgerichte competenties uit het decreet zijn door de opleidingen vertaald en gespecificeerd naar de afgestudeerde Bachelor Toegepaste psychologie.

Het opleidingsprofiel wordt opgedeeld in acht rollen. De acht rollen passen binnen een systeemtheoretisch model met daarin vier subsystemen: de beroepsbeoefenaar zelf, de cliënt, het team en de samenleving. De drie opleidingen beschrijven twee kernrollen: de psychodiagnosticus en de psychologische dienstverlener. Deze kernrollen zijn volgens de opleidingen onlosmakelijk met elkaar verbonden en beïnvloeden elkaar wederzijds, maar kunnen niettemin van elkaar onderscheiden worden. Daarnaast beschrijven de drie opleidingen vier rollen die volledig binnen een subsysteem vallen: de reflector binnen het subsysteem beroepsbeoefenaar, de professioneel teamspeler binnen het team, de trainer-coach binnen de cliënt en de interculturele actor binnen de samenleving. Tot slot beschrijven de opleidingen de preventieactor en de organisator-communicator, die zich op de grensgebieden van respectievelijk cliënt-samenleving en beroepsuitoefenaar-team bevinden. Per rol hebben de opleidingen een aantal competenties omschreven. De competenties worden door de opleiding geoperationaliseerd met gedragsindicatoren. Iedere rol dient volgens de opleiding representatief te zijn voor de taakgebieden die zij omvat en moet de breedte, diepte en profilering van de opleiding weergeven. De commissie is positief over de aandacht van de opleiding voor competentiegericht leren. De commissie is van mening dat de opleiding in haar competentieprofiel een adequaat niveau nastreeft en de juiste professionele oriëntatie heeft.

De commissie waardeert het dat de opleidingen de gedragsindicatoren van het competentieprofiel hebben vergeleken met de vijf Dublindescriptoren. De opleidingen kwamen hierbij tot de vaststelling dat de gedragsindicatoren vooral passen binnen de descriptoren 'toepassen van kennis en inzicht', 'oordeelsvorming' en

‘communicatie’, en in mindere mate binnen de descriptor ‘kennis en inzicht’ en ‘leervaardigheden’. De commissie waardeert de vergelijking met de Dublin-descriptors, maar stelt vast dat de argumenten voor de verschillpunten en de eventuele gevolgen van de vergelijking niet worden toegelicht. Ze suggereert verdere analyses uit te voeren en conclusies te formuleren in verder overleg over het opleidingsprofiel.

Het werkveld geeft volgens de opleiding aan te zoeken naar een generiek opgeleide medewerker met een breed referentiekader die flexibel kan worden ingezet en kan meegroeien met een organisatie. De commissie vraagt niettemin oog te hebben voor de profilering van de professionele Bachelor Toegepaste psychologie ten opzichte van aanverwante opleidingen.

De opleiding benadrukt de unieke combinatie van directe inzetbaarheid en inzicht in de wetenschappelijke onderbouwing van het domein. Tijdens de gesprekken stelt de commissie echter vast dat de opleiding de ambitie heeft om sterk in te zetten op (toegepast) onderzoek. De commissie vraagt hierbij niet de aandacht voor de professionele gerichtheid en hun streven om ‘doeners’ af te leveren, uit het oog te verliezen. Een aandachtspunt dat ook tijdens de vorige visitatie al aan bod kwam. De commissie vraagt de opleiding om de professionele gerichtheid, waarmee ze zich onderscheidt van de masteropleiding Psychologie, duidelijker te profileren (zie ook facet 6.1).

De internationale component zit volgens de commissie enigszins in de rol van interculturele actor, die rekening moet houden met diverse culturen en maatschappelijke achtergronden. Ook in de algemene beroepsgerichte competenties wordt het competentiedomein ‘teamgericht kunnen werken’ door de opleiding ingevuld als ‘met anderen in een internationale, multiculturele en/of multidisciplinaire beroepsomgeving kunnen samenwerken’. Concreet is het volgens de opleiding de bedoeling dat alle studenten op een of andere manier in contact komen met de internationale context van het beroep. Ze wil zo de kennis en ervaring over de manier waarop psychologie in de verschillende Europese landen wordt benaderd, verhogen en studenten beter inzetbaar maken op de internationale arbeidsmarkt. De commissie is positief over de ambities van de opleiding betreffende internationalisering. Ze suggereert deze ambities nog explicieter in het opleidingsprofiel te vertalen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt de specifieke profilering van de professioneel gerichte bacheloropleiding, onder andere ten opzichte van de masteropleiding Psychologie, te blijven bewaken.

De commissie suggereert de ambities op het vlak van internationalisering nog explicieter in het opleidingsprofiel te vertalen

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

Beoordelingscriteria:

- De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, ingeval van gereglementeerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake.
- Voor professioneel gerichte bacheloropleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Zoals al vermeld in facet 1.1 is het competentieprofiel tot stand gekomen in overleg met de andere opleidingen Toegepaste psychologie in Vlaanderen. Het Vlaams Overleg Toegepaste Psychologie (VOTP) koos volgens de opleiding voor een associatieoverstijgend gemeenschappelijk opleidingsprofiel om vijf redenen: de doelgerichtheid vergroten, de herkenbaarheid vergroten, als uiting van kwaliteitszorg, als uitgangspunt voor schakelprogramma's en als vertrekpunt voor internationale samenwerking. De commissie waardeert het dat het opleidingsprofiel via gezamenlijk overleg tot stand is gekomen.

De werkgroep, samengesteld uit vertegenwoordigers van de drie opleidingen Toegepaste psychologie in Vlaanderen en van de beroepsvereniging, heeft de volgende bronnen geraadpleegd: de handleiding voor het ontwerpen van een algemeen opleidingsprofiel (geschreven in opdracht van de stuurgroep Onderwijs van de Associatie K.U.Leuven), het beroepsprofiel en opleidingsprofiel van de VLOR, het profiel van de professionele Bachelor in de Toegepaste psychologie (Lessius en KATHO) en het onderzoeksrapport 'competentieprofielen' (Howest) zoals tot stand gekomen bij de bamahervorming, de internationale richtlijnen voor het gebruik van tests, het *European Diploma in Psychology*, de competentieprofielen Nederlandse hogescholen en de opleidingsprofielen van aanverwante sociaal-agogische opleidingen. Verder onderschrijft de werkgroep de deontologische code voor psychologen, zoals opgesteld door de commissie Ethiek en deontologie van de Belgische Federatie van Psychologen.

De werkgroep heeft de acht rollen omschreven, onder andere op basis van het vacatureonderzoek en de alumnibevraging. Vervolgens werd de relevantie van de acht rollen met competenties en gedragsindicatoren afgetoetst bij medewerkers en de werkveldcommissie van de drie opleidingen. Het opleidingsprofiel is getoetst aan de onderzoeksopdrachten en de maatschappelijke dienstverlening binnen de drie hogescholen. Momenteel loopt de implementatiefase, waarbij iedere hogeschool autonoom onderwijskundige invulling kan geven aan het gezamenlijk opgestelde opleidingsprofiel. De commissie vraagt ook tijdens de implementatiefase geregeld overleg met de andere opleidingen Toegepaste psychologie te organiseren, met als doel het opleidingsprofiel 'levend' te houden en de mogelijkheid tot aanpassing aan te moedigen.

De commissie is van mening dat de 42 vooropgestelde competenties een te ambitieus opleidingsprofiel vormen. Ook het werkveld beschouwt tijdens de gesprekken met de commissie het totaal aan competenties als onrealistisch. Het vraagt te waken over de hanteerbaarheid van en de veelheid aan competenties. De commissie is daarnaast van mening dat de rollen reflector, intercultureel actor en professioneel teamspeler weliswaar belangrijke competenties omvatten voor de professionele Bachelor Toegepaste psychologie, maar niet noodzakelijk als beroepsspecifieke rollen hoeven te worden omschreven. Uit eigen analyse van de opleiding bleek inderdaad dat een aantal rollen niet naar afzonderlijke factoren verwijst. Toch behoudt de opleiding naar eigen zeggen graag de explicitering van alle acht rollen, omwille van de zichtbaarheid en de houvast die ermee zou worden geboden. De opleiding benadrukt dat niet in alle opleidingsonderdelen en afstudeerrichtingen alle rollen in dezelfde mate aan bod hoeven te komen. De commissie is echter van mening dat niet duidelijk beschreven staat tot op welke hoogte bepaalde competenties aanwezig moeten zijn binnen bepaalde opleidingsonderdelen. Zo is het volgens de commissie mogelijk dat, door een samenloop van omstandigheden, een student kan afstuderen zonder voldoende ervaring in een van beide kernrollen (zie facet 2.2). De commissie vraagt te expliciteren welke competenties minimaal tot op welke hoogte beheerst moeten worden om het diploma te kunnen behalen. Daarnaast vraagt ze kritisch na te denken over de rollen in combinatie met de 42 competenties. Ze vraagt de opleiding om in vervolgoverleg met de twee andere opleidingen Toegepaste psychologie, en in afstemming met en openheid voor het werkveld, na te gaan of het opleidingsprofiel vereenvoudigd kan worden.

De opleiding informeert de studenten over de doelstellingen in de informatiebrochure, tijdens infodagen en tijdens introductiedagen. Elk OP-lid licht bij de start van een opleidingsonderdeel de specifieke bijdrage van het opleidingsonderdeel aan het opleidingsprofiel toe. De commissie stelt vast dat het opleidingsprofiel wordt uitgedragen door de opleiding over de verschillende jaren heen, van bij de eerste kennismaking tot en met de stagebeoordelingen. Hoewel het volgens de stagebegeleiders aanvankelijk nogal ingewikkeld overkomt, neemt

de bruikbaarheid van het opleidingsprofiel toe naarmate men het leert kennen. Toch blijken de studenten niet voldoende op de hoogte van alle rollen en hun invulling. De competenties zelf blijken voor de meeste studenten duidelijker, mogelijk omdat ze concreter zijn. De commissie is van mening dat de ambitie om alle competenties in rollen te willen steken, soms artificieel is. Studenten geven ook aan dat sommige competenties elkaar overlappen. De commissie vraagt meer inspanningen te doen om het opleidingsprofiel bekend te maken bij de studenten.

De opleiding biedt drie afstudeerrichtingen aan: School- en pedagogische psychologie, Arbeids- en organisatiepsychologie en Klinische psychologie. Het blijft de commissie echter onduidelijk hoe de domeinspecifieke competenties geformuleerd in de acht rollen zich precies verhouden tot de drie afstudeerrichtingen die de opleiding aanbiedt. De commissie suggereert het verschillend aandeel en niveau van beheersing van de competenties en rollen in de drie afstudeerrichtingen te expliciteren.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt de opleiding om in vervolgoverleg met de twee andere opleidingen, en in afstemming met en openheid voor het werkveld, na te gaan of het opleidingsprofiel vereenvoudigd kan worden.

De commissie vraagt meer inspanningen te doen om het opleidingsprofiel ruimer bekend te maken onder de studenten.

Oordeel over onderwerp 1, doelstellingen van de opleiding: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 1.1, niveau en oriëntatie:	goed
facet 1.2, domeinspecifieke eisen:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordelingscriteria:

- Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.
- De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.
- De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding heeft haar doelstellingen geconcretiseerd in een competentiematrix. Dit laat toe het verband tussen de rollen, de competenties, en de verschillende opleidingsonderdelen en de evaluatie ervan na te gaan. De commissie stelt vast dat de competentiematrix tot stand kwam in samenspraak met het OP. Per opleidingsonderdeel staat aangegeven welke competentie en welk competentieniveau wordt nagestreefd, en of het een van de kerncompetenties betreft. De commissie meent dat de opleiding uitgebreid werk heeft gemaakt van een competentiematrix, maar mist een systematische benadering bij het invullen van de competenties per opleidingsonderdeel. Sommige competenties komen in elk opleidingsonderdeel aan bod, terwijl andere slechts summier aan bod komen. Daarnaast lijken de opgesomde competenties voor de opleiding(sonderdelen) vooral een beschrijving van het bestaande programma, eerder dan dat het programma wordt gestuurd vanuit de competentiematrix. Uit de gesprekken met de opleiding blijkt dat momenteel de competentiematrix wordt geëvalueerd en dat al kleine stappen worden ondernomen om het programma aan te passen in functie van het opleidingsprofiel. De commissie moedigt de opleiding aan om de bestaande competentiematrix grondig te evalueren en indien nodig aan te passen vanuit een gezamenlijk overeengekomen visie, om dan vanuit deze aangepaste competentiematrix het programma bij te sturen. Concreet vraagt de commissie de curriculumhervorming in functie van het opleidingsprofiel te laten vertrekken en niet omgekeerd.

Uit het ZER blijkt dat het programma is verdeeld in zes periodes. In iedere periode komen drie leerlijnen aan bod: de kennisleerlijn, de vaardigheidsleerlijn en de integratieleerlijn. Binnen de kennisleerlijn komt volgens de opleiding kennis aan bod die het beroepshandelen moet ondersteunen. In de eerste periodes worden basale opleidingsonderdelen als sociale psychologie, gedragsneurowetenschappen, algemene psychologie, pedagogie, persoonlijkheidspsychologie, ontwikkelingspsychologie en sociologische & interculturele psychologie aangeboden. In daaropvolgende periodes worden inleidende opleidingsonderdelen per afstudeerrichting aangeboden. Naast recht en gezondheidspsychologie kunnen studenten keuzeopleidingsonderdelen opnemen. In de laatste twee periodes worden specialisatieopleidingsonderdelen per afstudeerrichting aangeboden, alsook religie, zingeving en levensbeschouwing.

Binnen de vaardigheidsleerlijn komen statistiek, psychodiagnostiek en gesprekstechnieken herhaaldelijk en steeds meer verdiepend aan bod.

Binnen de integratieleerlijn komen opleidingsonderdelen als werkvelden, practica, geïntegreerd werkcollege, stages en de bachelorproef aan bod, waarin kennis en vaardigheden op een steeds meer gespecialiseerd niveau geïntegreerd worden.

De commissie is van mening dat het programma over het algemeen toelaat de vooropgestelde competenties te bereiken. Door de complexe doelstellingen is het volgens de commissie echter niet eenvoudig om dit in een

driejarig programma te realiseren. Ze stelt bijvoorbeeld vast dat de rol van psychodiagnosticus sterk is uitgebouwd, maar dat de tweede kernrol, psychologisch dienstverlener, meer aandacht verdient. Uit de gesprekken blijkt verder dat meer aandacht moet geschonken worden aan gesprekstechnieken, met bijzondere aandacht voor gesprekstechnieken specifiek gericht op kinderen en kleuters.

De commissie is positief over de disciplineoverschrijdende elementen die aan bod komen in het programma, zoals pedagogiek, sociologie en recht. De commissie stelt anderzijds vast dat een aantal typisch psychologische opleidingsonderdelen grotendeels gezamenlijk met andere opleidingen wordt aangeboden, bijvoorbeeld ontwikkelingspsychologie samen met de logopedieopleiding, waardoor de vakinhoud mogelijk te weinig specifiek is. De commissie vraagt voldoende te investeren om de basisopleidingsonderdelen ten minste gedeeltelijk op opleidingsniveau aan te bieden, zodat voldoende aandacht blijft bestaan voor de specifieke invalshoeken eigen aan de opleiding.

De opleiding biedt drie projecten aan om de internationale dimensie in het programma aan bod te laten komen. Ten eerste organiseert de opleiding samen met andere opleidingen Toegepaste psychologie uit Vlaanderen, Nederland, Engeland en Litouwen de *International Conferences in Applied Psychology* (ICAP). Studenten krijgen de kans te participeren aan werkbezoeken, culturele activiteiten en diverse workshops. Ze verblijven in de buurt van de organiserende instelling, waardoor ze in contact komen met de psychologiestudenten uit andere landen. Ten tweede organiseert de opleiding een Engelstalig studieprogramma, het *International Programme Applied Psychology*, voor buitenlandse en eigen studenten. Tot slot worden studenten gestimuleerd een buitenlandervaring op te doen via Erasmus (Belgica), of door een stage te lopen in een ontwikkelingsland. De opleiding biedt Engelstalige keuzeopleidingsonderdelen aan voor inkomende studenten uit het buitenland, maar ook voor de eigen studenten. Verder maakt de opleiding in de Nederlandstalige opleidingsonderdelen gebruik van Engelstalige handboeken en artikels. Uit de gesprekken blijkt tevredenheid van de studenten over het aanbod omtrent internationalisering. De commissie stelt vast dat de internationale dimensie duidelijk aanwezig is.

Binnen de werkgroep Curriculum, een overlegorgaan voor de vakgroepen, leerlijncoördinatoren en OP-leden, wordt het curriculum jaarlijks geëvalueerd. Reflecties van OP-leden en stagementoren, en resultaten van bevestigingen van alle betrokkenen geven impuls tot aanpassingen aan het curriculum. Zo zijn recent enkele nieuwe opleidingsonderdelen geïntroduceerd op vraag van het werkveld. De commissie is positief over de procedures voor curriculumherziening en de betrokkenheid van het werkveld, maar vraagt hierbij ook studenten te betrekken (zie ook facet 5.3).

In het eerste bachelorjaar is er geen ruimte voor keuzeopleidingsonderdelen. De opleiding wil naar eigen zeggen een stevige basisvorming garanderen voor alle studenten. Naarmate het traject van de student vordert, neemt de keuzeruimte toe. In het tweede bachelorjaar kunnen twee keuzeopleidingsonderdelen gekozen worden uit vijf alternatieven. In het laatste jaar is er meer ruimte voor het opnemen van keuzeopleidingsonderdelen, weliswaar voor het grootste gedeelte passende binnen de gekozen afstudeerrichting. De student moet vijf keuzemodules kiezen, waarvan drie verplicht te kiezen zijn binnen de eigen afstudeerrichting.

De opleiding begeleidt de student in de keuzes die hij/zij wil maken. De commissie stelt tijdens de gesprekken echter vast dat de studenten in de praktijk niet altijd de keuzeopleidingsonderdelen van hun voorkeur kunnen opnemen. Door de sterke groei van het aantal studenten en het beperkt aantal plaatsen binnen bepaalde opleidingsonderdelen wijst de opleiding de keuzeopleidingsonderdelen, alsook de stages en onderwerpen voor de bachelorproeven, toe op basis van de resultaten op eerdere opleidingsonderdelen. Als gevolg hiervan hebben studenten in het modeltraject niet alleen voordeel bij de toewijzing van de keuzeopleidingsonderdelen, maar ook bij het toewijzen van de stageplaatsen en de onderwerpen voor de bachelorproeven. De opleiding geeft tijdens de gesprekken aan de hardwerkende student te willen belonen. De commissie is echter van mening dat iedereen de mogelijkheid moet krijgen om de keuzevakken te volgen die aansluiten bij de eigen interesses. Indien een bepaalde werkvorm niet langer hanteerbaar is door de grote interesse, moet de opleiding volgens de commissie andere oplossingen uitwerken, zoals het ontdebellen van het studentenaantal. De opleiding heeft recent een werkgroep Keuzeprocesbegeleiding opgericht met de opdracht een alternatief voorstel uit te werken, ter

goedkeuring door de werkgroep Curriculum. De commissie vraagt dat de studieresultaten in geen geval een criterium zouden zijn voor de toewijzing van keuzevakken, stageplaatsen of bachelorproef onderwerpen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie moedigt de opleiding aan om de bestaande competentiematrix grondig te evalueren en, indien nodig aan te passen, vanuit een gezamenlijk overeengekomen visie, om dan vanuit deze aangepaste competentiematrix het programma bij te sturen.

De commissie vraagt het aandeel van de kernrol dienstverlener binnen het programma te blijven bewaken.

De commissie vraagt dat de studieresultaten in geen geval een criterium zouden zijn voor de toewijzing van keuzevakken, stageplaatsen of bachelorproef onderwerpen.

Facet 2.2 Eisen professionele gerichtheid van het programma

Beoordelingscriteria:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, de kunstpraktijk en/of (toegepast) onderzoek.
- Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/de discipline.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het praktijkaspect binnen de opleiding zou vooral aan bod moeten komen in de vaardigheidsleerlijn en de integratieleerlijn. De vaardigheidsleerlijn is gericht op het oefenen en toepassen van technieken en methoden die volgens de opleiding aan de basis liggen van de psychologische beroepsuitoefening. In de integratieleerlijn, waartoe opleidingsonderdelen als geïntegreerd werkcollege en werkvelden behoren, leert de student kennismaken met de verschillende werkvelden en de rol die de Bachelor Toegepaste psychologie hierin kan opnemen. De commissie is positief over de onderverdeling in leerlijnen, die volgens haar verduidelijkt waar de praktijk in het programma aan bod komt, hoewel ze meent dat soms soepel wordt omgesprongen met het begrip 'vaardigheden'. Zo benadrukt de opleiding dat binnen opleidingsonderdelen die binnen de kennisleerlijn vallen, ook praktijkaspecten aan bod komen. Volgens de commissie geldt dit echter zeker ook vice versa voor de vaardigheidsleerlijn, waarbij kennis wordt aangeboden, cf. statistiek.

Daarnaast is de commissie van mening dat een aantal competenties dat momenteel in het programma aan bod komt, ver staat van de doelstellingen die opgelegd worden aan een professionele bacheloropleiding. Ze denkt hierbij aan de inbedding van wetenschap binnen het onderwijs. Het onderzoek waarin de studenten worden betrokken, moet volgens de commissie duidelijk toegepast onderzoek zijn, met het oog op maatschappelijke dienstverlening. Bijkomend mag de aandacht voor (toegepast) onderzoek en voor een gemakkelijke doorstroming naar andere (academische) opleidingen volgens de commissie niet ten koste gaan van professionele gerichtheid. Ze vraagt om het praktijkaspect meer aan bod te laten komen binnen de opleiding.

De opleiding hecht naar eigen zeggen veel belang aan werkplekervaringen. De studenten nemen deel aan twee stages die aansluiten bij hun afstudeerrichting, maar bij voorkeur plaatsvinden in een ander werkveld. Stage 1 is volgens de opleiding een beroepsvoorbereidende stage, waarbij de student een eerste keer de theoretische

kennis en vaardigheden toetst aan de praktijk. Deze stage staat geprogrammeerd in de tweede helft van het tweede jaar en omvat twaalf studiepunten, wat overeenkomt met acht weken. De opleiding eindigt met stage 2, die de opleiding een 'beroepsopleidende stage' noemt. Het is de bedoeling dat de student tijdens deze stage kennis en vaardigheden integreert tot op het niveau van de beginnende beroepsbeoefenaar. De stage omvat achttien studiepunten, wat overeenkomt met een stageduur van dertien weken. De commissie waardeert het dat de studenten gestimuleerd worden om de twee stages binnen een ander werkveld te doen.

Uit de gesprekken blijkt dat de werkgroep Stage, onder leiding van de stagecoördinatoren, zich bezighoudt met de vernieuwing van het stageconcept, om de stage optimaal af te stemmen op het opleidingsprofiel. Daarnaast organiseert deze werkgroep de stages en begeleidt ze de stagementoren. De werkgroep stelt jaarlijks een geactualiseerde en aangepaste stageleidraad samen. De stageplaatsen moeten voldoen aan een aantal criteria: aansluiten bij het opleidingsprofiel, een gevarieerd takenpakket aanbieden, en deskundige en voldoende begeleiding garanderen. Studenten krijgen de kans om stage 2 in het buitenland te doen. Studenten mogen ook zelf stageplaatsen voordragen. Deze voorstellen worden volgens de opleiding grondig gescreend vooraleer ze worden goedgekeurd. De commissie waardeert de mogelijkheid dat studenten zelf stageplaatsen kunnen voorstellen.

Zoals al aangehaald in facet 2.1 keurt de opleiding de stage toe op basis van eerdere studieprestaties. Uit de gesprekken blijkt dat dit veel frustratie onder de studenten opwekt, onder meer omwille van het gebrek aan transparantie betreffende deze regeling. De commissie vraagt te zoeken naar een procedure voor stagetoekenning die geen rekening houdt met eerdere studieresultaten (cf. 2.1). Bijkomend vraagt de commissie erover te waken dat er voor elke afstudeerrichting voldoende stageplaatsen worden aangeboden.

Uit het ZER blijkt dat de student op de stageplek wordt begeleid door de stagementor, die de werkuitvoering ondersteunt en bewaakt. Op geregelde tijdstippen evalueert de mentor de stagiair. Vanuit de opleiding volgt de stagesupervisor het leerproces van de stage op. De opleiding opteert ervoor om alle OP-leden minimaal enkele stages te laten begeleiden, zodat ze voeling blijven houden met het werkveld. De commissie stelt vast dat de opleiding duidelijke richtlijnen voor de stagebegeleiding heeft geformuleerd. Er blijken wel nog verschillen per OP-lid in de implementatie van deze richtlijnen. Uit de gesprekken leidt de commissie af dat de studenten zich goed voorbereid voelen op de stage, en dat het werkveld tevreden is met de organisatie en ondersteuning van de stage door de opleiding. De commissie stelt echter vast dat het voorkomt dat een van de twee kernrollen niet of weinig aan bod komt over de twee stages heen. De commissie vraagt erover te waken dat minstens de kernrollen voldoende aan bod komen (zie ook facet 1.2).

De student sluit de opleiding af met het schrijven van een bachelorproef. De bachelorproef omvat tien studiepunten en wordt in de vorm van een wetenschappelijk artikel geschreven. De student verdedigt de bachelorproef met een openbare presentatie voor een beoordelingscommissie. De opleiding verwacht dat de student in de bachelorproef toont dat hij/zij op een zelfstandige manier bronnen kan raadplegen, mondeling en schriftelijk over onderzoek kan communiceren en kritisch kan reflecteren over eigen werk. De opleiding hecht naar eigen zeggen veel belang aan de maatschappelijke en/of theoretische relevantie en de praktijkgerichtheid van het eindwerk. De commissie vraagt om de maatschappelijke en praktijkrelevantie van het eindwerk te blijven bewaken.

De werkgroep Bachelorproef evalueert het concept en staat in voor de organisatie van de bachelorproef. De werkgroep heeft een leidraad uitgewerkt voor begeleiders en studenten, die ter beschikking staat op het digitaal leerplatform. Daarnaast volgt de werkgroep een digitaal discussieforum over de bachelorproef op.

Bij voorkeur stelt ieder OP-lid een aantal onderwerpen voor waaruit studenten kunnen kiezen. Dit garandeert dat onderwerpen voortkomen uit eigen onderzoekservaring of interesses. De commissie is positief over deze mogelijkheid, die volgens haar de betrokkenheid vergroot en de kansen op zinvolle begeleiding maximaliseert. De opleiding laat ook toe dat externen, zoals stageplaatsen, instellingen en universiteiten, of studenten zelf voorstellen doen. Het onderwerp is bij voorkeur gelinkt aan de stageplaats, maar dit is niet noodzakelijk. Elke student krijgt een promotor toegewezen ter begeleiding van alle stappen in het realisatieproces. In onderling

overleg kan een copromotor, meestal een deskundige uit het werkveld, worden toegewezen. De commissie stelt vast dat de opleiding duidelijke richtlijnen voor de begeleiding van de bachelorproef heeft geformuleerd. Er blijken wel nog verschillen per OP-lid in de implementatie van deze richtlijnen. De commissie vraagt te waken over een gelijkvormige aanpak.

De opleiding geeft aan zo veel mogelijk gespecialiseerde handboeken te gebruiken. De commissie stelt vast dat binnen de vakgroepen gewaakt wordt over de volledigheid, de coherentie en de actualiteitswaarde van de opleidingsonderdelen. De commissie meent dat de cursussen over het algemeen uitgebreid en overzichtelijk zijn.

Studenten worden volgens de opleiding waar mogelijk ingeschakeld bij maatschappelijke dienstverlening. Dit houdt het praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek in dat inspeelt op behoeften en vragen vanuit het werkveld. De commissie stelt vast dat de resultaten uit dergelijk onderzoek in zekere mate worden teruggekoppeld naar het onderwijs, onder andere via het dienstencentrum CODE. De commissie waardeert deze poging, en vraagt te blijven opvolgen hoe de indaling van deze en andere activiteiten binnen de opleiding plaatsvindt.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt om het praktijkaspect en de link met de actuele beroepspraktijk meer aan bod te laten komen binnen de opleiding.

De commissie vraagt te waken over een gelijkvormige aanpak van de begeleiding van de stage en de bachelorproef.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordelingscriterium:

- Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend opleidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het programma is opgebouwd op basis van horizontale en verticale leerlijnen. Per semester ambieert de opleiding evenwicht tussen kennis, vaardigheden en de integratie van beide. De opleiding start breed en specialiseert steeds verder binnen een van de drie afstudeerrichtingen. De commissie is positief over het inzichtelijke model met de horizontale en verticale leerlijnen, waarbinnen volgens haar voldoende aandacht is voor de samenhang.

De opleiding heeft op voorhand vastgelegd welke graad van volgtijdelijkheid per opleidingsonderdeel gehanteerd wordt. Dit gaat van opleidingsonderdelen die geen voorkennis vereisen, over opleidingsonderdelen die aansluiten op een voorgaand opleidingsonderdeel tot opleidingsonderdelen waarvoor de student geslaagd moet zijn alvorens het volgende opleidingsonderdeel kan worden opgenomen. Studenten geven tijdens de gesprekken aan dat de opleidingsonderdelen in het verleden niet altijd goed op elkaar waren afgestemd. Soms overlappen opleidingsonderdelen elkaar, waardoor de werklast sterk toenam. Volgens de opleiding is sinds het invoeren van de leerlijnen en het opzetten van formele overlegorganen, zoals de werkgroep curriculum, de bewaking van de samenhang en de volgtijdelijkheid beter gewaarborgd. Uit de gesprekken leidt de commissie af dat ook het individuele OP-lid inzicht heeft in de samenhang en volgtijdelijkheid in het programma.

Studenten die willen afwijken van het modeltraject kunnen een eigen programma samenstellen binnen de grenzen van de volgtijdelijkheid en rekening houdend met de organisatorische mogelijkheden. Voor de flexibele student levert de strikte bewaking van de volgtijdelijkheid soms problemen op. Uit de gesprekken blijkt dat het in het verleden voorkwam dat een student door het niet behalen van één opleidingsonderdeel een heel jaar verloor. De opleiding geeft aan dat ze hier recent soepeler mee omgaat. De commissie heeft begrip voor het bewaken van de volgtijdelijkheid, maar suggereert vooral goed en tijdig te informeren.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan de richtlijnen omtrent volgtijdelijkheid kritisch te hanteren, zodat de studieduur nietodeloos verlengd wordt.

Facet 2.4 Studieomvang

Beoordelingscriterium:

- De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studieomvang, bachelor: tenminste 180 studiepunten

Oordeel van de visitatiecommissie: oké

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De professioneel gerichte bacheloropleiding bestaat uit 3 studiejaar van elk 60 studiepunten. In totaal wordt dus een opleidingsprogramma georganiseerd van 180 studiepunten. De opleiding voldoet hiermee aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studieomvang van een professioneel gerichte bachelor.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.5 Studielast

Beoordelingscriteria:

- De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet.
- Het programma is studeerbaar doordat factoren, die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren zoveel mogelijk worden weggenomen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De departementale kwaliteitszorgcoördinator voert op geregelde tijdstippen studietijdmetingen uit. Sinds het academiejaar 2006-2007 gebeurt dit met behulp van Metis, waarbij achteraf gevraagd wordt een schatting te maken van de geïnvesteerde studietijd per opleidingsonderdeel. De studenten worden gevraagd om per academiejaar de studietijd voor een vijftal opleidingsonderdelen bij te houden, zodat per opleidingsonderdeel

voldoende studenten betrokken zijn bij de studietijdmeting ervan. De opleiding neemt in de berekening van de studietijd van een opleidingsonderdeel enkel de gemiddeld geïnvesteerde studietijd van de normstudenten mee. Op basis van de studietijd per opleidingsonderdeel wordt de studietijd per modeltraject berekend. De commissie waardeert de inspanningen om de studietijd in kaart te brengen.

De studietijdmetingen worden op departementaal niveau opgevolgd. Binnen het departementaal comité bespreken alle betrokken vakcoördinatoren de resultaten van de studietijdmetingen, en worden ze afgetoetst aan de richtlijnen zoals afgesproken binnen de werkgroep Studietijdmeting van de Associatie K.U.Leuven. Indien de geschatte studietijd van een opleidingsonderdeel niet meer dan vijf uur afwijkt van de begrote studietijd, bevindt het opleidingsonderdeel zich in de waarschuwingszone. Indien de geschatte studietijd meer dan vijf uur afwijkt, wordt de afwijking door de opleiding als problematisch beschouwd. De vakcoördinator analyseert in dat geval, samen met betrokken OP-leden en eventueel ondersteund door de onderwijscoördinator, de resultaten en stelt een actieplan op. De onderwijscoördinator rapporteert aan de werkgroep Curriculum, die de opvolging bewaakt.

De commissie stelt vast dat de geschatte studietijd in het academiejaar 2009-2010 systematisch en soms ook aanzienlijk onder de begrote studietijd lag. De opleiding heeft al maatregelen genomen om de studietijd te verhogen, maar nog steeds zonder de begrote studietijd te evenaren. De opleiding geeft aan dat dit deels het gevolg is van het feit dat er niet bevraagd wordt na de derde examenperiode, wat een systematische onderschatting van de reële studietijd impliceert. Uit de gesprekken met de studenten blijkt niet dat de studietijd te laag ligt. Integendeel, de studenten ervaren een redelijk hoge werkdruk en vermelden herhaaldelijk een grote piekbelasting (cf. infra).

De commissie is van mening dat het meten van de studietijd enkel via schatten achteraf onbetrouwbare resultaten kan opleveren. Ze suggereert deze methode aan te vullen met tijdschrijven en met gerichte bevestigingen tijdens focusgesprekken. Bovendien is de commissie van mening dat studenten moeten worden gewezen op het belang van de studietijdmetingen. Uit de gesprekken blijkt dat de studenten de studietijdmetingen te sterk als vrijblijvend ervaren. Recent heeft de opleiding initiatieven genomen om de studietijd op andere manieren te laten bijhouden, onder andere via een logboek. De commissie vraagt het correcte gebruik alsook het resultaat hiervan op te volgen.

De opleiding heeft de tweedejaarsstudenten in het academiejaar 2008-2009 bevraagd naar studiebelemmerende en -bevorderende factoren. Hieruit blijkt dat de studeerbaarheid over het algemeen positief wordt beoordeeld. Enkel de verdeling van de leerstof en de opdrachten over de semesters werd negatief beoordeeld. Eenzelfde kritiek kwam naar voren in een enquête naar studententevredenheid, afgenomen in het academiejaar 2007-2008. Ook tijdens de gesprekken met de studenten kwam dit pijnpunt herhaaldelijk naar voren. De werkgroep Curriculum heeft recent initiatieven genomen om de inleverdata van opdrachten beter te spreiden doorheen het jaar. Dit resulteerde in de enquête 'studententevredenheid' van het academiejaar 2009-2010 in een positievere respons betreffende de spreiding van de leeractiviteiten.

De commissie stelt vast dat de opleiding ook oog heeft voor studiebevorderende factoren. Alle studenten krijgen in het begin van het jaar een prijslijst met alle verplichte leermiddelen. Daarnaast heeft de opleiding een mooi uitgebouwd studeercentrum, waar alle verplichte en aanbevolen leermiddelen beschikbaar zijn.

De opleiding formuleert geen studiebelemmerende factoren. De commissie vraagt ook kritisch na te gaan wat de studiebelemmerende factoren zijn binnen de opleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt het correcte gebruik alsook het resultaat van de studietijdmetingen op te volgen.

De commissie vraagt erover te waken dat de gemiddelde studietijd binnen de norm valt.

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordelingscriteria:

- Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.
- De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding geeft aan te starten met sturend onderwijs om een degelijke en gelijkaardige basis te garanderen bij alle studenten. Verder in het traject neemt het aandeel aan activerende werkvormen toe. Dit stimuleert volgens de opleiding het zelfstandig kunnen verwerven van nieuwe informatie en de attitude tot levenslang leren, nodig voor een zelfstandige beroepsuitoefening.

De commissie stelt vast dat de opleiding een waaier aan werkvormen hanteert. De keuze aan werkvormen hangt gedeeltelijk af van de leerlijn en de fase in de opleiding waarin een opleidingsonderdeel gepland staat.

Binnen de kennisleerlijn wordt als werkvorm voornamelijk het hoorcollege gehanteerd, waarbij zo veel mogelijk wordt gebruikgemaakt van activerende methodieken, zoals het stellen van vragen, het geven van opdrachten en het gebruik van voorbeelden, casussen en audiovisuele demonstraties. Verder in de opleiding worden hoorcolleges aangevuld met groepswork, casusgestuurde discussies en oefeningen. Vermeldenswaardig is volgens de commissie de module 'interprofessionele samenwerking in de gezondheidszorg' (IPSIG), waarbij studenten van verschillende bacheloropleidingen binnen Sociaal werk of Gezondheidszorg in kleine groepjes interprofessioneel leren samenwerken.

Binnen de vaardigheidsleerlijn wordt aanvankelijk vooral het hoorcollege gehanteerd, aangevuld met monitoraten en oefensessies. Later komen daar nog practica en groepswork bij. Verder stelt de commissie vast dat de opleiding binnen enkele opleidingsonderdelen een tutoraatsproject organiseert, waarbij studenten elkaar begeleiden bij een aantal leeroefeningen over non-verbaal gedrag. De commissie waardeert dergelijke vormen van *peer teaching*.

Binnen de integratieleerlijn vormen practica en stages de rode draad. Tijdens de gesprekken blijkt dat de recente groei van de studentenpopulatie het gebruik van individueel gerichte werkvormen bemoeilijkt. De commissie stelt vast dat de OP-leden zich hieraan aanpassen. Ze waardeert het dat er toch nog veel arbeidintensieve werkvormen worden gehanteerd, zoals gesprekstechnieken en andere praktijkgerichte oefeningen in kleinere groepjes.

Naast handboeken en cursussen gebruikt de opleiding PowerPoint-presentaties, wetenschappelijke publicaties, handleidingen, leermateriaal op een digitale leeromgeving en audiovisueel materiaal, zoals de digitale 'jukebox'. De opleiding stimuleert de studenten naar eigen zeggen om ook zelf op zoek te gaan naar publicaties en online-informatie, onder andere door ze te leren op een gestructureerde manier opzoeken te doen via wetenschappelijke databanken.

Verder houdt iedere student van bij de start van de opleiding een portfolio bij, als reflectie-instrument. De commissie is tevreden over het ruime aanbod aan goede werkmiddelen, bijvoorbeeld de actuele testen in de testhoteek. De commissie is evenwel van mening dat er een voortgezette inspanning nodig is om het aanbod aan actuele vakspecifieke en opleidingsspecifieke handboeken verder uit te breiden (zie ook facet 4.1).

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordelingscriterium:

- Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding geeft aan veel aandacht te hebben voor competentiegericht toetsen. Uit het ZER blijkt dat de opleiding een stappenplan heeft uitgewerkt om in december 2013 te komen tot een toetsplan, waarbij de evaluatie gestuurd wordt door het recente opleidingsprofiel waarin per rol competenties zijn geformuleerd. Het is de ambitie van de opleiding dat de evaluatievormen aansluiten bij de gebruikte werkvormen en de leerlijn waartoe een opleidingsonderdeel behoort. De evaluatievorm en de scoringswijze worden bepaald door de titularis van ieder opleidingsonderdeel, en door de departementale raad bekrachtigd. Indien een opleidingsonderdeel door meerdere OP-leden wordt gegeven, werken de OP-leden in overleg een examen en beoordelingsleutel uit. Na het verbeteren van de examens is er een gezamenlijk overleg om de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid te waarborgen.

Doorheen de opleiding daalt het belang van traditionele mondelinge en schriftelijke examens die peilen naar kennis en inzicht, en stijgt het aandeel van alternatieve evaluatievormen waarin de integratie van vaardigheden en kennis en inzicht getoetst wordt. De commissie stelt vast dat de opleiding alternatieve evaluatievormen hanteert zoals paper, groepswork, casusbespreking, presentatie, permanente evaluatie, en *peer* en zelfevaluatie. De opleiding hecht naar eigen zeggen veel belang aan kritische zelfreflectie (cf. infra). De commissie stelt vast dat het OP inspanningen doet om per opleidingsonderdeel de meest geschikte evaluatievorm te hanteren. De toetsontwikkelingsgroep waakt met de werkgroep Curriculum over een goede mix van toetsvormen. De commissie vraagt de toetsontwikkelingsgroep na te gaan hoe de kwaliteitsbewaking van een afgestemd en gedragen toetsbeleid, en de implementatie ervan, systematisch kan worden opgevolgd.

De beoordeling van de stage is volgens de opleiding een procesevaluatie, waarbij de kritische zelfreflectie van de student een grote rol speelt. Om de zelfreflectie tot stand te brengen, krijgt de student het stagebeoordelingsformulier al bij de stagevoorbereiding mee. De evaluatie bestaat uit een kwalitatieve en een kwantitatieve evaluatie.

In het evaluatieformulier voor de kwalitatieve evaluatie staan de beroepsgerichte competenties en gedragsindicatoren verwoord zoals beschreven in het opleidingsprofiel. De student en de stagementor moeten per rol aangeven welke competenties aan bod komen tijdens de stage. Op de eindevaluatie is het de bedoeling dat aan de hand van het evaluatieformulier de groei en mate van beheersing van die competenties worden besproken. In stage 2 wordt het evaluatieformulier halfweg en op het einde van de stage ingevuld om de evolutie van de student op te volgen. Tijdens de gesprekken met de studenten en het werkveld wordt het document voor de kwalitatieve beoordeling als omslachtig beschreven. Niet alle rollen blijken in iedere stage goed toepasbaar, met name binnen de afstudeerrichtingen A&O en SPP. De commissie suggereert de evaluatie van de stages eenvoudiger te maken, bijvoorbeeld door de (gereduceerde) competenties te evalueren in plaats van de rollen.

De kwantitatieve beoordeling is een samengestelde beoordeling op drie aspecten: het stageverloop, de uitwerking van de casus en de stageprocedure. De stagebegeleiders geven aan dat het formulier niet erg gebruiksvriendelijk is, maar dat de toelichting door de opleiding wel de toegankelijkheid verhoogt. De commissie stelt vast dat de studenten er niet van op de hoogte zijn hoe het kwalitatieve verslag omgezet wordt naar een kwantitatieve score. Ze vraagt de opleiding transparantie omtrent het tot stand komen van de kwantitatieve beoordeling.

De beoordeling van de bachelorproef gebeurt door een beoordelingscommissie bestaande uit de promotor, eventueel de copromotor, en een interne en externe beoordelaar. Deze commissie beoordeelt het proces, de bachelorproef en de presentatie aan de hand van een aantal categorieën: werkhouding, samenwerking met de promotor, theoretische fundering, probleemstelling, methode, resultaten, conclusie en vormgeving. Uit de gesprekken blijkt dat de studenten op de hoogte zijn van deze categorieën en dat de studenten weten wat van hen verwacht wordt.

De externe beoordelaars voor de bachelorproef krijgen als hulp de generieke evaluatieniveaus en de criteria van de scores mee. Uit de gesprekken blijkt dat het voor externe beoordelaars met weinig ervaring in het beoordelen van bachelorproeven soms moeilijk is om het niveau ervan in te schatten. De commissie vraagt te waken over een voldoende mate van afstemming tussen de beoordelaars.

De studenten kunnen de nodige informatie over de evaluatie, zoals de evaluatievorm, deadline voor opdrachten, aanwezigheidsplicht bij evaluatietechnieken en dergelijke, terugvinden in de programmagids. Bij de start van een opleidingsonderdeel licht het OP-lid de relatie toe tussen de competenties die in dat opleidingsonderdeel worden nagestreefd en de evaluatie ervan. Alle studenten hebben toegang tot het examenreglement, dat wordt goedgekeurd door de academische raad, waarin zowel OP-leden als studenten vertegenwoordigd zijn. De commissie is van mening dat de opleiding een transparante programmagids heeft.

De examenroosters van de eerste en tweede examenperiode worden drie weken op voorhand bekendgemaakt via de elektronische valvas. Het examenrooster van de derde examenperiode wordt minstens een week voor de aanvang bekendgemaakt. De commissie stelt vast dat er geen structurele vorm van studenteninspraak is voorzien bij de opmaak van de roosters. Ze vraagt de opleiding om de studenten in de mogelijkheid te stellen om op voorhand, en binnen bepaalde voorwaarden, aanpassingen van het examenrooster te suggereren.

De opleiding organiseert in het eerste jaar proefexamens, zodat studenten kunnen kennismaken met de manier van evalueren.

De ombudsdienst tijdens de examenperiode is dezelfde als die doorheen het jaar. De werking van de ombudsdienst is goed gekend. Tijdens de gesprekken blijken geen problemen omtrent het functioneren van de ombudsdienst.

Na iedere evaluatie is er een nabesprekingmoment gepland waarop de studenten de kans krijgen om de evaluatie in te kijken en feedback te vragen. Door het grote aantal studenten is het niet langer mogelijk om voor iedere opdracht ook feedback te voorzien. De opleiding geeft aan te zoeken naar alternatieven om studenten steeds minstens summatieve feedback te geven. De commissie raadt aan dergelijke feedback ook als deel van het leerproces te zien en structureel ruimte te voorzien, zowel voor formatieve als summatieve feedback.

De commissie is van mening dat de examenvragen over het algemeen een adequaat niveau hebben. Hoewel een groot aandeel reproductietoetsing betreft, is er volgens de commissie voldoende ruimte voor inzichttoetsing.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt de toetsontwikkelingsgroep na te gaan hoe de kwaliteitsbewaking van een afgestemd en gedragen toetsbeleid, en de implementatie ervan, systematisch kan worden opgevolgd.

De commissie vraagt te waken over een voldoende mate van afstemming tussen de beoordelaars.

De commissie raadt aan om feedback als deel van het leerproces te zien en structureel ruimte te voorzien, zowel voor formatieve als summatieve feedback.

Facet 2.8 Masterproef

Dit facet is niet van toepassing.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

Beoordelingscriteria:

Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten bachelor:

- diploma secundair onderwijs, diploma van het hoger onderwijs van het korte type met volledig leerplan, diploma van het hoger onderwijs voor sociale promotie of een diploma of getuigschrift dat bij of krachtens een wet, decreet, Europese richtlijn of een andere internationale overeenkomst als gelijkwaardig wordt erkend;
- door het instellingsbestuur bepaalde voorwaarden voor personen die niet aan bovengenoemde voorwaarden voldoen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding hanteert de decretaal voorziene toelatingsvoorwaarden voor de bacheloropleiding.

Voor het verlenen van EVC/EVK hanteert de opleiding de reglementering van de Associatie K.U.Leuven. De commissie stelt vast dat de EVC/EVK-procedure is geconcretiseerd en omschreven in het OER. De studietrajectbegeleider helpt de geïnteresseerde student met vragen en het samenstellen van het vrijstellingsdossier. De EVC/EVK-procedure is volgens de commissie transparant.

De instroombegeleiding bestaat uit informatievoorziening via de Lessiuswebsite, de brochure van de opleiding en SID-in's waarop OP-leden de opleiding vertegenwoordigen. Daarnaast organiseert de opleiding openlesdagen waarop studenten hoorcolleges en practica kunnen bijwonen. Tijdens vijf informatiedagen verstrekt de opleiding informatie over het curriculum en het werkveld. Verder biedt het psychodiagnostisch centrum tijdens de tweejaarlijkse wetenschapsweek een interactieve workshop aan waarop abiturienten kunnen kennismaken met een aantal psychodiagnostische instrumenten. De commissie is positief over de correcte info bij instroom, onder andere over de slaagpercentages van de studenten, gedifferentieerd naargelang het voortraject.

Naast informatieverschaffing hecht de opleiding naar eigen zeggen belang aan de instroombegeleiding van de startende studenten. De opleiding organiseert twee introductiedagen met daarin bijzondere aandacht voor de kennismaking met studie- en studentenbegeleiding. De opleiding voorziet in instapcursussen en in een peter-/meterschap. Op de website biedt de opleiding zelftests aan, zoals de Lassi-test, de studieloopbaanwijzer en de zelftest 'wiskundige vaardigheden'. De zelfexploratie die hieruit voortvloeit, kan volgens de opleiding een aanknopingspunt zijn bij de ondersteuning op maat van de student. De commissie stelt echter vast dat er weinig gebruik wordt gemaakt van de zelftests. De commissie vraagt de opleiding na te gaan hoe deze zelftests meer kunnen bijdragen aan de instroombegeleiding. Daarnaast vraagt de commissie om meer rekening te houden met de diverse instroom. Ze denkt hierbij aan specifieke instroombegeleiding voor studenten uit het TSO.

Naast de voltijdse en halftijdse modeltrajecten biedt de opleiding drie trajecten aan voor studenten die een vooropleiding hebben gehad. Indien de student het diploma professionele Bachelor in Logopedie en Audiologie, Sociale en Psychiatrische verpleegkunde, Ergotherapie, Kleuteronderwijs, Lager en Secundair onderwijs of een sociale richting bezit, wordt een verkort programma van 122 studiepunten aangeboden, dat op twee jaar kan worden afgewerkt. Indien de student in het bezit is van een diploma Bachelor in Sociaal werk of in de Orthopedagogie wordt een verkort traject van 105 studiepunten aangeboden, dat op twee jaar kan worden afgewerkt. Voor de student die aan het Provinciaal Centrum Volwassenonderwijs slaagt in de CVO-opleiding Assistent in de Psychologie, wordt een aansluitingstraject aangeboden. De commissie is positief over het aanbod van de verkorte programma's, gedifferentieerd naargelang de vooropleiding.

De commissie is van mening dat de aanvragen omtrent flexibele leertrajecten omslachtig zijn. Deze studenten worden in vergelijking met de modelstudenten bovendien benadeeld bij de toewijzing van keuzeopleidingsonderdelen, stages en onderwerpen voor de bachelorproef. De commissie vraagt de opleiding er zorg voor te dragen dat het programma niet enkel gericht is op modeltrajecten, en te waken over een haalbaar en redelijk programma voor flexibele trajecten.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt de opleiding na te gaan hoe de zelftests meer kunnen bijdragen aan de instroombegeleiding.

De commissie vraagt om meer rekening te houden met en in te spelen op de diverse instroom.

De commissie vraagt de opleiding er zorg voor te dragen dat het programma meer rekening houdt met flexibele trajecten.

Oordeel over onderwerp 2, programma: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 2.1, relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma:	voldoende
facet 2.2, eisen academische gerichtheid van het programma:	goed
facet 2.3, samenhang van het programma:	goed
facet 2.4, studieomvang:	oké
facet 2.5, studielast:	voldoende
facet 2.6, afstemming tussen vormgeving en inhoud:	goed
facet 2.7, beoordeling en toetsing:	voldoende
facet 2.8, masterproef:	niet van toepassing
facet 2.9, toelatingsvoorwaarden:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 3 Inzet van het personeel

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordelingscriterium:

- Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Uit de gesprekken blijkt dat de studenten tevreden zijn over de kwaliteit en het enthousiasme van het OP. De studenten waarderen ook het laagdrempelig contact. De commissie stelt tijdens het bezoek vast dat de medewerkers zeer gemotiveerd zijn en een grote inzet vertonen. Bovendien heerst er volgens de commissie een sterk teamgevoel met grote openheid naar elkaar toe. Ondanks de hoge werkdruk (zie facet 3.3) is er weinig *turnover*, wat duidt op een algemene arbeidstevredenheid.

De opleiding hecht naar eigen zeggen belang aan een adequaat en transparant personeelsbeleid. Personeelsleden krijgen ieder jaar een takenblad waarop onderwijs- en departementale opdrachten opgelijst staan. Toekenning van de taken is gebaseerd op competenties, ervaring en interesse. Daarnaast geeft de opleiding veel vrijheid aan het eigen initiatief van medewerkers. De commissie waardeert het dat de opleiding rekening houdt met de talenten van de medewerkers.

De commissie stelt vast dat personeelsleden doorgaans een gediversifieerd takenpakket hebben. Een voorbeeld hiervan is dat alle OP-leden ook in meer of mindere mate betrokken zijn bij de begeleiding en beoordeling van de stages en de bachelorproeven. De opleiding hecht er naar eigen zeggen aan dat alle OP-leden via de stagebegeleiding voeling blijven bewaren met het werkveld. De commissie maakt hierbij de bedenking dat dit de werkdruk verhoogt (zie ook facet 3.3) en de gelegenheid om te specialiseren belemmert. Ze is van mening dat het voor de begeleiding van de studenten meer opportuun is dat OP-leden zich in zekere mate kunnen specialiseren binnen hun talenten.

Daarnaast biedt de opleiding loopbaanperspectieven. Aanstellingen zijn aanvankelijk voor een jaar en verlengbaar met een jaar. Afhankelijk van de evaluatie wordt een aanstelling gegeven van onbepaalde duur. Procedures voor benoemingen en bevorderingen zijn vastgelegd in het HOC, en vinden plaats binnen decretaal toegestane marges en de begrote personeelsomkadering. Volgens de opleiding zijn de resultaten van functionerings- en evaluatiegesprekken (cf. infra) hierbij het uitgangspunt, niet de anciënniteit. De commissie is van mening dat het beleid rond loopbaanperspectieven adequaat is.

Personeelsleden worden minstens een keer per jaar uitgenodigd voor een functioneringsgesprek. Aan de hand van het formulier 'taakinfilling' kan ieder personeelslid het gesprek voorbereiden. Ten minste om de vijf jaar organiseert de opleiding een evaluatiegesprek, waaruit een einduitspraak voortvloeit. De procedure is bepaald in het evaluatiereglement, dat tot stand kwam in het hogeschool onderhandelingscomité. De opleiding geeft aan dat ze het format ter ondersteuning van het functioneringsgesprek wil herzien, om meer ruimte te maken voor het afspreken en het opvolgen van de taakinfilling. De commissie moedigt haar aan hiervan werk te maken.

De procedure voor selectie en aanwerving van nieuwe personeelsleden bepaalt dat het departementshoofd vacatures opstelt in samenspraak met betrokken personeelsleden. Hierbij wordt volgens de opleiding rekening gehouden met de noden binnen het departement. Per vacature wordt een selectiecommissie samengesteld, bestaande uit het departementshoofd en twee tot vier betrokken personeelsleden. De raad van bestuur neemt de

uiteindelijke beslissing over de aanwerving. De commissie stelt vast dat de opleiding een sterke aantrekkingskracht heeft voor kwaliteitsvol personeel, maar hierbij weinig oog lijkt te hebben voor de diversiteit in diploma's. De commissie stelt bijvoorbeeld vast dat de opleiding de laatste jaren opvallend veel doctors heeft aangetrokken, wat volgens de commissie een risico inhoudt voor het profiel van de opleiding. Ze vraagt de opleiding om door middel van meer gerichte aanwerving de diversiteit in de profielen en de diploma's te verhogen. Ze denkt hierbij met name aan medewerkers met uitgebreide ervaring in het werkveld, in het bijzonder met een achtergrond in de A&O (zie ook facet 3.2), en medewerkers met een diploma van Bachelor in de Toegepaste psychologie.

De opleiding geeft aan veel aandacht te schenken aan het onthaal van nieuwe personeelsleden. Ieder personeelslid krijgt een onthaalmap, en wordt opgenomen in een vakgroep en in taakgerelateerde werkgroepen. De opleiding wijst bovendien een peter of meter aan. Nieuwe OP-leden kunnen voor didactische begeleiding een beroep doen op een didactische coach. Begeleiding door een coach bestaat uit lesobservaties, reflectiegesprekken, intervisie en supervisie. Tijdens de gesprekken blijkt dat de opleiding de ambitie heeft om de didactische coaching uit te breiden naar alle OP-leden. De commissie is positief over de begeleiding van nieuwe medewerkers en moedigt aan dit uit te breiden naar alle OP-leden.

Onderwijskundige professionalisering biedt de opleiding aan in de vorm van een community 'onderwijsontwikkeling' op het elektronische leerplatform. Hierop staat informatie over nascholingen en seminars die OP-leden kunnen volgen, alsook informatie over onderwijsontwikkeling. De commissie stelt vast dat de opleiding bij de aanwerving en de bevordering aandacht heeft voor de didactische kwaliteiten en de onderwijskundige prestaties. De opleiding heeft volgens de commissie ook aandacht voor didactische professionalisering doorheen de loopbaan, maar tijdens de gesprekken stelt de commissie vast dat hier weinig ruimte voor is. Ze vraagt de opleiding systematisch ruimte te scheppen binnen het takenpakket van individuele medewerkers voor didactische professionalisering.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt de opleiding om door middel van meer gerichte aanwerving de diversiteit in de profielen en de diploma's te verhogen.

De commissie vraagt de opleiding systematisch ruimte te scheppen binnen het takenpakket van individuele medewerkers voor didactische professionalisering.

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

Beoordelingscriterium:

- het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk.
- bij de daartoe in aanmerking komende opleidingen dient daarenboven voldoende personeel te beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Om actuele ervaring en kennis van de beroepspraktijk in de opleiding binnen te brengen, stimuleert de opleiding het inschakelen van gastdocenten die actief zijn in het werkveld. Ook via de stagewerking vindt volgens de opleiding een wisselwerking plaats tussen de opleiding en het werkveld waar die stages plaatsvinden. Daarnaast

wordt bij de beoordeling van de bachelorproeven ook een extern jurylid uit het werkveld betrokken. De commissie is echter van mening dat de onderwijsinbreng vanuit het werkveld en de kruisbestuiving met het beroepenveld niet overtuigend zijn. Hoewel veel OP-leden een verleden in het werkveld hebben, vraagt de commissie meer inbreng van OP-leden die naast het lesgeven ook in de praktijk staan.

Vanaf het academiejaar 2007-2008 geeft de opleiding aan één of twee OP-leden de kans om een praktijkstage te lopen binnen een relevante organisatie in het werkveld. De stage kan twee maanden tot een heel semester in beslag nemen, en input uit de stage dient te worden verwerkt naar onderwijsmateriaal toe. De commissie is positief over de praktijkstages voor de OP-leden en vraagt de verdere ondersteuning en, zo mogelijk, uitbreiding hiervan.

De commissie stelt vast dat de opleiding financiële middelen ter beschikking stelt voor de vakinhoudelijke professionalisering van het OP. Per afstudeerrichting wordt teruggekoppeld over ervaringen op congressen, studiedagen, workshops, opleidingen en praktijkstages. De opleiding organiseert jaarlijks een miniboeckenbeurs voor OP-leden, waarbij ze elkaars boeken en cursussen leren kennen en gratis kunnen verkrijgen. De commissie stelt vast dat de opleiding wel faciliteiten voor de vakinhoudelijke professionalisering ter beschikking stelt, maar dat de medewerkers door de hoge werkdruk te weinig tijd kunnen vrijmaken om hier gebruik van te maken. De commissie vraagt te waken over de ruimte per OP-lid voor vakinhoudelijke professionalisering.

De opleiding geeft bovendien ruimte en ondersteuning aan OP-leden die willen doctoreren. Het valt de commissie op dat er veel aandacht voor onderzoek is binnen de opleiding. Zes medewerkers van de opleiding zijn deeltijds betrokken bij het expertisecentrum van Lessius voor Communicatie, Ontwikkeling, Dienstverlening en Expertise (CODE). De investering in onderzoek en dienstverlening genereert volgens de opleiding ook nieuwe middelen. De commissie waardeert de sterke gerichtheid op onderzoek, onder de voorwaarde dat er hierbij voldoende aandacht is voor de toepasbaarheid ervan. Daarnaast merkt de commissie op dat het onderzoek niet in de weg mag staan van de kerntaak van de opleiding, namelijk het onderwijs.

De commissie stelt vast dat de OP-leden vooral een internationale ervaring opdoen in het kader van de voorbereiding van de internationale ervaringen voor studenten. De commissie vraagt de internationale docentenuitwisseling nog te verruimen en te versterken.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt meer aandacht voor het onderhouden van actuele en rechtstreekse ervaring van OP-leden met de beroepspraktijk.

De commissie vraagt te waken over de ruimte per OP-lid voor vakinhoudelijke professionalisering.

De commissie vraagt de internationale docentenuitwisseling nog te verruimen en te versterken.

Facet 3.3 Kwantiteit personeel

Beoordelingscriterium:

- Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Oordeel van de visitatiecommissie: onvoldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding heeft 57 OP (VTE 45,9) in dienst en 8 ATP (VTE 5,35). Daarnaast zijn 3 collega's voltijds aangesteld op projectbasis. De verhouding voltijdsen/deeltijdsen is voor OP 38/19 en voor ATP 1/7. Opvallend is dat 14 personeelsleden (VTE 9,25) gedoctoreerd hebben. Het aandeel personeelsleden met een vast contract is 28 procent; 72 procent heeft een tijdelijk contract. De opleiding beschikt over een redelijk jong en vrouwelijk medewerkerteam: 70 procent van de personeelsleden is jonger dan 40 jaar en 74 procent van de personeelsleden is vrouwelijk.

Het aantal studenten per VTE OP-lid bedraagt 23,3, wat volgens de commissie aan de hoge kant is. Uit de gesprekken met de OP-leden blijkt duidelijk dat de werkdruk momenteel te hoog is. Het personeel is volgens de commissie niet meegegroeid in verhouding met de werklast. Die extra werklast is volgens de commissie niet enkel het gevolg van de groeiende studentenpopulatie, maar wordt deels ook veroorzaakt doordat de opleiding sterk investeert in onderzoek (10 procent) en dienstverlening (6 procent), alsook de organisatie van de vele werkgroepen (15 procent, zie facet 5.3). De commissie vraagt de opleiding te bewaken dat het personeel efficiënt wordt ingezet (cf. 3.1), met voldoende aandacht voor de onderwijsopdracht en efficiënter gebruik van overleg. De commissie is daarnaast van mening dat, indien de opleiding haar ambities op het vlak van onderwijs, dienstverlening en toegepast onderzoek wil realiseren, een aanzienlijke uitbreiding van het aantal VTE noodzakelijk is.

De opleiding geeft tijdens de gesprekken aan dat ze de signalen van de OP-leden over de hoge werkdruk ernstig neemt. Ze heeft hieromtrent een werkgroep opgericht met de opdracht na te gaan hoe de *work-life balance* beter kan worden bewaakt. De opleiding heeft in de nota 'work-life balance medewerkers' een aantal initiatieven opgelijst om het welbevinden van het personeel op peil te houden: de jaarlijkse teambuildingsdag, een vrouwelijk en mannelijk vertrouwenspersoon, en toegankelijkheid voor alle medewerkers tot intranet, het bijhouden van de Outlookagenda, en de introductie van glijdende werkuren en deeltijds werk. De commissie vraagt de maatregelen die de opleiding vooropstelt ter vermindering van de werkdruk op te volgen, en indien nodig gepaste verbeteringsmaatregelen te nemen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt de opleiding na te gaan of het personeel efficiënt wordt ingezet, met voldoende aandacht voor de onderwijsopdracht.

De commissie vraagt een optimale en adequate uitbreiding van het aantal OP-leden.

De commissie vraagt de maatregelen die de opleiding vooropstelt ter vermindering van de werkdruk op te volgen en indien nodig gepaste verbeteringsmaatregelen te nemen.

Oordeel over onderwerp 3, inzet van het personeel: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 3.1, kwaliteit personeel:	goed
facet 3.2, eisen professionele gerichtheid:	voldoende
facet 3.3, kwantiteit personeel:	onvoldoende

De visitatiecommissie maakt een positieve afweging en stelt dat de opleiding voldoende potentieel heeft om de vastgestelde tekortkomingen te verhelpen.

De commissie stelt vast dat de werkdruk momenteel te hoog is. Niettemin ziet ze voldoende potentieel binnen de opleiding om hieraan te verhelpen. De signalen van personeelsleden worden ernstig genomen, en er is al een aantal initiatieven genomen om de werkdruk in kaart te brengen en te verminderen. Verder is de commissie van mening dat de opleiding op korte termijn nog een aantal maatregelen kan nemen om de werkdruk aan te pakken. Ze denkt hierbij aan het in dienst nemen van extra medewerkers, het efficiënter invullen van de functieomschrijvingen, het opzetten van een efficiëntere overlegstructuur en het aanpassen van de ambities op het vlak van onderzoek en dienstverlening aan de mogelijkheden binnen de opleiding.

Onderwerp 4 Voorzieningen

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

Beoordelingscriterium:

- De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding deelt met het departement Logopedie & audiologie de campus Sanderus. De campus beschikt over 21 lokalen: een grote aula (205 plaatsen), drie kleinere aula's (minimaal 120 plaatsen), vijftien leslokalen met maximaal 65 plaatsen en twee computerlokalen. Alle lokalen zijn voorzien van een pc met internetaansluiting, dataprojectie en dvd-installatie. Daarnaast zijn er twee observatieruimtes met *one-way screens*, vergaderruimtes en het Studeercentrum. Het Studeercentrum is een leer- en informatiecentrum voor OP-leden, studenten en afgestudeerden. Het omvat een bibliotheek met mediatheek, een testotheek, een leeszaal, werkruimtes, multimediale les- en studielokalen, ruimtes voor groepswork, een experimenteel labo, computers en audiovisueel materiaal. De studenten geven aan dat ze tevreden zijn over de faciliteiten. De commissie is positief over de (opleidingsspecifieke) voorzieningen op campus Sanderus.

De opleiding moet door het hoge aantal studenten ook gebruikmaken van lokalen op de andere campussen Carolus en Sint-Andries. Op elke campus is toegang voorzien tot draadloos internet. Op iedere campus is er een studentensecretariaat, een studentenrestaurant en ontspanningsruimtes. Op campus Sint-Andries is een studentencafé gelegen. Uit de gesprekken blijkt dat de verplaatsingen tussen de verschillende campussen als hinderlijk wordt ervaren, zowel door studenten als door OP-leden. De opleiding tracht het pendelen te beperken door alle lessen van het modeltraject per dag op één campus te programmeren. Bovendien zou de uitbreiding van de gebouwen op campus Sanderus binnenkort soelaas moeten brengen (cf. infra).

De commissie stelt vast dat de aanwezige ruimtes optimaal worden benut. Momenteel is er evenwel te weinig ruimte om alle studenten op een comfortabele manier te laten deelnemen aan onderwijsactiviteiten. Een aantal gemeenschappelijke ruimtes wordt te druk bezet, waardoor bijvoorbeeld de studeerruimte haar oorspronkelijke functie van stille studieruimte verliest. Om tegemoet te komen aan de noden van het groeiend aantal studenten, heeft de opleiding de uitbreiding en verbouwing van de gebouwen grenzend aan de campus Sanderus voorzien. De verbouwingen staan gepland voor het academiejaar 2011-2012. De commissie vraagt de opleiding na te gaan of de voorziene uitbreiding zal volstaan. Ze vraagt tijdig gepaste maatregelen te nemen.

Studenten en OP-leden hebben ook van thuis uit toegang tot de digitale leeromgeving Toledo, waarop een ruim aanbod van leer- en toetsmiddelen ter beschikking wordt gesteld. Vanaf het academiejaar 2005-2006 is de toetsomgeving Perception opgenomen binnen Toledo. De commissie is positief over het gebruik van het elektronisch leerplatform.

De bibliotheek wordt gecoördineerd door de werkgroep Bibliotheek. De bibliotheek kan jaarlijks 55.000 euro besteden. OP-leden kunnen hiervoor aankoopsuggesties doen. Alle verplichte en aanbevolen leermiddelen zijn ter beschikking in de bibliotheek. Via het LIBIS-systeem kunnen de studenten leermiddelen van andere hogescholen en universiteiten raadplegen en uitleenen. De commissie is van mening dat er een voortgezette inspanning nodig is om het aanbod aan actuele vakspecifieke en opleidingsspecifieke handboeken verder uit te breiden. Ze moedigt de OP-leden aan gebruik te maken van de mogelijkheid om aankoopsuggesties te doen aan de bibliothecaris.

De testotheek speelt in deze opleiding een belangrijke rol. Ze is een onderdeel van het Psychodiagnostisch Centrum, dat instaat voor toegepast wetenschappelijk onderzoek en dienstverlening met betrekking tot de psychodiagnostiek. De opleiding streeft ernaar in de testotheek zo veel en zo actueel mogelijk materiaal ter beschikking te stellen. Hiervoor werden ook samenwerkingsverbanden uitgebouwd met bepaalde uitgeverijen. Uitleen van materiaal is mogelijk, onder de voorwaarden aangegeven op de website van de testotheek. Tijdens de rondgang kon de commissie vaststellen dat de testotheek ook een historisch archief heeft. De commissie waardeert ten eerste de aanzienlijke investeringen in recente testen, en merkt dat de zeer degelijk uitgebouwde testotheek een belangrijke functie heeft in het afleveren van psychodiagnostisch geschoolde studenten die op de hoogte zijn van de recente ontwikkelingen. De commissie vraagt om oog te blijven hebben voor de recente ontwikkelingen in elk werkdomein, en moedigt de OP-leden aan hiervoor gerichte suggesties te doen. De commissie is positief over de 'computer adapted testing' binnen het domein A&O, maar merkt op dat de andere werkdomeinen minder goed vertegenwoordigd zijn.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt de opleiding de voorziene uitbreiding uit te voeren en tijdig te evalueren of de voorziene uitbreiding zal volstaan.

De commissie vraagt oog te blijven hebben voor de actualisatie van handboeken en testen voor alle domeinen.

Facet 4.2 Studiebegeleiding

Beoordelingscriteria:

- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.
- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Uit de gesprekken blijkt dat studenten over het algemeen tevreden zijn over de studie- en studentenbegeleiding. De opleiding beschouwt de OP-leden als een eerste vorm van studentenbegeleiding. Daarnaast fungeert per opleidingsfase één OP-lid als aanspreekpunt voor de studenten. Indien nodig wordt voor individuele studentenbegeleiding doorverwezen naar de dienst Studie- en studentenbegeleiding (SSB). Deze dienst verwijst op zijn beurt en indien nodig door naar meer gespecialiseerde hulpaanbieders.

De dienst SSB organiseert proefexamens, monitoraten, remediëringssessies statistiek of taal en studievoordigheidstraining. De commissie stelt vast dat de opleiding beschikt over een mooi ondersteuningsaanbod, zoals de studiewijzer en de studievoordigheidstraining, maar vraagt zich af er voldoende middelen worden voorzien om deze optimaal te laten gebruiken door alle studenten die er baat bij zouden hebben. De commissie stelt vast dat het aanbod aan studie- en studentenbegeleiding over het algemeen laagdrempelig is, maar nog te zeer vraaggestuurd werkt. De commissie vraagt de studie- en studentenbegeleiding gericht op de kwetsbare studentengroepen te oriënteren, door bijvoorbeeld de vooropleiding of studievertraging actiever op te volgen, en in de beginfase van de opleiding meer gesteund op systematiek in plaats van vraaggestuurd te remediëren.

De commissie stelt vast dat er binnen de studentenbegeleiding bijzondere aandacht is voor specifieke doelgroepen. Voor studenten met faalangst worden faalangsttrainingen georganiseerd. Studenten met functiebe-

perkingen kunnen rekenen op ondersteuningsfaciliteiten. Studenten van allochtone afkomst worden door de interculturele coach opgevolgd door middel van specifieke groepsbijeenkomsten en individuele gesprekken. De commissie is positief over de interculturele coach, die volgens haar ook de drempel naar de reguliere studie- en studentenbegeleiding voor jongeren van allochtone afkomst verlaagt.

Studenten met minder goede resultaten kunnen een studievoortgangsgesprek aanvragen met eventuele opvolging in de vorm van specifieke begeleidingsfaciliteiten. Studenten met een zeer laag studierendement worden automatisch uitgenodigd voor een gesprek. Studenten die al twee jaar niet slaagden voor een bepaald opleidingsonderdeel of na twee academiejaren geen studie-efficiëntie van 50 procent behalen, dienen een schriftelijke toelating tot trissen aan te vragen bij een commissie bestaande uit het departementshoofd, een vakgroepverantwoordelijke, een leerlijnverantwoordelijke en de ombudspersoon.

Binnen de dienst SSB is een ombudspersoon aangesteld. Uit de gesprekken blijkt dat de studenten tevreden zijn over de ombudsdienst. Het is ook de ombudsdienst die beslist over de toekenning van faciliteiten. Bij de overweging voor toekenning van faciliteiten wordt, bijvoorbeeld voor de diagnose van functiebeperkingen als dyslexie, samengewerkt met CODE. De commissie stelt tijdens de gesprekken vast dat praktische overwegingen sterk meespelen in de toekenning van faciliteiten. Ze vraagt de opleiding ook oog te hebben voor faciliteiten op maat van de individuele studenten en redelijke aanpassingen te waarborgen.

Op het digitaal leerplatform vinden studenten informatie over studiecontracten, het leerkrediet, het OER en de keuzeprocedures. Voor studenten die wensen af te wijken van het modeltraject organiseert de dienst SSB infosessies. Afwijkingen zijn mogelijk, maar enkel binnen de beperkingen van de volgtijdelijkheid en binnen de organisatorische beperkingen. Daarnaast organiseert de dienst infosessies over de keuze van de afstudeerrichting en de bijhorende keuzevakken die iedere student moet maken. Hiertoe dient de student een individueel keuzedossier op te maken op basis waarvan de opleiding de keuzes goedkeurt. De toekenning van de keuzes is voor de studenten echter niet volledig transparant (zie ook facet 2.1).

Studenten geven tijdens de gesprekken aan dat zij overstelpt worden met e-mails. Daarnaast is het voor hen niet duidelijk welke informatie via de verschillende kanalen wordt verspreid (e-mail, KULoket, websites, Toledo en elektronische valven). Hierdoor missen de studenten het overzicht en ervaren ze versnippering. De commissie vraagt de opleiding na te denken over een gestructureerd en eenvormig communicatiebeleid naar studenten.

De vzw STUVO staat in voor de mobiliteit, de huisvesting, de preventieve en medische diensten, de psychotherapeutische diensten, de sociale diensten, de info over studentenarbeid, de sociale begeleiding van buitenlandse studenten, sport en cultuur, studenteninitiatieven en catering. Voor een aantal sociale voorzieningen, zoals Psynet, Jobweb en Kotweb, wordt samengewerkt met de Associatie Antwerpen en de stad Antwerpen.

Uitwisselingsstudenten kunnen bij twee medewerkers Internationalisering terecht voor praktische formaliteiten. Tijdens hun verblijf aan de hogeschool worden ze gekoppeld aan een Vlaamse 'buddy'. Uitgaande studenten ontvangen voorafgaand aan hun vertrek informatie en worden in contact gebracht met een student die al op dezelfde bestemming is geweest. Tijdens het verblijf wordt de student opgevolgd via e-mail. De commissie is tevreden over de begeleiding van de internationale uitwisselingen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt de studie- en studentenbegeleiding gericht op de kwetsbare studentengroepen te organiseren, en ook gesteund op systematiek in plaats van enkel vraaggestuurd.

De commissie vraagt de opleiding om bij het toekennen van faciliteiten voor specifieke doelgroepen voldoende oog te hebben voor de noden van de individuele studenten en redelijke aanpassingen te waarborgen.

Oordeel over onderwerp 4, voorzieningen: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 4.1, materiële voorzieningen : voldoende

facet 4.2, studiebegeleiding: voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordelingscriterium:

- De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: onvoldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Uit het ZER blijkt dat de kwaliteitszorg door de hogeschool wordt aangestuurd en departementaal wordt geconcretiseerd door het stellen van prioriteiten en het opvolgen ervan. Opvolging van verbeteringsacties gebeurt volgens de opleiding door de diverse coördinatoren binnen het departement. De link tussen de twee vindt plaats binnen de werkgroep Kwaliteitszorg, waarin de departementale kwaliteitszorgcoördinatoren overleggen met de centrale stafmedewerkers Kwaliteitszorg.

De commissie stelt vast dat binnen de opleiding tal van metingen worden uitgevoerd. Hierbij valt op dat alle decretaal verplichte metingen over het algemeen centraal worden georganiseerd. Hoewel de opleiding extra vragen kan toevoegen, is de commissie van mening dat de opleiding niet voldoende betrokken is bij de vele bevestigingen die vanuit de hogeschool worden verstuurd. Ook de doorstroming van resultaten naar de opleiding toe kan volgens de commissie worden geoptimaliseerd. De commissie is bovendien van mening dat er weinig systematiek zit in de bevestigingen. De commissie vraagt om de kwaliteitszorg op het niveau van de opleiding uit te werken aan de hand van degelijke meetinstrumenten en vanuit een door de opleiding gekozen systematiek. De commissie suggereert dat het binnen deze opleiding zou passen om hieromtrent studenten te laten meewerken binnen de opleiding.

Voor de studenten organiseert de opleiding enquêtes over de infodag en de introductiedagen. Daarnaast is er een driejaarlijkse studententevredenheidsenquête online. Om overbevestiging te voorkomen, bevestigat de opleiding maximaal drie opleidingsonderdelen per semester, met als streefdoel in een periode van vier jaar alle opleidingsonderdelen te bevestigaren. Laatstjaarsstudenten worden soms over het curriculum bevestigat. Bij de bevestiging over de studententevredenheid streeft de opleiding naar een minimum van 75 procent tevreden studenten. Om voldoende respondenten te verkrijgen, is recent besloten om de deelname aan bevestigingen te verplichten. De commissie stelt tijdens de gesprekken echter vast dat die verplichting niet wordt opgevolgd, waardoor de responsgraad laag blijft. De opleiding geeft aan in de toekomst geregeld feedback te willen geven, om de studenten het nut van de bevestigingen te laten inzien. De commissie moedigt dit voornemen aan.

Pas afgestudeerden worden geraadpleegd via de curriculumbevestiging. Alumni worden bevestigat naar hun tewerkstelling of het verloop van hun vervolgstudies. Indien de alumni aan het werk zijn, wordt gevraagd naar hun arbeidstevredenheid en eventuele vormingsbehoeften.

Voor de medewerkers organiseerde de opleiding recent een bevestiging omtrent de 'work-life balance'. Hoewel de medewerkers via formeel en informeel overleg feedback kunnen geven over de opleiding (zie ook facet 5.3), stelt de commissie vast dat formele bevestigingen van medewerkers niet structureel ingepland zijn. De commissie vraagt de opleiding om structureel bevestigingen te plannen onder de medewerkers.

De opleiding bevestigat het werkveld niet structureel. Stagementoren worden wel uitgenodigd op een stagementordag, waar er informeel terugkoppeling naar de opleiding kan plaatsvinden. Naar aanleiding van de consultatie omtrent het opleidingsprofiel heeft de opleiding een werkveldcommissie opgericht, die nog ongeveer

één keer per jaar samenkomt (zie ook facet 5.3). De commissie waardeert deze betrokkenheid, maar vraagt het werkveld ook structureel en formeel te bevragen.

De commissie is van mening dat de interpretatie van de bevragingen over het algemeen nogal ad hoc gebeurt. Onder andere omdat de responsgraad over het algemeen laag is, worden de resultaten niet als betrouwbaar ervaren. De commissie merkt hierbij op dat de opleiding zich bovendien veelal beperkt tot het uitvoeren van kwantitatieve bevragingen. Ze is van mening dat de aanvulling hiervan met kwalitatieve bevragingen, zoals bijvoorbeeld uit focusgesprekken, zou bijdragen tot de interpretatie van de kwantitatieve gegevens. Ze vraagt de opleiding voor alle aspecten ook meer kwalitatieve bevragingen te organiseren.

Behalve voor de studententevredenheidsbevraging stelt de commissie een gebrek aan het formuleren van toetsbare streefdoelen vast. Ze vraagt de opleiding toetsbare streefdoelen te formuleren om het kwaliteitszorgbeleid beter te kunnen evalueren.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt om meer vanuit de volgens de opleiding gekozen systematiek de kwaliteitszorg op het niveau van de opleiding uit te werken.

De commissie vraagt de opleiding na te gaan hoe de betrouwbaarheid en validiteit van de bevragingen kunnen worden verhoogd, bijvoorbeeld door de kwantitatieve resultaten te toetsen tijdens focusgesprekken en door de responsgraad te verhogen.

De commissie vraagt de opleiding om toetsbare streefdoelen te formuleren.

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordelingscriterium:

- De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat de opleiding zich bij het opzetten van verbeteringsplannen vooral laat inspireren door de resultaten uit de studententevredenheidsenquêtes. De resultaten uit de evaluaties van de opleidingsonderdelen worden enkel met het departementshoofd besproken. De commissie vraagt dat ook de resultaten van alle andere bevragingen systematisch zouden worden besproken op het niveau van de opleiding, en waar nodig worden omgezet in systematische verbeteringsplannen.

De commissie is positief over de interesse van de medewerkers voor de resultaten en de wil om dingen te verbeteren. Ze stelt vast dat de medewerkers zich in talloze werkgroepen organiseren, waaruit ook tastbare veranderingen voortkomen. Anderzijds stelt de commissie vast dat door de vele werkgroepen (zie facet 5.3) een overkoepelende visie ontbreekt die alle verbeteringsmaatregelen structureel aanstuurt. Hierdoor worden, volgens de commissie, te veel verbeteringsmaatregelen versnipperd en ad hoc opgezet. Door gebrek aan het stellen van de nodige prioriteiten en overzicht levert dit volgens de commissie niet altijd de gewenste resultaten op. Ze vraagt de opleiding om vanuit een gedragen visie prioriteiten te stellen bij het uitwerken en implementeren van verbeteringsmaatregelen.

Bovendien stelt de commissie vast dat de PDCA-cirkel wel wordt vooropgesteld, maar niet altijd consequent wordt afgewerkt. De verbeteringsmaatregelen worden niet getoetst aan aangepaste en toetsbare streefdoelen (zie facet 5.1), waardoor volgens de commissie een samenhangende en weerkerende cyclus ontbreekt. De commissie vraagt streefdoelen op te stellen op maat van de verbeteringsmaatregelen en die systematisch te toetsen.

De commissie stelt vast dat de opleiding een aantal bemerkingen uit het vorige visitatierapport met succes heeft aangepakt. Ze denkt hierbij onder andere aan het installeren van een didactische coach voor de opvang van nieuwe OP-leden, de geplande uitbreiding van de gebouwen, de verbeterde samenhang in het programma, de internationale dimensie binnen de opleiding en de installatie van een interculturele coach voor studenten. Anderzijds is voor een aantal aandachtspunten nog geen of te weinig verbetering vast te stellen. De commissie denkt hierbij onder andere aan de werkdruk onder de OP-leden, de aandacht voor de praktijkcomponent in het programma, bijdragen aan de naambekendheid en kennis over het beroep, de zorg voor de instroom uit het TSO en de verbetering van kwaliteitsmetingen. De commissie vraagt de opleiding om met verhoogde aandacht deze verbeteringspunten aan te pakken

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt dat de resultaten van alle bevragingen systematisch op het niveau van de opleiding zouden worden besproken en indien nodig worden omgezet in verbeteringsplannen.

Ze vraagt de opleiding om vanuit een gedragen visie prioriteiten te stellen bij het uitwerken en implementeren van verbeteringsmaatregelen.

De commissie vraagt meer aandacht voor het vervolledigen van de PDCA-cyclus.

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordelingscriterium:

- Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Beslissingen van de raad van bestuur worden via communiqués onder alle OP-leden verspreid. De commissie is van mening dat de medewerkers goed geïnformeerd worden. Verder stelt de commissie vast dat de medewerkers sterk betrokken zijn bij de organisatie van de opleiding, via talloze overleggraden, werkgroepen en informele overlegmomenten. De commissie is zich ervan bewust dat dit bijdraagt aan een sterk gevoel van betrokkenheid. Ze stelt zich echter vragen bij de efficiëntie en de overzichtelijkheid van de veelheid aan werkgroepen. Tijdens de gesprekken stelt de commissie bijvoorbeeld vast dat rond één onderwerp als de curriculumaanpassingen meerdere werkgroepen betrokken zijn. Dit houdt volgens de commissie het risico in dat beslissingen worden doorgeschoven naar andere werkgroepen en ondertussen andere initiatieven op verschillende niveaus tegelijk vorm krijgen. De opleiding erkent tijdens de gesprekken dat, door de recente groei in studentenaantallen, het functioneren van de vele werkgroepen mogelijk herbekeken kan worden. De commissie vraagt om het aantal werkgroepen te beperken en overlap in de werkgroepen te vermijden, zonder evenwel afbreuk te doen aan de cultuur van medezeggenschap.

De studenten zijn vertegenwoordigd in de academische raad, de departementale raad en de studentenraad. Verder organiseert het departement tweemaandelijks een eerder informeel overleg met de departementale studentenvertegenwoordiging. Uit de gesprekken met de studenten blijkt echter te weinig betrokkenheid bij het beleid en de kwaliteitszorg van de opleiding. De opleiding erkent dat ze meer aandacht zou moeten schenken aan de terugkoppeling van de resultaten en de verbeteringsmaatregelen die hieruit voortkomen. De commissie vraagt om verder te gaan en de studenten ook actief te betrekken, onder meer bij de curriculumaanpassingen, door hen bijvoorbeeld te laten vertegenwoordigen in relevante werkgroepen. Bovendien zou het volgens de commissie ook passen om de studenten in het kader van hun opleiding te betrekken bij het opstellen van de bevragingen zelf.

Daarnaast vraagt de commissie om beter te communiceren met de studenten. Bijvoorbeeld bij de omschakeling naar een nieuw beheersysteem gebeurde de opmaak van de examenroosters en de bekendmaking van de resultaten te laat, en de communicatie hierover verliep chaotisch. De commissie vraagt in dergelijke situaties meer aandacht voor correcte en duidelijke communicatie naar alle betrokkenen (zie ook 4.2).

De opleiding geeft aan dat alumni en het werkveld betrokken zijn binnen de werkveldcommissie en de klankbordgroep. Maandelijks stuurt de hogeschool de Lessiusnieuwsbrief naar alle aangesloten externen. De commissie stelt vast dat de opleiding ook een alumnidatabank bijhoudt. Toch zijn het werkveld en de alumni volgens de commissie slechts indirect betrokken binnen de departementale raad. De commissie vraagt zorg te blijven dragen voor het systematisch betrekken van alle stakeholders, en rekening te houden met input van het werkveld en de alumni.

De commissie vraagt een alumniwerking ook structureel te blijven uitbouwen. De commissie suggereert dat het bijkomend ondersteunen van de beroepsvereniging B2TP hieraan kan bijdragen (zie ook facet 6.1).

Anderzijds is de commissie positief over het belang dat de opleiding hecht aan het contact met het werkveld via de stageplaatsen. Hierdoor kan de opleiding de evoluties in het werkveld grotendeels volgen. De commissie suggereert deze werkveldcommissies, in samenwerking met de andere opleidingen Toegepaste psychologie, te blijven samenroepen voor formeel overleg, onder andere over de implementatie van het opleidingsprofiel in het curriculum.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt om, daar waar er overlap is, in het aantal werkgroepen te snoeien, zonder afbreuk te doen aan de cultuur van medezeggenschap.

De commissie vraagt de betrokkenheid van de studenten bij de opleiding en de communicatie naar de studenten toe te verhogen.

De commissie vraagt het werkveld en de alumni meer structureel te betrekken bij de opleiding, en ondersteuning te bieden aan de beroepsvereniging.

Oordeel over onderwerp 5, interne kwaliteitszorg: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 5.1, evaluatie resultaten:	onvoldoende
facet 5.2, maatregelen tot verbetering:	voldoende
facet 5.3, betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld:	voldoende

De visitatiecommissie maakt een positieve afweging en stelt dat de opleiding voldoende potentieel heeft om de vastgestelde tekortkomingen te verhelpen.

De commissie stelt vast dat de opleiding de input van alle stakeholders niet structureel evalueert en niet voor alle bevragingen toetsbare streefdoelen heeft geformuleerd. De formele bevragingen die plaatsvinden, zijn volgens de commissie te weinig op maat van de opleiding. De interpretatie van de resultaten zou volgens de commissie kunnen worden versterkt door aanvullende kwalitatieve bevragingen. Toch heeft de commissie er vertrouwen in dat de opleiding deze tekortkomingen kan verhelpen. De commissie stelt vast dat er ruimte is voor het betrekken van de stakeholders en dat de wil aanwezig is om de kwaliteit van de opleiding te verbeteren. Verder blijkt dat, indien er betrouwbare resultaten zijn, zoals van de studentenbevragingen, deze ook effectief gebruikt worden voor het opstellen van verbeteringsplannen.

Onderwerp 6 Resultaten

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordelingscriterium:

- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt tijdens de gesprekken vast dat het werkveld over het algemeen tevreden is over het niveau, de directe inzetbaarheid, en de kritische, reflecterende en ondernemende attitude van de afgestudeerden. Enige reserve is er ten aanzien van de gespreksvaardigheden en de aandacht voor specifiekere doelgroepen, zoals kinderen. De commissie is van mening dat de studenten een hoog begripsniveau hebben. Anderzijds is ze van mening dat de opleiding een te sterke focus legt op kennisverwerving. Dit mag volgens de commissie niet ten koste gaan van de nodige aandacht voor aspecten als rapportering, de dienstverlenende rol, de gesprekstechnieken en zo meer. De commissie vraagt de professioneel gerichte finaliteit binnen de opleiding te bewaken.

Het werkveld geeft aan tevreden te zijn over het niveau van de bachelorproef. De bachelorproeven zijn volgens het werkveld over het algemeen goed onderbouwd en bevatten ook vernieuwende ideeën. De commissie sluit zich hierbij aan, maar benadrukt het belang van de link naar de praktijk. De commissie raadt aan de studenten beter voor te bereiden op de specifieke competenties die noodzakelijk zijn om de bachelorproef uit te voeren.

De opleiding houdt een alumnidatabank bij en bevraagt de alumni geregeld over wie verder studeert en wie in welk werkveld terechtkomt. Het percentage dat verder studeert, blijft toenemen: in 2005 was dit 31 procent, in 2007 53 procent en in 2009 67 procent. De commissie stelt zich vragen bij dergelijke hoge cijfers, en ziet hiervoor als mogelijke factor de (te) sterke gerichtheid op kennis en onderzoek.

Van de afgestudeerden die werk vinden, lijkt het merendeel in de sector zelf aan de slag te kunnen. Toch blijkt uit de gesprekken dat het profiel van de professionele bachelor Toegepaste psychologie nog weinig bekend is. Ook bij de studenten lijkt fierheid over het professionele bachelordiploma te ontbreken. De commissie raadt aan meer aandacht te schenken aan het tewerkstellingsprofiel van de Bachelor Toegepaste psychologie. Ze vraagt meer aandacht voor de rol die de opleiding kan spelen in de profilering van de professioneel gerichte Bachelor Toegepaste psychologie. De opleiding dient de duidelijke appreciatie van het werkveld voor het diploma Bachelor Toegepaste Psychologie voor studenten inzichtelijk te maken (bijvoorbeeld op de kick-off).

De commissie waardeert de inspanningen omtrent uitstroombegeleiding. Studenten die voortijdig afhaken, worden uitgenodigd voor een exitgesprek. Voor reguliere uitstromers organiseert de dienst SSB jaarlijks een afstudeer-kick-off met informatie over de beroepsvereniging, de arbeidsmarkt, solliciteren en verder studeren. De werkgroep Alumni coördineert alumniactiviteiten (zie ook 5.3). De opleiding heeft bovendien een eigen online plaatsingsdienst.

De commissie is van mening dat een sterke beroepsvereniging een rol kan spelen in de verdere bekendmaking van het specifieke profiel van de Bachelor Toegepaste psychologie. De commissie suggereert om met de andere professionele bacheloropleidingen Toegepaste psychologie te blijven investeren in de organisatie van de beroepsvereniging, ter ondersteuning van de profilering van het diploma.

De commissie stelt vast dat de studenten gebruikmaken van het aanbod omtrent internationalisering. De voorbije drie jaren waren er tussen de 45 en 60 uitgaande studenten en tussen de 20 en 30 inkomende studenten, hetzij voor een onderwijsopleidingsprogramma, zoals ISC, hetzij voor een stage. Uit de gesprekken blijkt dat het Engels niet als een barrière wordt beschouwd.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt de professioneel gerichte finaliteit binnen de opleiding te bewaken om uitholling van het diploma tegen te gaan.

De commissie suggereert om met de andere professionele bacheloropleidingen Toegepaste psychologie te blijven investeren in de organisatie van de beroepsvereniging ter ondersteuning van de profilering van het diploma.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordelingscriteria:

- Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.
- Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vlaanderen heeft geen traditie in het verzamelen van slaagcijfers per studiegebied en/of opleiding over de jaren heen. Uit ervaring blijkt dat de globale slaagcijfers voor generatiestudenten op Vlaams niveau tussen 45 en 50 procent liggen. Noch de evolutie over de jaren heen, noch de situatie per opleiding of studiegebied wordt opgevolgd. Daardoor kan de opleiding geen streefcijfers formuleren in vergelijking met relevante andere opleidingen.

De commissie is positief over de grondige analyse van de slaagcijfers, de doorstroom en de drop-outs die de opleiding doet. Hieruit blijkt dat in het eerste jaar tussen 40 en 60 procent van alle studenten meer dan 75 procent van de opgenomen studiepunten haalt. In de twee volgende studiejaar van het modeltraject is dat tussen 80 en 90 procent. De opleiding vergelijkt ook studenten afkomstig uit het ASO met TSO-studenten. Hierbij valt op dat de groep geslaagden uit het ASO groter is en de drop-out van studenten uit het TSO groter is. De commissie is van mening dat het slaagpercentage in het eerste jaar eerder laag is en de drop-out te hoog, in het bijzonder voor de studenten uit minder sterke vooropleidingen.

De commissie stelt vast dat een aantal initiatieven wordt genomen om de slaagkansen te verhogen, maar dat die niet altijd succesvol zijn. De commissie vraagt om de verschillende doelgroepen voldoende aandacht op maat aan te bieden. Ze denkt hierbij aan meer systematische en preventieve maatregelen, zoals het verhogen van de zelfredzaamheid van de studenten, het bieden van gelijke kansen voor sterke en kwetsbare studentengroepen en een meer gedifferentieerde start van de opleiding (zie ook facet 4.2).

Van al diegenen die afstuderen, doen de meesten dit binnen de voorziene studietijd. Ongeveer 20 procent loopt een studievertraging op van één of enkele jaren.

De opleiding doet onderzoek naar drop-out aan de hand van een enquête, maar de responsgraad hierop is laag. Van de studenten die antwoorden, geeft iets meer dan de helft aan uit het TSO te komen. Ze hebben zich naar

eigen zeggen goed geïnformeerd, en ervoeren de studiebegeleiding en ondersteuning over het algemeen als positief. De meest voorkomende reden voor uitval is de moeilijkheidsgraad. De commissie suggereert om de bevraging te organiseren tijdens of voorafgaand aan het exitgesprek om de responsgraad te verhogen. De resultaten van de bevraging zouden bovendien toegelicht kunnen worden tijdens het gesprek.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt de opleiding om na te gaan hoe de slaagkansen kunnen worden verhoogd en de drop-out kan worden verlaagd, meer in het bijzonder voor studenten met minder 'sterke' vooropleidingen.

Oordeel over onderwerp 6, resultaten: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 6.1, gerealiseerd niveau:	goed
facet 6.2, onderwijsrendement:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Globaal oordeel

De visitatiecommissie baseerde haar oordeel en motivering op de volgende bronnen:

- het zelfevaluatierapport van de opleiding en de bijhorende bijlagen,
- het actualisatierapport,
- de gevoerde gesprekken met de betrokkenen,
- de documenten ter inzage tijdens het bezoek,
- de opgevraagde documenten,
- de reactie van de opleiding op het opleidingsrapport.

De commissie is positief over het ZER, dat volgens haar goed onderbouwd en voldoende zelfkritisch is. Wel merkt de commissie op dat het ZER niet onafhankelijk van een veelheid aan bijlagen kon worden gelezen.

Op basis van de oordelen over:

onderwerp 1, niveau en oriëntatie:	voldoende
onderwerp 2, programma:	voldoende
onderwerp 3, personeel:	voldoende
onderwerp 4, voorzieningen:	voldoende
onderwerp 5, interne kwaliteitszorg:	voldoende
onderwerp 6, resultaten:	voldoende

is de commissie van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen in de opleiding aanwezig zijn.

In haar reactie op het opleidingsrapport eerste terugmelding bezorgde de opleiding voor een aanbeveling ter verbetering opgenomen in dit rapport een verbetering die gepland staat na het bezoek:

In onderwerp 1 beveelt de commissie aan om internationalisering explicieter in het opleidingsprofiel te vertalen. De opleiding meldt dat ze in 2011-2013 actief participeert in het OOF-project ICOM (<http://associatie.kuleuven.be/onderwijs/oof-info/2011/27>) waarin de omschrijving en toetsing van internationale competenties bij onze studenten centraal staan.

In onderwerp 2 vraagt de commissie om meer aandacht te schenken aan gesprekstechnieken, met bijzondere aandacht voor gesprekstechnieken specifiek gericht op kinderen en kleuters. De opleiding neemt dit punt op door haar deelname aan het 2011-2013 OOF-project “Hoe communiceren 'met' kinderen en jongeren? Ontwikkeling van digitaal leermateriaal voor hulpverleners en begeleiders in opleiding” (zie <http://associatie.kuleuven.be/onderwijs/oof-info/2011/15>).

In onderwerp 2 en 4 pleit de commissie voor een meer systematische aanpak van de begeleiding van kwetsbare studentengroepen. De opleiding heeft dit opgenomen op de prioriteitenlijst in haar Jaaractieplan 2011-2012.

In onderwerp 3 beveelt de commissie aan om bij de selectie en aanwerving van personeel voldoende aandacht te besteden aan praktijkervaring (zeker bij docenten in het A&O domein). Twee van de laatste drie aanwervingen na de visitatie betroffen A&O profielen met praktijkervaring. Verschillende A&O docenten in de opleiding hebben vanaf dit jaar ook expliciet tot taak om in organisatie-advies aan de opleiding te voorzien.

Overzichtstabel van de oordelen

	score facet	score onderwerp
Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding		voldoende
Facet 1.1: Niveau en oriëntatie	goed	
Facet 1.2: Domeinspecifieke eisen	voldoende	
Onderwerp 2: Programma		voldoende
Facet 2.1: Relatie doelstelling en inhoud	voldoende	
Facet 2.2: Eisen professionele gerichtheid	goed	
Facet 2.3: Samenhang	goed	
Facet 2.4: Studieomvang	oké	
Facet 2.5: Studielast	voldoende	
Facet 2.6: Afstemming vormgeving en inhoud	goed	
Facet 2.7: Beoordeling en toetsing	voldoende	
Facet 2.8: Masterproef	niet van toepassing	
Facet 2.9: Toelatingsvoorwaarden	goed	
Onderwerp 3: Inzet van personeel		voldoende
Facet 3.1: Kwaliteit personeel	goed	
Facet 3.2: Eisen professionele gerichtheid	voldoende	
Facet 3.3: Kwantiteit personeel	onvoldoende	
Onderwerp 4: Voorzieningen		voldoende
Facet 4.1: Materiële voorzieningen	voldoende	
Facet 4.2: Studiebegeleiding	voldoende	
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg		voldoende
Facet 5.1: Evaluatie resultaten	onvoldoende	
Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering	voldoende	
Facet 5.3: Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	voldoende	
Onderwerp 6: Resultaten		voldoende
Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	goed	
Facet 6.2: Onderwijsrendement	voldoende	

De oordelen zijn van toepassing voor:

Lessius A Lessius Antwerpen

- professioneel gerichte bacheloropleiding Toegepaste psychologie
 - Arbeids- en organisatiepsychologie (A&O)
 - Schoolpsychologie en pedagogische psychologie (SPP)
 - Klinische psychologie (KLP)

bijlage 1 curriculum vitae van de commissieleden

An de Decker

Studeerde licentiaat Psychologische Wetenschappen aan de K.U. Leuven. Ze promoveerde in 2001 aan het Centrum voor Leerpsychologie en Gedragstherapie onder leiding van Prof. P. Eelen en Prof. D. Hermans. Zij werkt deeltijds als therapeute op de Crisisunit voor adolescenten, De Kade, UPC – K.U.Leuven, Campus Kortenberg. Daarnaast is zij ook deeltijds verbonden aan het onderzoeksproject ‘ KOPP: onderzoek naar de effectiviteit van preventieve gezinsinterventies bij kinderen van ouders met psychiatrische problemen’ , in opdracht van het Vlaams Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Noël Derdaele

Studeerde licentiaat Toegepaste Psychologie, richting arbeids- en organisatiepsychologie, aan de K.U. Leuven. Hij werkte van 1970 tot 2002 als hr-manager bij Agfa-Gevaert NV. Sinds 1971 is hij ook docent arbeids- en organisatiepsychologie, sociale wetgeving, HRM en communicatie bij de CVO-HIK. Sinds 2002 is hij consultant bij Acerta Consult en Personeelsadviseur bij de CVO-HIK. Hij was tot voor kort Secretaris-generaal van de Belgische Federatie van Psychologen. Hij was voorzitter en is nu bestuurslid van VOCAP: Vereniging van Organisatie-, Consumenten en Arbeidspsychologen.

Jacintha Dijkstra

Studeerde eerst Sociaal Cultureel Werk aan het ROC van Twente Enschede (NL). Ze is momenteel student professionele bacheloropleiding Toegepaste Psychologie aan Hogeschool West-Vlaanderen. Ze is voormalig lid van de Gentse Associatie Studentenraad en huidig lid van de Algemene Vergadering van de Vlaamse vereniging voor Studenten (VVS). Ze is binnen Howest lid van de studentenraad, de departementsraad en de participatiecommissie.

Kristien Noblesse

Behaalde in 2010 het professionele bachelor diploma Toegepaste Psychologie aan de hogeschool Lessius. Ze studeert momenteel verder aan de Universiteit Antwerpen, waar ze de master Theater- en Filmwetenschap volgt.

Wim Van den Noortgate

Studeerde licentiaat in de Pedagogische Wetenschappen aan de K.U. Leuven. Hij promoveerde in 2001 in de Pedagogische Wetenschappen aan de K.U. Leuven en is vanaf 2001 werkzaam als postdoctoraal onderzoeker. Hij is sinds 2005 werkzaam als programmadirecteur aan de K.U. Leuven Campus Kortrijk waar hij sinds 2008 gepromoveerd is tot hoofddocent.

Nikola Verschueren

Studeerde licentiaat Psychologische Wetenschappen aan de K.U. Leuven. Ze promoveerde in 2004 in de Psychologische Wetenschappen aan de K.U. Leuven. Ze was korte tijd werkzaam als postdoctoraal onderzoeker en later als medewerker onderwijsontwikkeling. Vanaf 2006 is ze stafmedewerker onderwijs en sinds 2007 Diensthoofd van onderwijsbeleidsondersteuning en studiebegeleiding binnen de Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen aan de K.U. Leuven.

Erkenningscommissie Hoger Onderwijs

Beslissing van de Erkenningscommissie Hoger Onderwijs n.a.v. de aanvraag tot bekrachtiging van de samenstelling van de visitatiecommissie voor de professionele bacheloropleiding in de toegepaste psychologie, studiegebied Sociaal-agogisch werk.

1. Algemeen

De Erkenningscommissie Hoger Onderwijs ontving (elektronisch) op 17 december 2010 en 11 januari 2011 (bijkomende inlichtingen) vanwege de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) een aanvraag, gedateerd op 16 december 2010, tot bekrachtiging van de samenstelling van een visitatiecommissie ter beoordeling van de professionele bacheloropleiding in de toegepaste psychologie, studiegebied Sociaal-agogisch werk

De Erkenningscommissie dient zich voor dergelijke aanvragen uit te spreken binnen een termijn van 30 dagen na ontvangst ervan. De beoordeling van de aanvraag en de bekrachtiging van de samenstelling betreffen enkel de onafhankelijkheid van de visitatiecommissie.

Het voorgelegde dossier omvat alle nodige informatie.

Bij de visitatie van de opleiding zijn de volgende hogescholen betrokken: Hogeschool West-Vlaanderen, Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen en Lessius Antwerpen (voorheen Lessius Hogeschool)

2. Nazicht van de criteria van onafhankelijkheid, vervat in het besluit van de Erkenningscommissie van 20 oktober 2004.

2.1. Art. 2 – Algemene onafhankelijkheid van de visitatiecommissies

De regels vastgesteld in de “Handleiding onderwijsvisitaties VLIR/VLHORA” die geldt als protocol voor de onderwijsvisitaties georganiseerd ten behoeve van universiteiten en hogescholen, garanderen in voldoende mate de onafhankelijkheid van de werking van de visitatiecommissies tegenover de VLHORA en tegenover de betrokken hogescholen en de opleidingsverantwoordelijken in de verschillende stadia van de visitatie en in de redactie van het verslag.

Art. 3 – Procedurele regels voor de samenstelling van de visitatiecommissie

De procedure voor de samenstelling van visitatiecommissies vastgesteld in de vermelde handleiding voldoet aan de voorwaarden gesteld in het vermelde besluit van de Erkenningscommissie.

Uit de meegedeelde documenten met betrekking tot de raadpleging van de opleidingsverantwoordelijken, de samenstelling van de lijsten van kandidaat-voorzitters, van kandidaat-vakdeskundige leden en van kandidaat-onderwijsdeskundige leden, blijkt dat een ruime raadpleging omtrent mogelijke leden van de visitatiecommissie plaatsvond.

De heer Noël Derdaele vermeldt op het CV bij de Katholieke Hogeschool Kempen: ‘Docent arbeids- en organisatiepsychologie in opleiding industrieel ingenieurs – 1970-1984’.

Deze hogeschool wordt niet gevisiteerd.

Vandaar dat de Erkenningscommissie van oordeel is dat de onafhankelijkheid op geen enkele wijze in het gedrang komt.

De heer Wim Van Den Noortgate vermeldt op het CV bij de Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende, de Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen, de Katholieke Hogeschool Leuven en de Katholieke Hogeschool Sint-Lieven: 'Als programmadirecteur van de bacheloropleiding Onderwijskunde heb ik regelmatig overleg met deze hogeschool in het kader van een 'voortraject van het verkorte traject Onderwijskunde': professionele bachelorstudenten onderwijs/toegepaste psychologie/orthopedagogie van deze hogeschool kunnen in hun derde jaar een drietal opleidingsonderdelen van het verkorte programma Onderwijskunde volgen – 2004-heden'.

Enkel de Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen wordt gevisiteerd.

De Erkenningscommissie heeft bijkomende uitleg gevraagd over de precieze bezigheden van de heer Van Den Noortgate.

Op 11 januari 2011 ontving de Erkenningscommissie het volgende antwoord vanwege de verantwoordelijke bij VLHORA: "Wim Van Van Den Noortgate heeft samen met de opleiding aan de KATHO overleg gehad over een 'voortraject van het verkorte traject Onderwijskunde'. Op geen enkel moment is hij betrokken geweest bij de evaluatie of de organisatie van opleidingsonderdelen in de opleiding Toegepaste psychologie. Wim Van Den Noortgate heeft met andere woorden geen onverenigbaarheden zoals omschreven door de Erkenningscommissie".

De activiteiten interveniëren niet rechtstreeks in de te visiteren opleiding.

Vandaar dat de Erkenningscommissie van oordeel is dat de onafhankelijkheid op geen enkele wijze in het gedrang komt.

Mevrouw Nicolas Verscheuren vermeldt op het CV bij de Katholieke Hogeschool Sint-Lieven: 'Ik was aanwezig op eenmalig overleg over het inrichten van een voortraject vanuit de professionele bachelor naar de Masteropleiding psychologie te Leuven'.

Deze hogeschool wordt niet gevisiteerd.

Vandaar dat de Erkenningscommissie van oordeel is dat de onafhankelijkheid op geen enkele wijze in het gedrang komt.

Bij Lessius Antwerpen vermeldt zij: 'Ik was een paar keer aanwezig op een overleg tussen KULeuven en Lessius Antwerpen over de opleidingen psychologie'.

Betrokkene vervulde hierbij enkel de administratieve taak van secretaris.

Vandaar dat de Erkenningscommissie van oordeel is dat de onafhankelijkheid op geen enkele wijze in het gedrang komt.

Mevrouw Ann De Backer vermeldt op het CV bij Lessius Antwerpen: 'Éénmalige lezing gegeven voor postacademische vormingscyclus 'opleiding psychodiagnostiek'. de Decker, A. (3 februari 2004). Posttraumatische stressstoornis bij adolescenten: diagnose, kwetsbaarheid en diagnostiek, i.s.m. Joost Hutsebaut'.

Gezien de aard (geen inhoudelijke betrokkenheid bij de opleiding) en de periode (2004) van de activiteit is de Erkenningscommissie van oordeel dat de onafhankelijkheid op geen enkele wijze in het gedrang komt.

De Erkenningscommissie stelt vast dat er geen kandidaat-studentlid in de visitatiecommissie werd opgenomen voor Lessius Antwerpen. Het dossier vermeldt dat de VVS nog geen kandidaten heeft voorgedragen. Wanneer dit gebeurd is, kan de VLHORA een voorstel tot wijziging van de samenstelling van de visitatiecommissie voorleggen. Aangezien de "Handleiding onderwijsvisitaties VLIR/VLHORA uitdrukkelijk stipuleert: *"Indien om praktische redenen geen student wordt gevonden die voldoet aan de criteria en bereid is deel te nemen aan de visitatie kan de betreffende visitatiecommissie wel functioneren en haar taak uitvoeren."*, meent de Erkenningscommissie het voorliggende voorstel toch te kunnen bekrachtigen. Wel formuleert de Commissie de aanbeveling ernstige pogingen te ondernemen een studentlid te vinden en op te nemen in de visitatiecommissie voor Lessius Antwerpen.

2.2. Art. 4 – Onverenigbaarheden of andere bindingen met te visiteren opleidingen

Er blijken geen eigenlijke onverenigbaarheden aanwezig te zijn in hoofde van de aangeduide leden van de visitatiecommissie.

2.3. Art. 5 – Onafhankelijkheidsverklaringen

Alle leden hebben de onafhankelijkheidsverklaring ondertekend.
De ondertekende onafhankelijkheidsverklaringen zijn aan het dossier toegevoegd.

Conclusie

De Erkenningscommissie bekrachtigt de samenstelling van de visitatiecommissie met deelcommissies voor de professionele bacheloropleiding in de toegepaste psychologie, studiegebied Sociaal-agogisch werk:

De commissie is als volgt samengesteld:

Voorzitter:

Noël Derdaele,

Leden:

- Wim Van Den Noortgate, onderwijsdeskundige
- Nikola Verschuere, vakdeskundige
- Ann de Decker, vakdeskundige
- Kristien Noblesse, student Lessius Antwerpen (bezoek Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen en Hogeschool West-Vlaanderen)

Brussel, 13 januari 2011

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'C.O. Jaap van Marle'.

Namens de Erkenningscommissie Hoger Onderwijs,
Prof. Dr. Jaap van Marle,
Voorzitter

Erkenningscommissie Hoger Onderwijs

Beslissing van de Erkenningscommissie Hoger Onderwijs n.a.v. de aanvraag tot bekrachtiging van de gewijzigde samenstelling van de visitatiecommissie voor de professionele bacheloropleiding in de toegepaste psychologie, studiegebied Sociaal-agogisch werk.

1. Algemeen

De Erkenningscommissie Hoger Onderwijs ontving (elektronisch) op 17 december 2010 en 11 januari 2011 (bijkomende inlichtingen) vanwege de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) een aanvraag, gedateerd op 16 december 2010, tot bekrachtiging van de samenstelling van een visitatiecommissie ter beoordeling van de professionele bacheloropleiding in de toegepaste psychologie, studiegebied Sociaal-agogisch werk

Bij de visitatie van de opleiding zijn de volgende hogescholen betrokken: Hogeschool West-Vlaanderen, Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen en Lessius Antwerpen (voorheen Lessius Hogeschool).

De Erkenningscommissie bekrachtigde de samenstelling van deze samenstelling op 13 januari 2011.

2. Wijziging samenstelling

Op 14 februari 2011 ontving de Erkenningscommissie een verzoek tot wijziging van de samenstelling van de visitatiecommissie.

Het betreft de opname van een student-lid: mevrouw Jacintha-Daphne Dijkstra.

De ondertekende onafhankelijkheidsverklaring en het curriculum vitae werden aan het dossier toegevoegd.

3. Conclusie

De Erkenningscommissie bekrachtigt de gewijzigde samenstelling van de visitatiecommissie met deelcommissies voor de professionele bacheloropleiding in de toegepaste psychologie, studiegebied Sociaal-agogisch werk:

De commissie is als volgt samengesteld:

Deelcommissie 1 (Hogeschool West-Vlaanderen en Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen)

Voorzitter:

Noël Derdaele

Leden:

- Wim Van Den Noortgate, onderwijsdeskundige
- Nikola Verschueren, vakdeskundige
- An de Decker, vakdeskundige
- Kristien Noblesse, student Lessius Antwerpen (bezoek Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen en Hogeschool West-Vlaanderen)

Deelcommissie 2 (Lessius Antwerpen)

Voorzitter:

Noël Derdaele

Leden:

- Wim Van Den Noortgate, onderwijsdeskundige
- Nikola Verschueren, vakdeskundige
- An de Decker, vakdeskundige
- Jacintha-Daphne Dijkstra, student Hogeschool West-Vlaanderen (bezoek Lessius Antwerpen)

Brussel, 15 februari 2011

E.O. Jaap van Marle

Namens de Erkenningcommissie Hoger Onderwijs,
Prof. Dr. Jaap van Marle,
Voorzitter

binnengekomen op	23 NOV. 2010
inschrijvingsnummer	001500
bestemming	
opvolging	ja / neen

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie Toegepaste psychologie

van mevrouw An de Decker

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediten opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissielid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal zij/hij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissielid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissielid toe, is zij/hij verplicht het bestuursorgaan van VLIR en/of VLHORA hiervan op de hoogte te brengen.

Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

.....

.....

.....

.....

naam: An de Decker

datum: 7 augustus 2010

handtekening: An de Decker

Datum/tijd ontv. 19/01/2012 12:05

02 759 53 80

P.001

From: 02 759 53 80

To: 022114199

19/01/2012 12:09

#111 P.001/001

Vlaamse Hogescholenraad

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de professioneel gerichte bacheloropleiding Toegepaste Psychologie aan de

- Lessius Hogeschool Antwerpen
- Hogeschool West-Vlaanderen
- Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen

van mevrouw An de Decker,

Ondergetekende verklaart een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van de gevisiteerde opleiding(en) en de visitatie te hebben uitgevoerd overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij verklaart een oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de gevisiteerde opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediten opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) werd niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen.

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie.

naam: An de Decker

datum: 19/01/2012

handtekening: [Handtekening]

Onafhankelijkheidsverklaring_na_bezoek_ad (2)

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de professionele bachelor Toegepaste psychologie

van de heer / mevrouw

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediten opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissielid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal zij/hij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissielid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissielid toe, is zij/hij verplicht het bestuursorgaan van VLIR en/of VLHORA hiervan op de hoogte te brengen.

Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

.....

.....

.....

.....

naam: DERDAELE Noël

datum: 16/02/2010

handtekening:

binnengekomen op	17 FEB. 2010
inschrijvingsnummer	000239
bestemming	
opvolging	ja / neen

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de professioneel gerichte bacheloropleiding Toegepaste Psychologie aan de

- Lessius Hogeschool Antwerpen
- Hogeschool West-Vlaanderen
- Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen

van de heer Noël Derdaele,

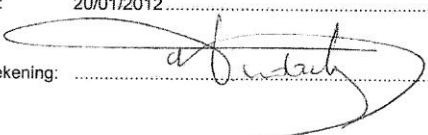
Ondergetekende verklaart een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van de gevisiteerde opleiding(en) en de visitatie te hebben uitgevoerd overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Hij verklaart een oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de gevisiteerde opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediten opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) werd niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen.

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie.

naam: Noël DERDAELE

datum: 20/01/2012

handtekening:

Onafhankelijkheidsverklaring_na_bezoek_nd.docx

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de PBA Toegepaste Psychologie

van de heer / mevrouw Jacintha Dijkstra

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediten opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissielid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal zij/hij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissielid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissielid toe, is zij/hij verplicht het bestuursorgaan van VLIR en/of VLHORA hiervan op de hoogte te brengen.

Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

.....

.....

.....

.....

naam: Jacintha Dijkstra

datum: 13/02/2011

handtekening: [Handtekening]

binnengekomen op	14-02-2011
inschrijvingsnummer	000255
bestemming	
opvolging	ja / neen

Document1

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de professioneel gerichte bacheloropleiding Toegepaste Psychologie aan de
- Lessius Hogeschool

van mevrouw Jacintha Dijkstra,

Ondergetekende verklaart een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van de gevisitteerde opleiding(en) en de visitatie te hebben uitgevoerd overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij verklaart een oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de gevisitteerde opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accreditere opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) werd niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsground(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen.

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie.

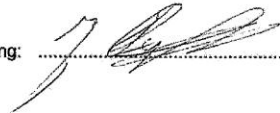
naam:

Jacintha Dijkstra

datum:

29.01.2012

handtekening:

Onafhankelijkheidsverklaring_na_bezoek_id[1].docx

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de professionele bachelor Toegepaste psychologie
van de heer / mevrouw KRISTIEU NOBLESSE

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accreditere opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissielid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal zij/hij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissielid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissielid toe, is zij/hij verplicht het bestuursorgaan van VLIR en/of VLHORA hiervan op de hoogte te brengen.

Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

.....

.....

.....

.....

naam: KRISTIEU NOBLESSE

datum: 03/12/10

handtekening:

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de professioneel gerichte bacheloropleiding Toegepaste Psychologie aan de

- Hogeschool West-Vlaanderen
- Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen

van mevrouw Kristien Noblesse,

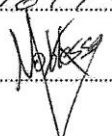
Ondergetekende verklaart een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van de gevisiteerde opleiding(en) en de visitatie te hebben uitgevoerd overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij verklaart een oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de gevisiteerde opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediten opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) werd niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen.

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie.

naam: KRISTIEU NOBLESSE

datum: 26/01/12

handtekening:

Onafhankelijkheidsverklaring_na_bezoek_kn

binnengekomen op	23 OKT. 2010
inschrijvingsnummer	001310
bestemming	
opvolging	ja / neen

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de cluster Toegepaste taalkunde Psychologie

van de heer Wim Van Den Noortgate

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accreditere opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissielid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal zij/hij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissielid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissielid toe, is zij/hij verplicht het bestuursorgaan van VLIR en/of VLHORA hiervan op de hoogte te brengen.

Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

Geen

.....

.....

.....

naam: Wim Van Den Noortgate

datum: woensdag 29 september 2010

handtekening:

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de professioneel gerichte bacheloropleiding Toegepaste Psychologie aan de

- Lessius Hogeschool Antwerpen
- Hogeschool West-Vlaanderen
- Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen

van de heer Wim Van den Noortgate,

Ondergetekende verklaart een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van de gevisiteerde opleiding(en) en de visitatie te hebben uitgevoerd overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Hij verklaart een oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de gevisiteerde opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediten opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) werd niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen.

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie.

naam: Wim Van den Noortgate

datum: 18 januari 2012

handtekening:

Document1

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de Bachelor Toegepaste Psychologie

van de heer / mevrouw Niki Verschueren

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediten opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissielid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal zij/hij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissielid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissielid toe, is zij/hij verplicht het bestuursorgaan van VLIR en/of VLHORA hiervan op de hoogte te brengen.

Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

.....

.....

.....

.....

naam: Verschueren Nikola (Niki)

datum: 1 oktober 2010

handtekening:

binnengekomen op	8 - OKT. 2010
inschrijvingsnummer	001216
bestemming	
opvolging	ja / neen

Document1

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de professioneel gerichte bacheloropleiding Toegepaste Psychologie aan de

- Lessius Hogeschool Antwerpen
- Hogeschool West-Vlaanderen
- Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen

van mevrouw Nikola Verschueren,

Ondergetekende verklaart een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van de gevisiteerde opleiding(en) en de visitatie te hebben uitgevoerd overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij verklaart een oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de gevisiteerde opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediten opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) werd niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen.

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie.

naam: Nikola Verschueren

datum: 25 januari 2012

handtekening:

Onafhankelijkheidsverklaring_na_bezoek_.docx

bijlage 4 bezoekschema

dag 1

09.00	samenkomst in hogeschool
09.15-12.00	voorbereidende vergadering
12.00-13.00	lunch voor de commissie
13.00-15.00	inzage bijlagen en documenten
15.00-15.45	kennismaking met de algemeen directeur, het departementshoofd
16.00-17.00	opleidingsverantwoordelijken, opstellers ZER en een student betrokken bij het onderwijskundig overleg (onder meer bespreking referentiekader) van de opleiding
17.15-18.15	kwaliteitsverantwoordelijke(n) en verantwoordelijke(n) onderwijsontwikkeling (van de opleidingen, het departement en/of de hogeschool)
18.30-19.00	informeel ontmoetingsmoment
19.00	intern overleg en avondmaal voor de commissie

dag 2

09.00-09.45	studenten eerste en tweede jaar (max. 12 representatief samengesteld uit de verschillende studiejaren en afstudeerrichtingen, inclusief de studentenvertegenwoordigers)
09.45-10.30	studenten derde jaar (max. 12 representatief samengesteld uit de verschillende studiejaren en afstudeerrichtingen, inclusief de studentenvertegenwoordigers)
10.30-10.45	intern overleg
10.45-12.15	rondgang
12.15-14.00	lunch en intern overleg voor de commissie
14.00-15.30	OP-leden (max. 12 representatief samengesteld uit de verschillende studiejaren en de opleidingsonderdelen)
15.30-17.00	intern overleg en inzage documenten
17.00-17.45	vertegenwoordigers werkveld (max. 12, gedifferentieerd samengesteld - personen die afgestudeerden in dienst hebben of fungeren als stagementoren en die niet ingeschakeld zijn in het opleidingsprogramma)
18.00-18.45	afgestudeerden (max. 12 uit de drie laatste afstudeerjaren, representatief samengesteld uit de afstudeerrichtingen– zelfstandige, in dienstverband, in meer administratieve of commerciële functies...)
19.00	intern overleg en avondmaal voor de commissie

dag 3

08.30-09.00	administratief-technisch personeel
09.00-09.45	ombudsperso(o)n(en), verantwoordelijken studieadvies en -begeleiding
10.00-10.45	verantwoordelijke internationalisering (van de opleiding, het departement en/of de hogeschool)
11.00-11.45	begeleiders stage- en eindwerken (max. 12, representatief samengesteld uit de afstudeerrichtingen)
12.00-12.30	intern overleg
12.30-13.30	lunch voor de commissie
13.30-14.00	opleidingsverantwoordelijke(n)
14.00-15.00	vrij spreekuur
15.00-18.30	voorbereiding mondelinge rapportering
18.30	mondelinge rapportering

bijlage 5 lijst van afkortingen en letterwoorden

ASO	Algemeen Secundair Onderwijs
ATP	administratief en technisch personeel
BSO	beroepssecundair onderwijs
ECTS	European Credit Transfer System
Erasmus	uitwisselingsprogramma voor studenten in het hoger onderwijs, onderdeel van het project Socrates van de Europese Commissie
EVC	elders verworven competenties
EVK	eerder verworven kwalificaties
Howest	Hogeschool West-Vlaanderen
KATHO	Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen
Lessius A	Lessius Antwerpen
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
OER	Onderwijs- en examenreglement
OP	onderwijzend personeel
PBA	professionele bacheloropleiding
PDCA	letterwoord voor: 'Plan Do Check Act'
SID-in	studie- informatiedagen
SOVO	Sociale Voorzieningen, bijvoorbeeld SOVOArte, de dienst voor sociale voorzieningen van de Artevelde Hogeschool
TRIS	Transnationale Institutionele Samenwerking (een Instrument van kwaliteitszorg)
TSO	Technisch Secundair Onderwijs
VLHORA	Vlaamse Hogescholenraad
VLIR	Vlaamse Interuniversitaire Raad
VTE	voltijds equivalenten
ZER	Zelfevaluatie rapport